

MOPR
MOPR
Lublin

Ocena Zasobów Pomocy Społecznej

Lublin, kwiecień 2023 roku

Opracowanie:

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie jest jednostką organizacyjną miasta Lublin, przy pomocy której Prezydent wykonuje zadania samorządu gminnego i powiatowego z zakresu pomocy społecznej, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, świadczeń rodzinnych, postępowania wobec dłużników alimentacyjnych, pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, określone ustawą o pomocy społecznej oraz innymi ustawami. Działalność Ośrodka finansowana jest ze środków własnych miasta oraz ze środków budżetu państwa.

Ośrodek, zgodnie ze statutem, realizuje zadania własne i zlecone gminie, zadania własne i zlecone powiatowi, określone ustawami. Ponadto Ośrodek realizuje zadania wynikające z uchwał Rady Miasta Lublin, z porozumień i umów zawartych przez Miasto Lublin z innymi podmiotami oraz i zarządzeń Prezydenta Miasta Lublin.

Zadania Ośrodka określają w szczególności: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, ustawa o Karcie Polaka, ustawa o rachunkowości, ustawa o finansach publicznych, rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”.

W związku z wybuchem konfliktu zbrojnego na Ukrainie w 2022 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie realizował dodatkowo zadania ujęte w ustawie z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

W 2022 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie kontynuował realizację szerokiego spektrum działań ukierunkowanych na zmianę wizerunku pomocy społecznej oraz na promowanie i realizowanie projektów stanowiących odpowiedź na potrzeby mieszkańców. Zadania realizowane przez Ośrodek wpisują się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Lublin 2021-2030, przyjętą uchwałą nr 776/XXIV/2020 Rady Miasta Lublin z dnia 17 grudnia 2020 r.

SPIS TREŚCI:

I. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA.....	4
1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA I PROGNOZY NA PRZYSZŁOŚĆ	4
2. WYBRANE ELEMENTY INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ	9
II. SYTUACJA NA RYNKU PRACY	11
III. WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ	18
IV. ZATRUDNIENIE W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ.....	22
V. POMOC ŚRODOWISKOWA.....	24
1. SYSTEM POMOCY ŚRODOWISKOWEJ.....	24
2. KORZYSTAJĄCY Z POMOCY SPOŁECZNEJ.....	26
3. POWODY PRYZNANIA POMOCY.....	27
4. ŚWIADCZENIA W RAMACH USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ	29
5. INNE DZIAŁANIA REALIZOWANE W ZAKRESIE POMOCY ŚRODOWISKOWEJ.....	35
5.1. <i>Prace społecznie-użyteczne</i>	35
5.2 <i>Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie</i>	36
5.3 <i>Wolontariat w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie</i>	38
5.4 <i>Preferencyjny zakup węgla</i>	39
VI. PORADNICTWO ORAZ INTERWENCJA KRYZYSOWA	40
1. CENTRUM INTERWENCJI KRYZYSOWEJ	40
2. SPECJALISTYCZNA PORADNIA DLA RODZIN	41
VII. SYSTEM ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH	45
VIII. ŚWIADCZENIA WYCHOWAWCZE W RAMACH PROGRAMU „RODZINA 500 PLUS”	51
IX. ŚWIADCZENIA W RAMACH PROGRAMU „DOBRY START”	52
X. REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	53
XI. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA.....	58
1. WSPIERANIE RODZINY.....	58
2. SYSTEM PIECZY ZASTĘPCZEJ	65
2.1. <i>Rodzinną pieczę zastępczą</i>	67
2.2. <i>Instytucjonalną pieczę zastępczą</i>	75
3. USAMODZIELNIENIA	82
XII. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ I OŚRODKI WSPARCIA	88
1. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	90
2. OŚRODKI WSPARCIA.....	94
XIII. MIESZKANIA CHRONIONE.....	114
1. MIESZKANIA CHRONIONE DLA CUDZOZIEMCÓW	114
2. MIESZKANIA CHRONIONE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH.....	115
3. MIESZKANIA CHRONIONE DLA OSÓB USAMODZIELNIAJĄCYCH SIĘ	116
XIV. POMOC OBYWATELOM UKRAINY W ZWIĄZKU Z KONFLIKTEM ZBROJNYM NA TERYTORIUM TEGO PAŃSTWA.....	118
1. MIEJSKIE PUNKTY ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA.....	118
2. ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU ZAPEWNIENIA ZAKWATEROWANIA I WYŻYWIENIA OBYWATELOM UKRAINY.....	120
3. ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ ORAZ JEDNORAZOWE ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE	121
4. ŚWIADCZENIA Z TYTUŁU WYPŁATY ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH.....	122
5. DZIAŁANIA Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ	123
6. WYDATKI ZWIĄZANE Z KRYZYSEM UCHODŹCZYM W RAMACH ŚRODKÓW POCHODZĄCYCH Z UNICEF	127

7. MODUŁ I PROGRAMU „POMOC OBYWATELOM UKRAINY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ” FINANSOWANY ZE ŚRODKÓW PAŃSTWOWEGO FUNDUSZU REHABILITACJI OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	128
XV. DODATKI I REKOMPENSATY W ZAKRESIE NIEKTÓRYCH ŹRÓDEŁ CIEPŁA.....	129
SPIS TABEL, WYKRESÓW, MAP	132

I. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

1. Sytuacja demograficzna i prognozy na przyszłość¹

Lublin to miasto na prawach powiatu, położone we wschodniej Polsce (największe po prawej stronie Wisły). Jako stolica województwa lubelskiego pełni rolę administracyjnego, gospodarczego i kulturalnego centrum regionu z siedzibą Wojewody Lubelskiego oraz Marszałka Województwa Lubelskiego. Zajmuje powierzchnię 147,5 km², co stawia je na siedemnastym miejscu pod względem wielkości wśród miast w Polsce. Położenie stwarza mu dogodne warunki obsługi zaplecza w granicach swojego regionu. Lublin jest członkiem Unii Metropolii Polskich, siedzibą instytucji samorządowych i państwowych, konsulatów, archidiecezji i metropolii Kościoła katolickiego oraz diecezji Kościoła prawosławnego. Gęstość zaludnienia wyniosła w 2021 roku 2 280,7 os/km² (w woj. lubelskim 85 os/ km², w Polsce 123 os/km²).

Duża koncentracja ludności w Mieście Lublin w porównaniu z innymi miejscowościami w regionie i kraju wiąże się z największą koncentracją kadr, szkolnictwa wyższego i innymi funkcjami wyższego rzędu, jakie pełni miasto, a także z największym potencjałem gospodarczym regionu. Miasto administracyjnie podzielone jest na 27 dzielnic, o zróżnicowanej liczbie mieszkańców – od około 1,6 tys. osób w dzielnicy Abramowice do około 25,5 tys. osób w dzielnicy Rury.

Liczba mieszkańców Miasta Lublin wyniosła w 2021 roku 332 852 osoby, z czego kobiety stanowiły 53,79% (179 028), a mężczyźni 46,21% (153 824) ogółu mieszkańców miasta. W analizowanych latach 2015-2021 liczba mieszkańców Miasta Lublin zmalała o 7 875 osób, tj. 2,31%. Pod względem liczby ludności Miasto Lublin zajmuje dziewiątą pozycję w Polsce. Mieszkańcy Lublina stanowili około 0,88% ludności Polski i 16,33% mieszkańców województwa lubelskiego. Liczba mieszkańców Lublina w porównaniu do roku 2020 zmniejszyła się o 2 262 osoby. Podobnie, jak w latach poprzednich, na 100 mężczyzn zamieszkałych w Lublinie przypadło 117 kobiet.

Mieszkańcy Lublina zawarli w 2021 roku 1 567 małżeństwa. Oznacza to, że na 1000 mieszkańców zawieranych jest 4,7 małżeństw. Jest to więcej niż wartości dla województwa lubelskiego (4,4) oraz dla Polski (4,4). W tym samym okresie odnotowano 710 rozwodów (tj. 2,13 na 1000 mieszkańców). Biorąc pod uwagę stan cywilny: 29,11% mieszkańców Lublina jest stanu wolnego, 51,29% żyje w małżeństwie, 9,96% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,42% to wdowy/wdowcy (1,22% stanowią dane nieustalone).

Struktura demograficzna Miasta Lublin na dzień 31 grudnia 2021 roku przedstawiała się następująco:

- wiek przedprodukcyjny (0-17) – 56 526 osób, co stanowiło 16,98% populacji;
- wiek produkcyjny (18-64 – mężczyźni; 18-59 – kobiety) – 194 723 osoby, co stanowiło 58,50% populacji;
- wiek emerytalny (65 i więcej – mężczyźni, 60 i więcej – kobiety) – 81 603 osoby, co stanowiło 24,52% populacji Miasta Lublin.

---

¹ Przygotowano na podstawie danych za rok 2021. Na dzień sporządzania dokumentu dane dotyczące roku 2022 nie zostały opublikowane przez Główny Urząd Statystyczny.

Tabela 1. Struktura wiekowa mieszkańców Miasta Lublin w latach 2015 – 2021

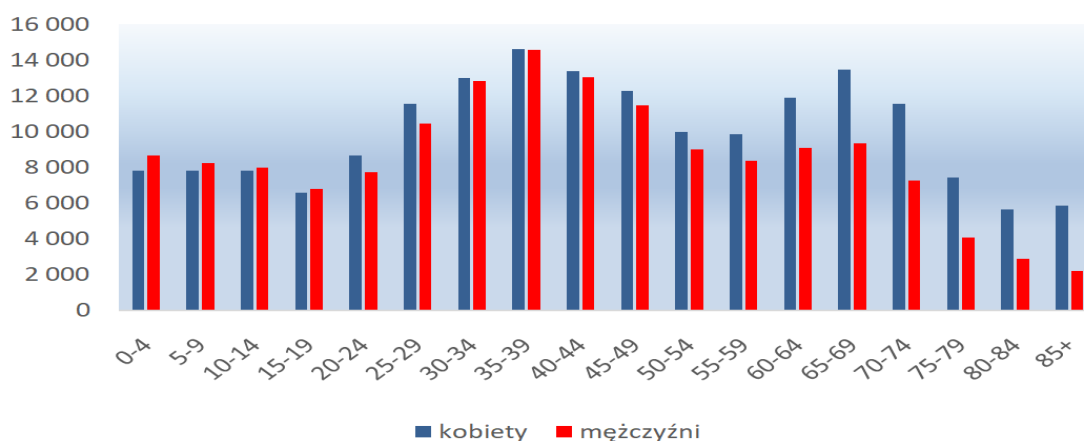
ROK	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	56 090	56 439	56 905	57 643	58 369	56 455	56 526
Liczba osób w wieku produkcyjnym	209 771	207 019	203 763	201 034	199 019	197 142	194 723
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	74 866	77 008	79 182	81 005	82 396	81 517	81 603
RAZEM	340 727	340 466	339 850	339 682	339 784	335 114	332 852

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Dane wykazane w Tabeli 1 jednoznacznie wskazują, że społeczeństwo Miasta Lublin można uznać za demograficznie „stare”. Problem ten nieustannie się pogłębia. Na przestrzeni lat 2015 – 2021 liczba osób w wieku emerytalnym (kobiety od 60 roku życia, mężczyźni powyżej 65 roku życia) zwiększyła się o 6 737 osoby, podczas gdy w tym samym okresie liczba osób w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 15 048 osób.

Poniższy wykres przedstawia, jak kształtowała się w 2021 roku liczba mieszkańców Miasta Lublin w poszczególnych grupach wiekowych.

Wykres 1. Liczba mieszkańców Miasta Lublin w poszczególnych grupach wiekowych w 2021 roku

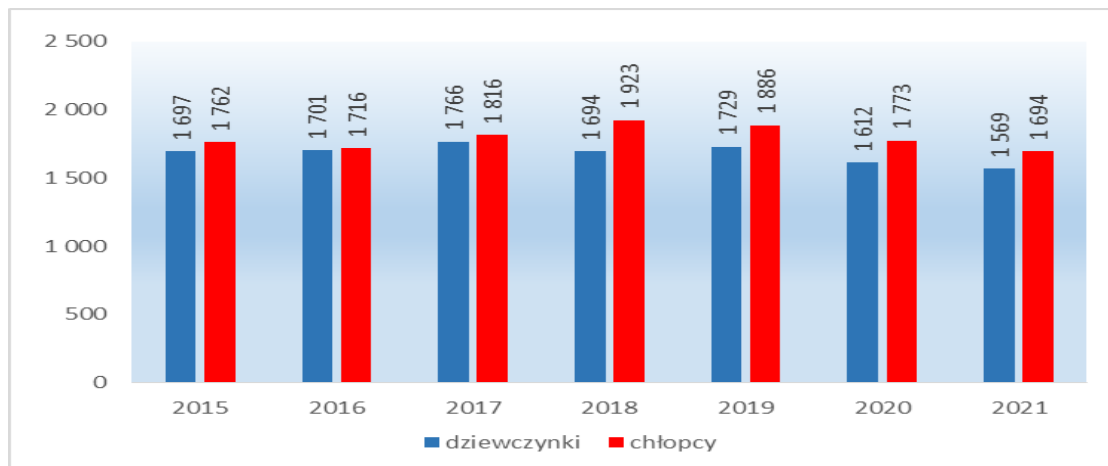

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego

W 2021 roku urodziło się 3 263 dzieci, w tym 48,08% stanowiły dziewczynki i 51,92% chłopcy. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,69 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

Analizując sytuację demograficzną należy stwierdzić, że na przestrzeni lat 2015 – 2021 liczba dzieci urodzonych w Lublinie ulegała nieznacznym wahaniom. W roku 2021 urodziło się 122 dzieci mniej niż w 2020 roku.

Wykres 2. Dzieci urodzone w Lublinie w latach 2014 – 2020

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Lublinie

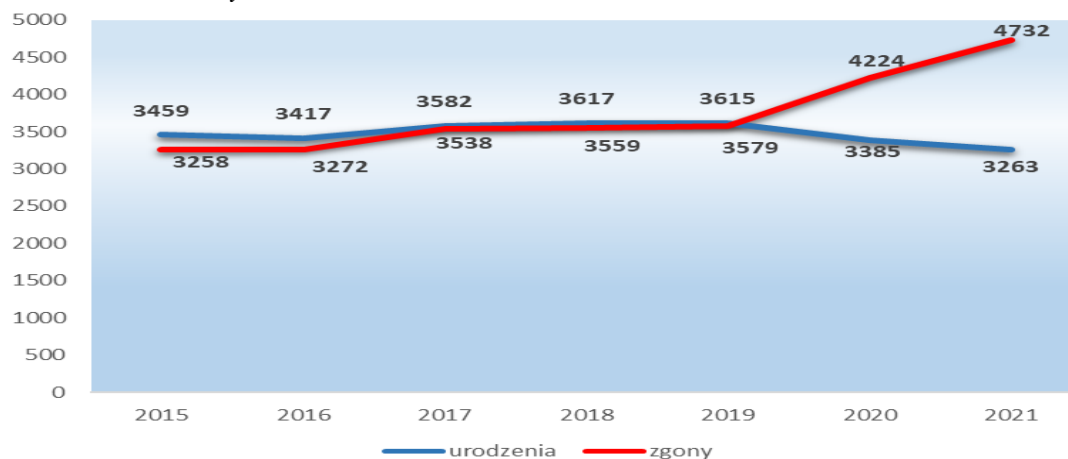
Zarówno w Mieście Lublin, a także w skali województwa i kraju odnotowano w 2021 roku spadek liczby urodzeń.

Mimo korzystniejszej, niż pierwotnie zakładano, liczby urodzeń, należy stwierdzić, że nadal liczba urodzeń w Polsce jest około 50% niższa w stosunku do wielkości rejestrowanych podczas ostatniego wyżu demograficznego (np. 1983 r. 723,6 tys. urodzeń). Ze danych GUS wynika, że w 2021 r. zarejestrowano w Polsce 331 511 żywych urodzeń (o 23 798 mniej niż w 2020 roku). Tak więc niska liczba urodzeń nie gwarantuje już od ponad 30 lat prostej zastępowalności pokoleń i od 1990 roku utrzymuje się okres depresji urodzeniowej czyli wielkość współczynnika dzietności kształtuje się poniżej 2.

W 2021 roku w Mieście Lublin współczynnik dzietności wyniósł 1,41 – co oznacza, że jest niższy o około 0,70 pkt. od wielkości optymalnej, określanej, jako korzystna dla stabilnego rozwoju demograficznego. Najbardziej korzystną sytuację demograficzną określa współczynnik kształtujący się na poziomie 2,1 – 2,15, tj. gdy w danym roku na jedną kobietę w wieku 15 – 49 lat przypada średnio 2 dzieci. Dopiero wówczas kolejne pokolenia są wystarczająco liczne, żeby zapewnić stabilność społeczną i ekonomiczną.

Poniższy wykres przedstawia, jak kształtował się ruch naturalny w Lublinie w ciągu ostatnich siedmiu lat.

Wykres 3. Ruch naturalny w Lublinie w latach 2015 - 2021

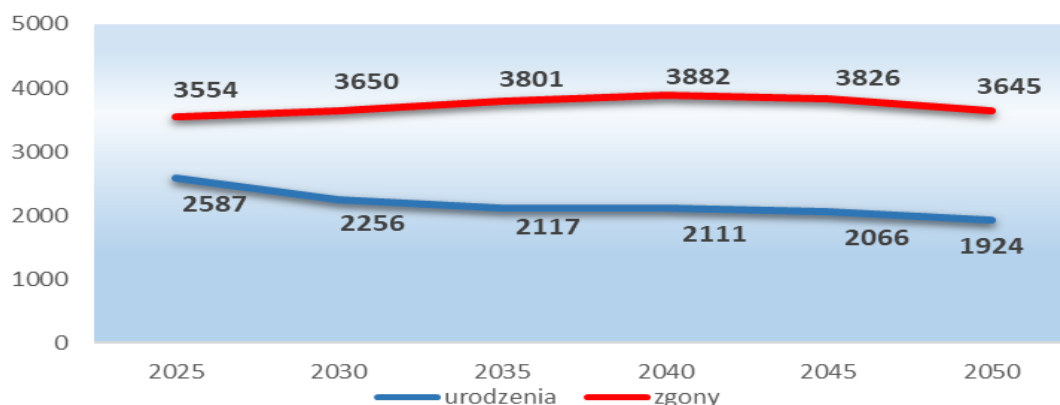

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Z danych zamieszczonych na wykresie nr 3 wynika, że w Lublinie w latach 2015 – 2019, występowała przewaga liczba urodzeń nad liczbą zgonów, natomiast od roku 2020 liczba zgonów przekroczyła liczbę urodzeń, a w 2021 roku ta tendencja jeszcze się pogłębiła, zmarło o 1 469 osób więcej niż się urodziło. Miasto Lublin odnotowało ujemny przyrost naturalny (w skali województwa przyrost naturalny był także ujemny i wyniósł minus 13 976 osób, a w kraju minus 188 006 osób).

Ponadto obserwowana jest stale rosnąca średnia wieku mieszkańców. W roku 2021 wskaźnik ten wyniósł 43,3 lata (45,3 dla kobiet, 41 dla mężczyzn).

Wykres 4. Prognozowany ruch naturalny w Lublinie w latach 2020 – 2050

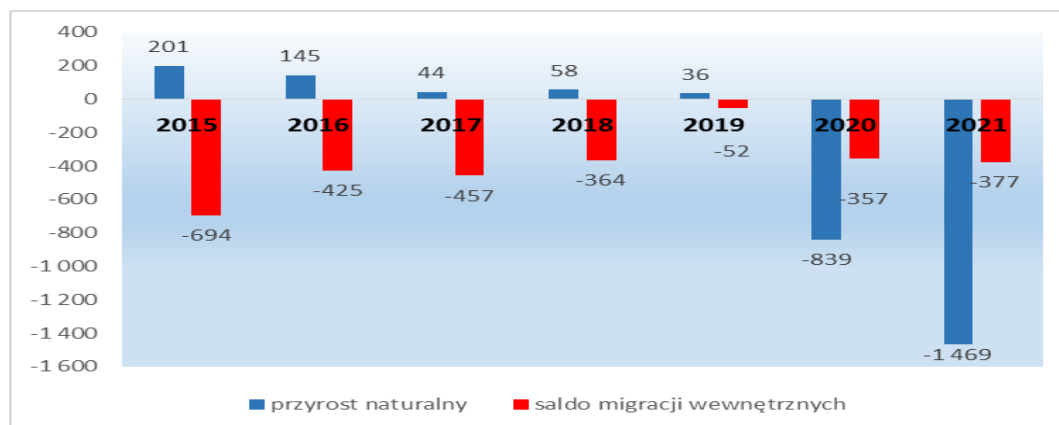
Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych i prognoz Głównego Urzędu Statystycznego

Analizując dane przedstawione na powyższym wykresie należy stwierdzić, że różnica między liczbą urodzeń, a zgonów będzie ulegać pogłębieniu. Niepokojącym, może być prognozowany rozdźwięk między liczbą urodzeń, a liczbą zgonów, który według Głównego Urzędu Statystycznego, będzie wyraźnie zauważalny już od roku 2025 i będzie się pogłębiać, aż do 2050 roku.

Drugim, obok przyrostu naturalnego czynnikiem decydującym o tempie przyrostu lub ubytku liczby ludności oraz jej rozmieszczeniu terytorialnym są migracje, z powodu m. in.:

- przeprowadzek na tereny podmiejskie,
- wyprowadzek do innych dużych miast.

Wykres 5. Saldo migracji wewnętrznych w zestawieniu z przyrostem naturalnym w Mieście Lublin w latach 2015– 2021

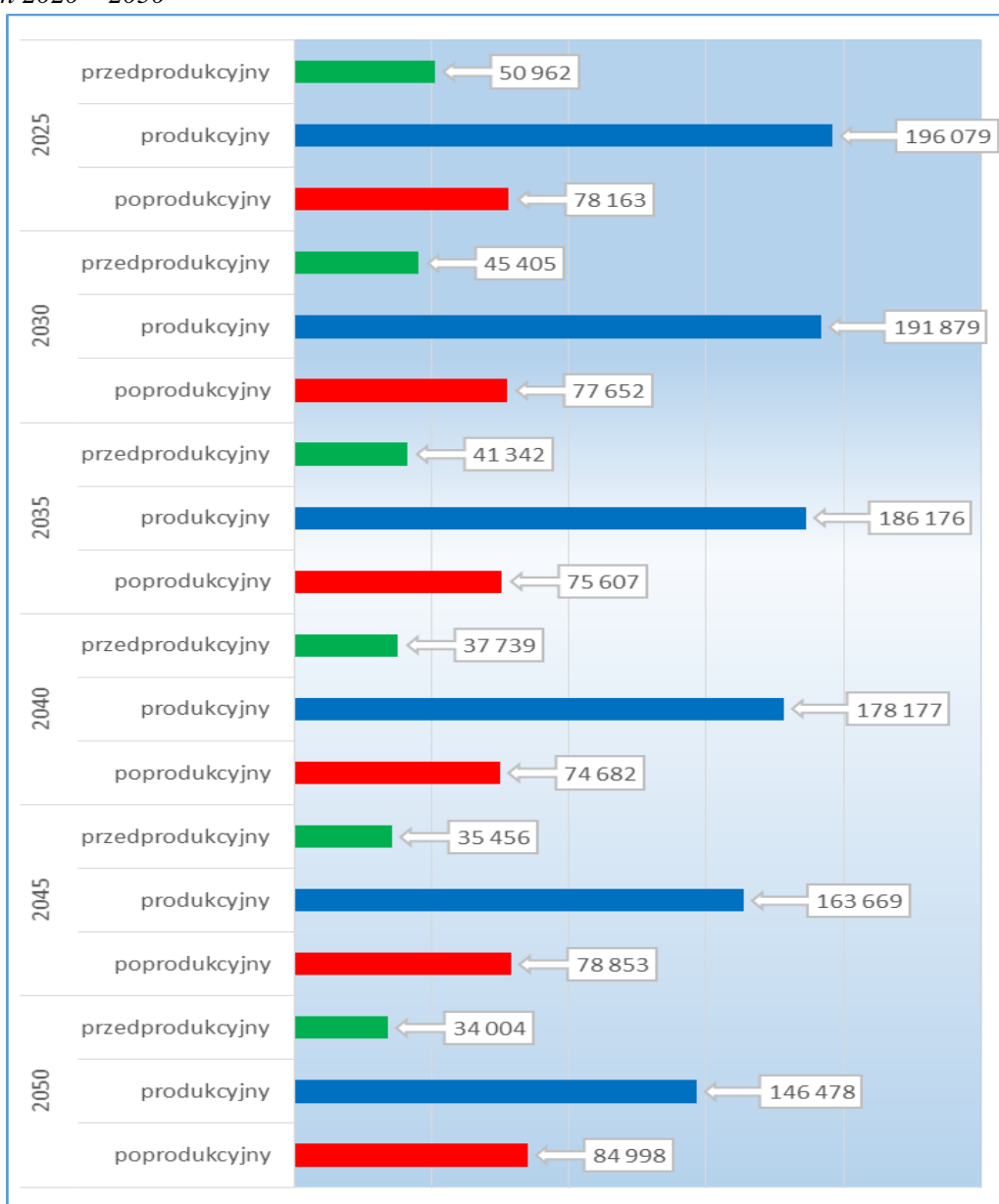
Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W 2021 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadło 72,4 osób w wieku nieprodukcyjnym. Opierając się na prognozach Głównego Urzędu Statystycznego w ciągu najbliższych 29 lat, tj. do 2050 roku liczba mieszkańców Lublina, w wieku produkcyjnym zmniejszy się aż o 48 245. Najbardziej niepokojącą tendencją jest przewidywany spadek liczby dzieci i młodzieży (wiek przedprodukcyjny). W tej grupie przewiduje się do 2050 roku spadek o 22 522 osoby. Prognozuje się, że w roku 2050 liczba osób w wieku przedprodukcyjnym zmniejszy się do poziomu 12,81% ogółu mieszkańców Lublina, z obecnego w 2021 roku poziomu 16,98%.

W tym samym okresie liczba osób w wieku poprodukcyjnym będzie utrzymywać się na zbliżonym poziomie i wzrośnie o 3 395. Dane obrazujące proces starzenia się społeczności mieszkańców Miasta Lublin obrazuje wykres nr 6.

Wykres 6. Przewidywana liczba mieszkańców Miasta Lublin według funkcjonalnych grup wieku w latach 2020 – 2050

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych i prognoz Głównego Urzędu Statystycznego

Analizując dane przedstawione na wykresie nr 6 należy wskazać, że tendencja stopniowego spadku liczby osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym będzie się utrzymywać, a liczba osób w wieku poprodukcyjnym stale rosnąć. Prognozuje się, że różnice te będą się pogłębiać i w roku 2050 odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wzrośnie do poziomu 32,02% ogółu mieszkańców Lublina, z obecnego w 2021 roku poziomu 24,52%.

Przedstawione dane potwierdzają wcześniejsze tezy wynikające z prognoz i analizy danych z lat poprzednich. Proces starzenia się społeczeństwa Miasta Lublin postępuje sukcesywnie, zgodnie z ogólną tendencją, dotyczącą całej Polski.

Rok 2021 był zarazem dziewiątym z kolei, kiedy wystąpił ujemny przyrost naturalny. Jak podaje GUS, na koniec 2021 roku Polska liczyła 37,91 mln mieszkańców tj. o ponad 180 tys. mniej niż rok wcześniej (największy odnotowany spadek od czasów II wojny światowej).

2. Wybrane elementy infrastruktury społecznej

Tabela 2. Wybrane elementy infrastruktury społecznej²

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny 2022	Prognoza 2023
INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA				
Liczba mieszkań komunalnych w zasobie gminy	1	8 705	8 401	8 400
Liczba wniosków złożonych na mieszkanie komunalne z zasobów gminy	2	348	599	350
w tym z wiersza 1: Liczba mieszkań socjalnych (lokali)	3	1 183	1 193	1 213
Liczba oczekujących na mieszkanie socjalne	4	85	65	70
Liczba wyroków eksmisyjnych bez wskazania lokalu socjalnego	5	47	48	50
Liczba żłobków (żłobki, kluby dziecięce, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	6	84	83	85
Liczba opiekunów dziennych do dzieci	7	0	1	1
Liczba miejsc w żłobkach (żłobki, kluby dziecięce, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	8	3 682	3 552	3600
Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w żłobku (żłobek, klub dziecięcy, oddziały żłobkowe w przedszkolach)	9	478	486	400
Liczba przedszkoli (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	10	92	92	92
Liczba miejsc w przedszkolach (przedszkola wraz z oddziałami przedszkolnymi przy szkołach)	11	10 211	10 050	10 050
Liczba dzieci, którym nie przyznano miejsc w przedszkolu wg złożonych wniosków	12	0	0	0
Liczba świetlic i klubów dla dzieci i młodzieży - ogółem	13	47	47	47
Z tego: (wiersze "Przyszkolne" i "Pozaszkolne")				
Przyszkolne	14	47	47	47

² Opracowano na podstawie materiałów sporządzonych przez Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych UML, Wydział Oświaty i Wychowania UML, Wydział Spraw Mieszkaniowych UML.

Pozaszkolne	15	0	0	0
Liczba hospicjów	17	2	2	2

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Urzędu Miasta Lublin

W 2022 roku w dyspozycji Miasta Lublin pozostawało 8 401 mieszkań komunalnych, w tym 1 193 mieszkania socjalne. W roku oceny przyjęto 599 wniosków o przyznanie mieszkania komunalnego z zasobów gminy.

W rejestrze żłobków i klubów dziecięcych prowadzonym przez Prezydenta Miasta Lublin na koniec grudnia 2020 r. zarejestrowane były 74 podmioty dysponujące 3 242 miejscami. W roku 2022 funkcjonowały już 83 żłobki dysponujące 3 552 miejscami.

Od roku 2018 obserwowany jest systematyczny wzrost liczby funkcjonujących żłobków niepublicznych. W kolejnych latach zakłada się, że tendencja ta zostanie utrzymana, co wpłynie na większą dostępność miejsc w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3.

W Mieście Lublin w 2022 roku funkcjonowały 92 przedszkola, dysponujące 10 050 miejscami. Należy podkreślić, iż zasoby Miasta Lublin w zakresie zaspokajania potrzeby opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym są wystarczające.

II. SYTUACJA NA RYNKU PRACY ³

Według danych statystyki publicznej w końcu grudnia 2022 roku stopa bezrobocia dla miasta Lublina wynosiła 4,9%, dla województwa lubelskiego – 8,1%, zaś dla kraju – 5,2%. W porównaniu do sytuacji sprzed roku wysokość tego wskaźnika zmniejszyła się o 0,3% dla miasta Lublina, wzrosła o 0,9% dla województwa lubelskiego, oraz zmniejszyła się dla kraju o 0,2%.p.p. W poszczególnych miesiącach roku 2022 sytuacja przedstawiała się następująco.

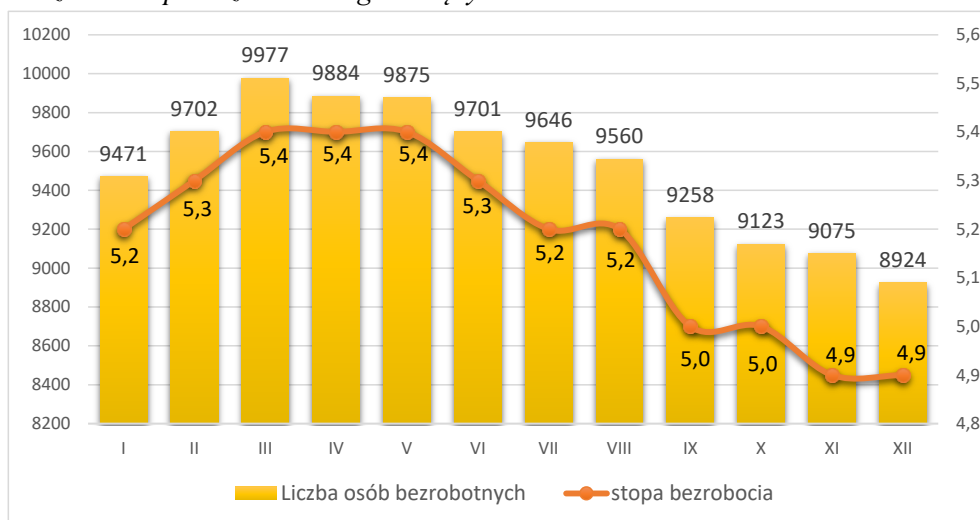
Tabela 3. Osoby bezrobotne na terenie Miasta Lublin (stan na dzień 31 grudnia 2022 r.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok 2021	Rok oceny 2022	Prognoza 2022
Bezrobotni ogółem	9 482	8 924	8 399
Bezrobotni długotrwale ogółem	5 966	5 320	4 744
Bezrobotni ogółem z prawem do zasiłku	681	627	577

Źródło: Opracowanie MUP w Lublinie

W statystykach Miejskiego Urzędu Pracy w Lublinie wg stanu na dzień 31 grudnia 2022 roku liczba osób bezrobotnych wynosiła 8 924, a 680 osób posiadało status poszukujących pracy, co ogółem daje liczbę 9 604 osoby. W porównaniu do roku ubiegłego liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w MUP w Lublinie na koniec grudnia 2022 roku zmniejszyła się o 5,9%.

Wykres 7. Poziom i stopa bezrobocia wg miesięcy w 2022 r. dla miasta Lublin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MUP w Lublinie i danych GUS

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych na koniec grudnia 2022 roku udział kobiet wyniósł 47,51% (4 240 kobiet) ogółu zarejestrowanych, mężczyźni stanowili 52,49% (4 684 mężczyzn) ogółu zarejestrowanych. Oznacza to, że odsetek kobiet w liczbie bezrobotnych ogółem w stosunku do analogicznego okresu roku 2021 roku wzrósł o 1,6 punktu procentowego.

³ Materiał opracowany przez Miejski Urząd Pracy w Lublinie

Na przestrzeni 2022 roku zostało zarejestrowanych 11 219 osób bezrobotnych, z czego 3 393 osoby rejestrowały się po raz pierwszy i 7 826 osób po raz kolejny. W 2022 roku 11 777 osób zostało wyłączonych z ewidencji bezrobotnych, z czego 6 745 osób z powodu podjęcia pracy (z tego 5 782 osoby – pracy niesubsydiowanej i 963 osoby – pracy subsydiowanej). Spośród bezrobotnych podejmujących pracę subsydiowaną 224 osoby zostały skierowane do prac interwencyjnych, 387 osób podjęło działalność gospodarczą, 212 osób podjęło pracę objętą refundacją kosztów zatrudnienia bezrobotnego, czyli wyposażenie lub doposażenie stanowisk pracy, 69 osób w ramach bonu na zasiedlenie, 41 osób w ramach dofinansowania wynagrodzenia po 50 roku życia.

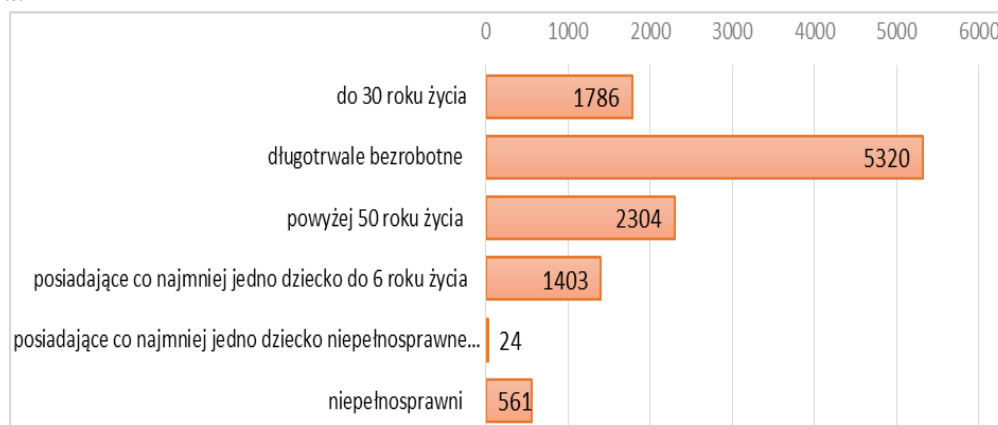
W 2022 roku liczba osób, które rozpoczęły staże wyniosła 1 125, natomiast liczba osób, które rozpoczęły szkolenia wyniosła 537 osób. W okresie sprawozdawczym 48 osób rozpoczęło prace społecznie użyteczne.

Z tytułu niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy z ewidencji zostało wyłączonych 1 479 osób (o 903 osoby więcej niż w roku ubiegłym). Dobrowolną rezygnację ze statusu bezrobotnego potwierdziły 663 osoby. Z powodu osiągnięcia wieku emerytalnego wyłączono z ewidencji 200 osób, a z powodu nabycia praw emerytalnych lub rentowych 82 osoby.

Wśród osób zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy stanowiły 84,2% ogółu zarejestrowanych, tj.: 7 518 spośród 8 924 osób będących w ewidencji na koniec grudnia 2022 roku (w porównaniu do grudnia 2021 r. nastąpił spadek tego wskaźnika o 1,4 punktu procentowego). Osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy stanowiły (stan na koniec grudnia 2022) między innymi grupy:

- do 30 roku życia – 1 786;
- długotrwale bezrobotne – 5 320;
- powyżej 50 roku życia – 2 304;
- posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia – 1 403;
- posiadające co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18 roku życia – 24;
- niepełnosprawni – 561.

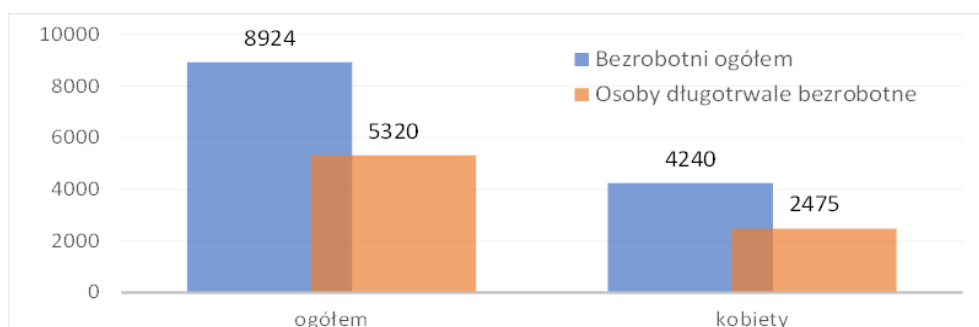
Wykres 8. Osoby bezrobotne będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy – stan na koniec grudnia 2022 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MUP w Lublinie

Osoby długotrwale bezrobotne to najliczniejsza grupa wśród osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy, stanowiła (70,8% osób w szczególnej sytuacji) oraz 59,6% z ogółu wszystkich osób zarejestrowanych (tj. 5 320 osób z 8 924 ogółu osób) według stanu na koniec grudnia 2022 roku.

Wykres 9. Liczba osób ogółem oraz w szczególnej sytuacji na rynku pracy będących w ewidencji MUP w Lublinie według płci – stan na koniec grudnia 2022 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MUP w Lublinie

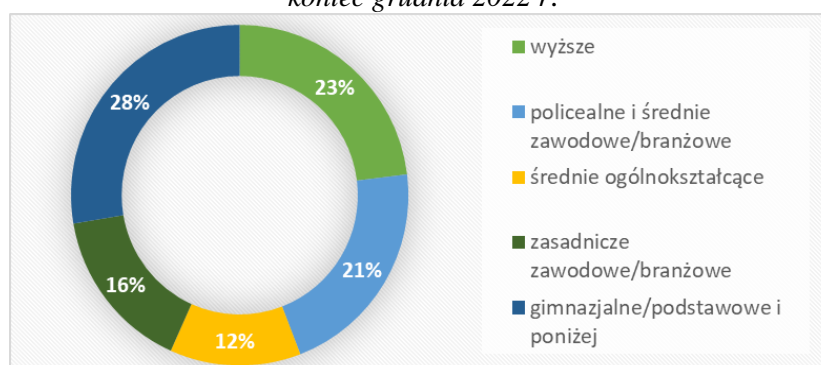
Analiza struktury osób długotrwale bezrobotnych pokazuje, że najwięcej osób posiadało wykształcenie gimnazjalne/podstawowe i poniżej – 27,7% (1 472 osób). W dalszej kolejności znajdowali się bezrobotni z wykształceniem wyższym – 23% oraz policealnym i średnim zawodowym – 21,1%. Najmniej liczną grupę stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym 12,6%.

Tabela 4. Struktura osób długotrwale bezrobotnych pod względem poziomu wykształcenia – stan na koniec grudnia 2022 r.

Wykształcenie	ogółem	ogółem%
wyższe	1 226	23,0
policealne i średnie zawodowe/branżowe	1 123	21,1
średnie ogólnokształcące	668	12,6
zasadnicze zawodowe/branżowe	831	15,6
gimnazjalne/podstawowe i poniżej	1 472	27,7
Ogółem	5 320	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MUP w Lublinie.

Wykres 10. Struktura osób długotrwale bezrobotnych pod względem poziomu wykształcenia – stan na koniec grudnia 2022 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MUP w Lublinie.

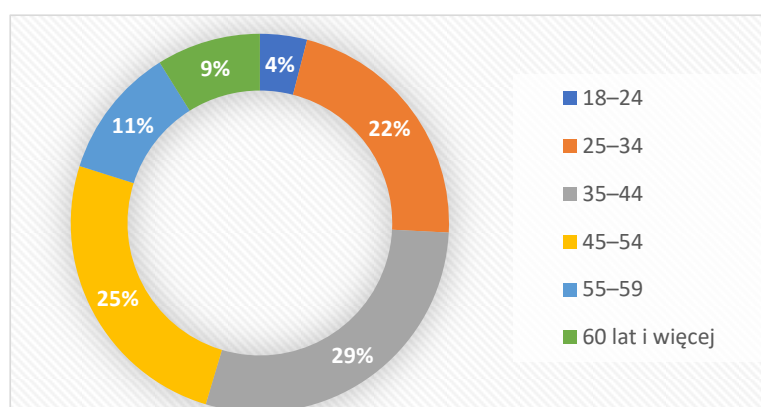
Analizując liczbę długotrwale bezrobotnych pod względem wieku można zauważyć, że największy odsetek tej grupy stanowiły osoby w wieku 35–44 lata – 28,8% (1 533 osoby). Drugą co do wielkości grupą były osoby z przedziału wiekowego 45–54 lata i stanowiły 25,2%. Najmniej liczną grupą długotrwale bezrobotnych pod względem wieku były osoby młode z przedziału 18–24 lata – 4%. Osoby powyżej 60 roku życia stanowiły 9,0% ogółu z grupy osób długotrwale bezrobotnych.

Tabela 5. Struktura osób długotrwale bezrobotnych pod względem wieku – stan na koniec grudnia 2022 r.

Wiek	ogółem	ogółem%
18-24	214	4,0
25-34	1 159	21,8
35-44	1 533	28,8
45-54	1 343	25,2
55-59	598	11,2
60-64	473	9,0
Ogółem	5 320	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MUP w Lublinie.

Wykres 11. Struktura osób długotrwale bezrobotnych pod względem wieku – stan na koniec grudnia 2022 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MUP w Lublinie.

Wśród osób długotrwale bezrobotnych według posiadanego stażu pracy najliczniejszą grupą były osoby posiadające doświadczenie zawodowe do 1 roku i stanowiły 31% (tj. 1 649 osób). Drugą w kolejności grupą sklasyfikowaną pod względem stażu pracy były osoby posiadające doświadczenie zawodowe od 1 do 5 lat (1 169 osób). Najmniejszą grupę stanowiły osoby z ponad 30-letnim stażem pracy 1,5%.

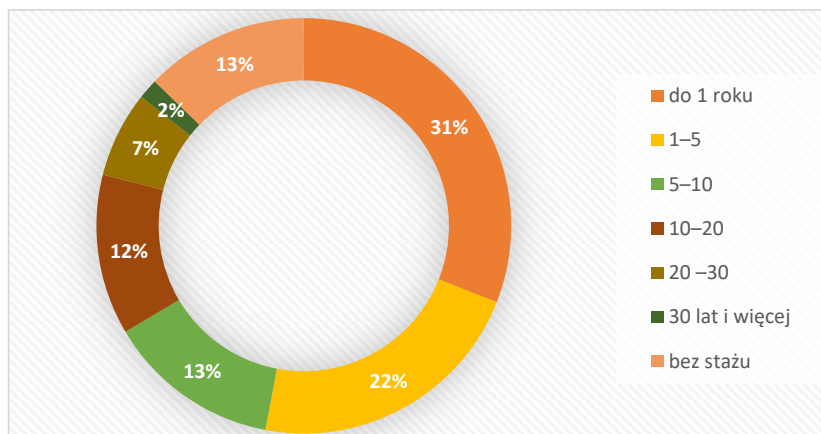
Tabela 6. Struktura osób długotrwale bezrobotnych pod względem stażu pracy – stan na koniec grudnia 2022 r.

Staż pracy	ogółem	ogółem%
do 1 roku	1 649	31,0
1-5	1 169	22,0
5-10	719	13,5
10-20	664	12,5
20-30	357	6,7

30 lat i więcej	83	1,5
bez stażu	679	12,8
Ogółem	5 320	100,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MUP w Lublinie.

Wykres 12. Struktura osób długotrwale bezrobotnych pod względem stażu pracy – stan na koniec grudnia 2022 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MUP w Lublinie

W 2022 roku osoby długotrwale bezrobotne korzystały ze wsparcia MUP w Lublinie między innymi w następującym zakresie:

- 231 osób rozpoczęło szkolenie,
- 381 osób rozpoczęło staż,
- 86 osób otrzymało środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej.

MUP w Lublinie w zakresie ekonomii społecznej realizował dwie formy wsparcia - refundację składek ZUS dla spółdzielni socjalnej oraz refundację świadczeń integracyjnych. Pomocą w postaci refundacji składek ZUS dla spółdzielni socjalnej objęto 3 spółdzielnie, którym wypłacono wsparcie w kwocie łącznej 191 200,77 zł.

Natomiast refundację świadczeń integracyjnych realizowano wobec jednego podmiotu, posiadającego status Centrum Integracji Społecznej, wydatkując na ten cel kwotę łączną 496 278,88 zł.

Działania na rzecz osób bezrobotnych z grup w szczególnej sytuacji na rynku pracy obejmują również realizowane przez MUP w Lublinie projekty i programy:

1. „Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w mieście Lublin (VI)”

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) 2014-2020, Oś priorytetowa I Rynek pracy otwarty dla wszystkich, Działanie 1.1 Wsparcie osób młodych pozostających bez pracy na regionalnym rynku pracy – projekty pozakonkursowe, Poddziałanie 1.1.1 Wsparcie udzielane z Europejskiego Funduszy Społecznych.

Projekt skierowany był do osób młodych w wieku 18-29 lat bez pracy, w tym osób z niepełnosprawnościami, zarejestrowanych w PUP jako osoby bezrobotne, spośród których co najmniej 60% stanowią osoby, które nie uczestniczyły w kształceniu i szkoleniu

(tzw. młodzież NEET), zgodnie z definicją osoby z kategorii NEET, przyjętą w PO WER 2014-2020

W 2022 r. udział w projekcie rozpoczęły 744 osoby, w tym m.in.: 278 osób długotrwale bezrobotnych, 17 osób z niepełnosprawnościami, 403 osoby z niskimi kwalifikacjami, 509 osób znajdujące się w trudnej sytuacji na rynku pracy.

Kwota wydatkowana w 2022 r. (wydatki poniesione za dany rok ogółem EFS/FP) wyniosła 8 512 663,05 zł.

2. „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w wieku 30 lat i więcej zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie (VII)”

Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020, Oś Priorytetowa IX Rynek pracy, Działanie 9.2 Aktywizacja zawodowa – projekty PUP.

Program skierowany był do osób w wieku 30 lat i więcej zarejestrowanych w MUP w Lublinie jako osoby bezrobotne, należących, co najmniej do jednej z następujących grup: osoby w wieku 50 lat i więcej; osoby długotrwale bezrobotne; osoby z niepełnosprawnościami; osoby o niskich kwalifikacjach.

W 2022 r. udział w projekcie rozpoczęło 634 osób bezrobotnych, w tym m.in.: 287 osób długotrwale bezrobotnych, 26 osób z niepełnosprawnościami, 343 osoby z niskimi kwalifikacjami, 96 osób w wieku 50 lat i więcej.

Kwota wydatkowana w 2022 r. (wydatki poniesione za dany rok ogółem EFS/FP) wyniosła 8 498 972,41 zł.

3. „Młody przedsiębiorczy III – aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych do 30 roku życia”

Program miał na celu aktywizację zawodową osób bezrobotnych do 30 roku życia, ze szczególnym uwzględnieniem osób wyłączonych z rynku pracy z powodu opieki nad dziećmi/osobami zależnymi oraz seniorami, w szczególności rodziców powracających lub wchodzących na rynek pracy, kobiet powracających na rynek pracy po urodzeniu dziecka, urlopie macierzyńskim lub wychowawczym, okresie bierności zawodowej związanym z wychowywaniem dzieci.

W ramach programu realizowane było wsparcie w postaci: szkolenia grupowego: „Moja firma – zasady prowadzenia”; jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej. Kwota wydatkowana w 2022 r. wyniosła 902 105,87 zł.

4. Program Specjalny - AKTYWNI – KTO JAK NIE MY ?

Program skierowany był do 25 osób powyżej 50 roku życia zarejestrowanych w Miejskim Urzędzie Pracy w Lublinie i zakładał objęcie wsparciem 20 osób.

W pierwszej kolejności do Programu zostały zrekrutowane osoby w stosunku do których zastosowane dotychczas usługi i/lub instrumenty rynku pracy nie przyniosły skutku w postaci trwałego powrotu na rynek pracy, bądź utrzymania miejsca pracy. Formy wsparcia i działania, które obejmował ten program to: Indywidualne poradnictwo zawodowe – opracowanie/aktualizacja Indywidualnego Planu Działania; grupowe poradnictwo zawodowe – zapewnienie wsparcia doradcy zawodowego przy poznaniu zasad autoprezentacji, metod aktywnego poszukiwania pracy; pośrednictwo pracy –

zapewnienie wsparcia pośrednika pracy w zależności od indywidualnych potrzeb uczestników programu; szkolenia; staże; prace interwencyjne; dofinansowanie wynagrodzenia za zatrudnienie osoby powyżej 50 roku życia. Program obejmował także elementy specyficzne: bon na zdjęcie do biletu okresowego, bon na bilet okresowy Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego w Lublinie oraz bon motywacyjny.

Kwota wydatkowana w 2022 r. wyniosła 215 869,47 zł.

5. Program Specjalny - Zatrudnienie Początkiem Nowego Jutra

Program skierowany był do 25 osób długotrwale bezrobotnych. Do programu zostały zrekrutowane osoby, w stosunku do których zastosowane dotychczas usługi i/lub instrumenty rynku pracy nie przyniosły skutku w postaci trwałego powrotu na rynek pracy, bądź utrzymania miejsca pracy.

Formy wsparcia i działania, które obejmował ten program to: Indywidualne poradnictwo zawodowe – opracowanie/aktualizacja Indywidualnego Planu Działania; pośrednictwo pracy – zapewnienie wsparcia pośrednika pracy w zależności od indywidualnych potrzeb uczestników programu; szkolenia; staże; prace interwencyjne; jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej. Program obejmował także elementy specyficzne: bon na zdjęcie do biletu okresowego, bon na bilet okresowy Miejskiego Przedsiębiorstwa Komunikacyjnego w Lublinie oraz bon motywacyjny. Kwota wydatkowana w 2022 r. wyniosła 171 590,42 zł.

Zamierzenia MUP w Lublinie na rok 2023:

- organizowanie i finansowanie usług i instrumentów rynku pracy;
- realizowanie projektów własnych i projektów partnerskich;
- tworzenie projektów na ogłoszone konkursy oraz realizacja programów specjalnych;
- wspieranie osób bezrobotnych w powrocie na rynek pracy;
- aktywizacja zawodowa osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy;
- pomoc osobom bezrobotnym z grup w szczególnej sytuacji na rynku pracy;
- udzielanie wsparcia w aktywizacji społecznej i zawodowej osób będących klientami pomocy społecznej;
- inicjowanie oraz negocjowanie nowych przedsięwzięć w partnerstwach;
- wspieranie przedsiębiorców w zatrudnianiu/tworzeniu miejsc pracy dla osób bezrobotnych;
- prowadzenie promocji usług MUP w Lublinie;
- organizacja Targów Pracy oraz Dnia Kariery.

W celu zapobiegania i ograniczania zjawiska wykluczenia społecznego planuje się m.in.:

- wsparcie udzielane przez doradców klienta i pośredników pracy;
- dobór usług i instrumentów rynku pracy do potrzeb osób długotrwale bezrobotnych;
- dobór usług i instrumentów rynku pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- refundowanie świadczeń integracyjnych.

III. WYDATKI W POMOCY SPOŁECZNEJ I INNYCH OBSZARACH POLITYKI SPOŁECZNEJ

Wydatki Miasta Lublin na zadania realizowane w obszarze pomocy społecznej w 2022 r. wyniosły ponad 590,5 mln zł.

W roku 2022 widoczny był znaczący spadek wydatków z tytułu realizacji świadczenia wychowawczego (500+), co wynika z obowiązującej od 1 stycznia 2022 roku nowelizacji ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci. Przewiduje ona m.in., że obsługa programu „Rodzina 500 plus” przechodzi do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który będzie stopniowo przejmował realizację Programu. Sprawy dotyczące prawa do świadczenia wychowawczego za okresy sprzed 1 stycznia 2022 r. nadal realizowane były przez dotychczasowe organy, do czasu zakończenia postępowania, tj. do dnia 31 maja 2022 roku. W związku z powyższym wydatki na świadczenia wychowawcze w roku 2022 wyniosły 139 799 481,73 zł i były niższe o przeszło 199 mln zł niż w roku 2021 kiedy wyniosły 338 828 728,76 zł.

Tabela 7. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zadania zlecone w zł)⁴

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok 2022	Plan na rok 2023
OGÓŁEM				
OGÓŁEM (działy)	1	670 646 008,93	590 523 076,25	397 900 082,58
<i>W tym: w budżecie OPS/PCPR</i>	<i>2</i>	<i>550 130 374,46</i>	<i>420 176 496,74</i>	<i>231 400 900,22</i>
851 - OCHRONA ZDROWIA				
85153 - Przeciwdziałanie narkomanii	3	900 000,00	1 099 850,00	1 200 000,00
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	<i>4</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>	<i>0,00</i>
85154 - Przeciwdziałanie alkoholizmowi	5	6 840 056,93	8 849 762,80	19 370 720,84
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	<i>6</i>	<i>0,00</i>	<i>225 676,07</i>	<i>270 000,00</i>
852 - POMOC SPOŁECZNA				
85202 - Domy pomocy społecznej	7	50 077 814,26	53 801 557,19	57 414 685,00
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	<i>8</i>	<i>13 920 172,73</i>	<i>14 989 847,45</i>	<i>15 703 885,00</i>
85203 - Ośrodki Wsparcia	9	19 298 792,78	23 908 975,93	28 537 983,00
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	<i>10</i>	<i>6 399 429,00</i>	<i>7 340 063,68</i>	<i>6 816 212,00</i>
85205 - Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie ogółem (własne i zewnętrzne)	11	475 411,81	508 656,30	435 000,00
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	<i>12</i>	<i>431 178,84</i>	<i>434 506,72</i>	<i>435 000,00</i>
85213 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej ogółem (własne i zewnętrzne)	13	718 576,81	783 277,42	746 324,00
<i>w tym: w budżecie OPS / PCPR</i>	<i>14</i>	<i>718 576,81</i>	<i>783 161,32</i>	<i>746 324,00</i>
85214 - Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe - ogółem (własne i zewnętrzne)	15	4 768 472,09	3 925 865,35	6 255 282,00
<i>w tym: w budżecie OPS</i>	<i>16</i>	<i>4 749 738,79</i>	<i>3 900 087,11</i>	<i>6 255 282,00</i>

⁴ Materiał opracowany przez Wydział Budżetu i Księgowości Urzędu Miasta Lublin. Plan na 2023 rok według uchwały budżetowej wg stanu na 31.01.2023 r.

85215 - Dodatki mieszkaniowe - ogółem (własne i zewnętrzne)	17	5 666 070,04	6 506 493,45	6 400 100,00
w tym: w budżecie OPS	18	0,00	0,00	0,00
85216 - Zasiłki stałe - ogółem (własne i zewnętrzne)	19	8 733 750,90	9 374 074,39	9 669 723,00
w tym: w budżecie OPS	20	8 636 608,91	9 268 038,64	9 539 723,00
85219 - Ośrodki Pomocy Społecznej - ogółem (własne i zewnętrzne)	21	28 806 704,35	30 554 019,46	33 083 412,00
w tym: w budżecie OPS	22	28 662 824,27	30 554 019,46	33 083 412,00
85220 - Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej - ogółem (własne i zewnętrzne)	23	2 570 132,89	2 789 293,34	2 444 200,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	24	791 767,47	951 472,80	1 016 500,00
85228 - Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze - ogółem (własne i zewnętrzne)	25	13 908 177,87	13 016 497,00	13 609 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	26	13 888 093,50	13 016 497,00	13 609 000,00
85230 - Pomoc w zakresie żywienia - ogółem (własne i zewnętrzne)	27	4 323 116,25	4 377 240,42	4 201 902,00
w tym: w budżecie OPS	28	4 321 832,55	4 373 852,68	4 195 902,00
85231 - Pomoc dla cudzoziemców - ogółem (własne i zewnętrzne)	29	82 721,00	290 477,00	38 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	30	82 721,00	290 477,00	38 000,00
85278 - Usuwanie skutków klęsk żywiołowych - ogółem (własne i zewnętrzne)	31	13 500,00	0,00	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	32	13 500,00	0,00	0,00
85295 - Pozostała działalność - ogółem (własne i zewnętrzne)	33	9 339 662,87	29 245 588,31	10 117 300,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	34	3 390 697,80	7 540 144,06	6 929 770,00
853 - POZOSTAŁE ZADANIA W ZAKRESIE POLITYKI SPOŁECZNEJ				
85311 - Rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych - ogółem (własne i zewnętrzne)	35	1 513 021,46	1 599 244,97	1 714 100,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	36	0,00	0,00	0,00
85321 - Zespoły orzekania o niepełnosprawności - ogółem (własne i zewnętrzne)	37	2 067 190,33	1 199 268,75	2 483 130,00
w tym: w budżecie dyspozycji OPS / PCPR	38	0,00	0,00	0,00
85334 - Pomoc dla repatriantów - ogółem (własne i zewnętrzne)	39	118 857,02	232 921,95	0,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	40	0,00	0,00	0,00
85395 - Pozostała działalność - ogółem (własne i zewnętrzne)	41	1 308 631,05	61 424 632,14	16 696 288,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	42	1 301 701,05	59 047 652,39	1 974 064,00
854 - EDUKACYJNA OPIEKA WYCHOWAWCZA				
85415 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym - ogółem (własne i zewnętrzne)	43	1 940 632,95	2 128 330,78	435 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	44	0,00	0,00	0,00
85416 - Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym - ogółem (własne i zewnętrzne)	45	800 900,00	678 300,00	552 800,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	46	0,00	0,00	0,00
855 - RODZINA				
85501 - Świadczenie wychowawcze - ogółem (własne i zewnętrzne)	47	338 828 728,76	139 799 481,73	50 000,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	48	338 675 771,96	139 685 086,89	0,00
85502 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego - ogółem (własne i zewnętrzne)	49	104 639 959,16	108 612 619,38	113 442 829,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	50	104 003 776,39	107 960 038,60	112 692 800,00
85503 - Karta Dużej Rodziny - ogółem (własne i zewnętrzne)	51	45 550,25	64 462,96	50 833,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	52	0,00	0,00	0,00
85504 - Wspieranie rodziny - ogółem (własne i zewnętrzne)	53	2 222 806,43	1 945 041,50	1 871 437,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	54	2 206 848,94	1 944 007,25	1 869 437,00

85508 - Rodziny zastępcze - ogółem (własne i zewnętrzne)	55	9 952 451,83	9 339 630,45	9 083 760,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	56	9 938 767,49	9 282 608,18	9 078 060,00
85510 - Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych - ogółem (własne i zewnętrzne)	57	17 557 457,19	18 437 421,28	18 994 830,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	58	5 152 310,70	4 928 042,07	4 761 300,00
85513 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów - ogółem (własne i zewnętrzne)	59	2 110 394,71	2 511 423,95	2 176 421,22
w tym: w budżecie OPS / PCPR	60	2 110 394,71	2 511 423,95	2 176 421,22
85516 - System opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat (własne i zewnętrzne) - ogółem (własne i zewnętrzne)	61	28 150 392,93	31 574 390,12	33 970 895,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	62	0,00	0,00	0,00
85595 - Pozostała działalność - ogółem (własne i zewnętrzne)	63	124 509,32	104 800,10	129 440,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	64	114 636,86	104 800,10	129 440,00
Pozostałe wydatki OPS / PCPR				
75495 - Pozostała działalność (Przyjazne Patrole) - ogółem (własne i zewnętrzne)	65	246 356,14	193 708,27	229 800,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	66	25 199,80	26 399,90	36 800,00
85195 - Pozostała działalność (wydawanie decyzji o świadczenie zdrowotne) - ogółem (własne i zewnętrzne)	67	141 776,12	826 731,50	166 269,00
w tym: w budżecie OPS / PCPR	68	36 588,62	37 816,70	52 900,00
75421 - Zarządzanie kryzysowe (wydatki związane z przeciwdziałaniem rozprzestrzenianiu koronawirusa)	69	2 353 432,43	20 819 038,06	2 328 618,52
w tym: w budżecie OPS / PCPR	70	557 236,27	980 776,72	20 668,00

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie danych Wydziału Budżetu i Księgowości Urzędu Miasta Lublin

W 2022 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie dysponował budżetem w wysokości 420 176 496,74 zł.

W jego ramach, największy odsetek wydatków stanowiła realizacja świadczenia wychowawczego i dodatków w wysokości świadczenia wychowawczego, którego celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Świadczenie wprowadzone zostało ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci a wydatki na realizację zadania wyniosły ogółem 140 530 256,29⁵ zł, co stanowiło 33,45% ogółu wydatków MOPR. Wypłaty świadczeń wychowawczych finansowane są z budżetu państwa.

Wydatki poniesione na realizację zadań z ustawy z dnia z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy z dnia 7 września 2007 roku o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, wyniosły ogółem 104 069 162,77 zł, co stanowiło 24,77% ogółu wydatków MOPR.

Znaczne wydatki poniesione zostały w związku z kryzysem uchodźczym. W roku 2022 wydatkowano 38 051 586,63zł (tj. 9,06%) m.in. z przeznaczeniem na utworzenie i prowadzenie miejsc zakwaterowania dla obywateli Ukrainy, na wypłatę świadczeń pieniężnych z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, jednorazowych świadczeń pieniężnych, świadczeń rodzinnych.

Kolejną pozycję zajmują wydatki poniesione na zasiłki i usługi pomocy społecznej. Wydatki te wyniosły ogółem 31 489 521,36 zł, stanowiąc 7,49% wydatków MOPR. W tej kwocie:

⁵ W tym świadczenia wychowawcze bez kosztów obsługi – 139 229 728,06 zł, dodatki w wysokości świadczenia wychowawczego bez kosztów obsługi - 1 240 528,23 zł, dodatki do zryczałtowanej kwoty bez kosztów obsługi - 60 000 zł.

- 44,22% stanowiły wydatki na zasiłki pomocy społecznej oraz składki ubezpieczenia zdrowotnego (bez Programu „Posiłek w szkole i w domu”) w kwocie 13 923 708,33 zł,
- 41,34% stanowiły wydatki na usługi pomocy społecznej w kwocie 13 016 497,00 zł
- 13,15% stanowiły wydatki na Program „Posiłek w szkole i w domu”, które wyniosły 4 142 193,59
- 1,29 % stanowiły wydatki na rzecz cudzoziemców w kwocie 407 122,44 zł.

Ogółem poziom wydatków na zasiłki i usługi pomocy społecznej w 2022 roku w stosunku do 2021 roku był niższy o 765 552,85 zł.

Koszty utrzymania Ośrodka i jego komórek organizacyjnych w roku sprawozdawczym wyniosły 38 784 501,16 zł.

Wydatki na domy pomocy społecznej oraz ośrodki wsparcia w 2022 roku stanowiły 5,89% ogółu wydatków i wyniosły 24 738 112,61 zł, natomiast związane z udzieleniem dotacji na prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych i placówek wsparcia dziennego – 1,23 % wydatków MOPR i osiągnęły poziom 5 165 704,64 zł.

Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń dla rodzin zastępczych oraz osób usamodzielniających się lub kontynuujących naukę wychowanków wyniosły 1,95%, tj. łącznie 8 175 381,93 zł.

IV. ZATRUDNIENIE W JEDNOSTKACH ORGANIZACYJNYCH POMOCY SPOŁECZNEJ

Według stanu na dzień 31 grudnia 2022 roku, w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej zatrudnionych było **1 388 osób**⁶. W Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie zatrudnione były 503 osoby, w Domach Pomocy Społecznej 519 osób, a w ośrodkach wsparcia 447 osób.

Tabela 8. Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na terenie Miasta Lublin

	Liczba pracowników	% w stosunku do ogółu
MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE, w tym:	503	33,05
<i>Filie Ośrodka</i>	228	x
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ	519	34,1
OŚRODKI WSPARCIA	447	29,37
OŚRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ	53	3,48

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie sprawozdania MRiPS-06 za 2022 rok oraz danych własnych

Kadrę pomocy społecznej w MOPR realizującą zadania w ramach ustawy o pomocy społecznej tworzą przede wszystkim pracownicy socjalni (w tym m.in. starsi pracownicy socjalni, specjaliści pracy socjalnej oraz starsi specjaliści pracy socjalnej). W 2022 roku zatrudnionych było 172⁷ pracowników socjalnych, co stanowiło 34,19% ogółu pracowników jednostki. Wśród nich 167 osób świadczyło pracę socjalną w środowisku, przeprowadzało rodzinne wywiady środowiskowe i zgodnie z art.121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej otrzymywało comiesięczny dodatek do wynagrodzenia.

Tabela 9. Zatrudnienie w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie

WYSZCZEGÓLNIENIE	L.P.	Rok 2021	Rok 2022	Prognoza rok 2023
OGÓŁEM PRACOWNICY JEDNOSTKI				
Liczba ogółem pracowników jednostki pomocy społecznej	1	499	503	503
KADRA KIEROWNICZA				
Ogółem kadra kierownicza (dyrektor jednostki i jego zastępcy)	2	5	5	5
W tym: (od poz. 3 do poz. 4)				
Wykształcenie wyższe	3	5	5	5
Specjalizacja z organizacji pomocy społecznej	4	5	5	5
PRACOWNICY SOCJALNI				
Ogółem	5	169	172	172
W tym: pracownicy socjalni ogółem zatrudnieni z EFS	6	0	0	0

⁶ Dane na podstawie sprawozdania MRiPS-06 MRiPS-06 „Wybrane jednostki organizacyjne pomocy społecznej i inne jednostki pomocy społecznej oraz zatrudnienie w systemie pomocy społecznej” za 2022 rok oraz danych własnych.

⁷ Biorąc pod uwagę liczbę zatrudnionych osób, były one zatrudnione odpowiednio: w Filiach Ośrodka – 151 osób, w Sekcji ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie - 12 osób, w Sekcji ds. realizacji projektów i pomocy cudzoziemcom – 2 osoby, w dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej – 6 osób oraz w dziale ds. placówek opiekuńczo-wychowawczych, wsparcia dziennego i usamodzielnienia – 1 osoba.

W tym: (od poz. 7 do poz. 11)				
Wykształcenie wyższe	7	129	136	136
Wykształcenie średnie	8	37	36	36
Specjalizacja 1-ego stopnia w zawodzie	9	25	24	24
Specjalizacja 2-ego stopnia w zawodzie	10	22	20	20
Specjalizacja z organizacji pomocy społecznej	11	5	5	5
POZOSTALI PRACOWNICY:				
Ogółem	12	325	331	331
W tym: (od poz. 13 do poz. 15)				
Wykształcenie wyższe	13	291	294	294
Wykształcenie średnie	14	36	36	36
Inne	15	1	1	1

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Zgodnie z zapisem ustawowym (art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej) w ośrodku pomocy społecznej powinien być spełniony wskaźnik zatrudnienia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności gminy w stosunku jeden pracownik socjalny na 2 tys. mieszkańców.

Według danych Wydziału Spraw Administracyjnych Urzędu Miasta Lublin⁸, liczba mieszkańców Lublina wynosiła **318 987 osób** (w tym: **311 526** osób zameldowanych na pobyt stały oraz **7 461** osób zameldowanych na pobyt czasowy, wg stanu na dzień 31 XII 2022 r.). Biorąc pod uwagę wymogi określone ustawą MOPR powinien zatrudniać, co najmniej 160 pracowników socjalnych wykonujących pracę socjalną w środowisku. Wymóg dotyczący liczby zatrudnienia pracowników socjalnych w stosunku do liczby mieszkańców był w okresie sprawozdawczym spełniony.

Pracownicy MOPR posiadają odpowiednie kwalifikacje zawodowe: 5 osób posiada tytuł naukowy doktora, 73,16% pracowników legitymuje się wykształceniem wyższym magisterskim, 11,33% posiada wykształcenie wyższe zawodowe.

⁸ <https://bip.lublin.eu/urząd-miasta-lublin/dane-demograficzne/dane-demograficzne-stan-na-dzien-31-12-2022-r-,131,22886,2.html>

V. POMOC ŚRODOWISKOWA

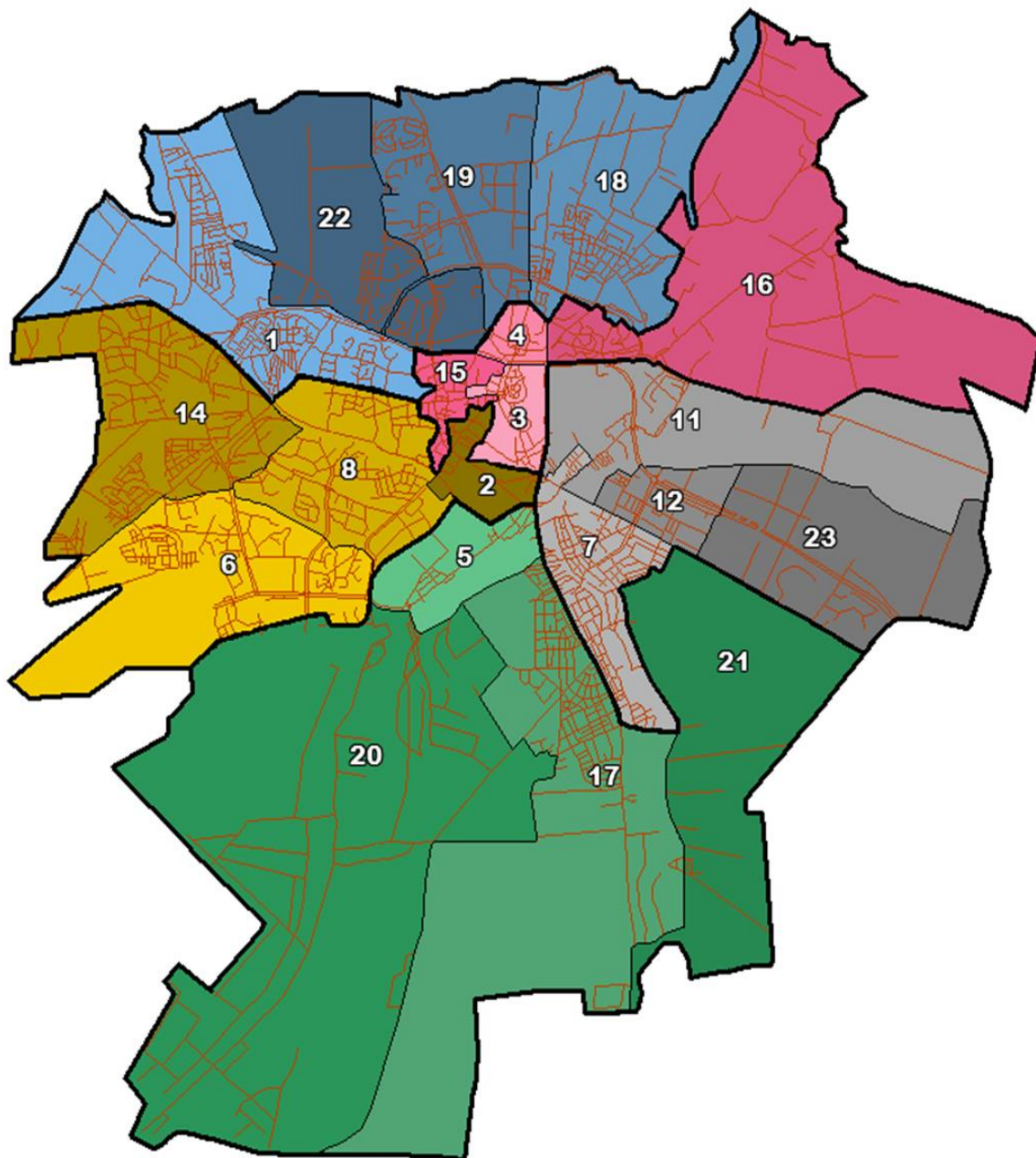
1. System Pomocy Środowiskowej

Priorytetowym celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Powyższy cel realizowany jest poprzez pracę socjalną, która jest fundamentalnym świadczeniem pomocy społecznej oraz w formie wypłaty świadczeń finansowych. Działania pracowników Wydziału pomocy środowiskowej koncentrują się na modyfikacji sposobu funkcjonowania osób, ich otoczenia, wzmacnianiu potencjału osób i rodzin do przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej oraz wsparciu w dążeniu do poprawy funkcjonowania. Powyższe założenia są spełniane poprzez podejmowane przez pracowników socjalnych działania zaprojektowane w oparciu o sporządzoną ocenę sytuacji i zmierzające do realizacji ustalonych celów. Skuteczne oddziaływanie na jednostkę odbywa się po dogłębnym rozpoznaniu (diagnozie) sytuacji w jakiej się znajduje, jej zasobów, deficytów, po określeniu w jakich obszarach jej funkcjonowania występują trudności i jakie są ich przyczyny. Zebrane informacje umożliwiają pracownikom socjalnym zaplanowanie działań, które są adekwatne do potrzeb, a w konsekwencji służą rodzinie w rozwiązaniu sytuacji problemowych, z jakimi się boryka. Zaprojektowane działania są realizowane zarówno przez osobę czy rodzinę, jak i pracownika socjalnego.

Na terenie Miasta Lublin funkcjonuje 5 Filii, które swoim zasięgiem obejmują wszystkie dzielnice Lublina. W strukturach Filii MOPR w roku 2022 funkcjonowało ogółem 20 Sekcji Pracy Socjalnej, których pracownicy zajmują się pracą socjalną z klientem bezpośrednio w jego środowisku.

W Dziale ds. pomocy środowiskowej funkcjonuje Sekcja ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, która zajmuje się diagnozowaniem problemu przemocy w rodzinie, podejmowaniem działań w środowiskach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz inicjuje działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie, realizuje również procedurę „Niebieskie karty”.

Mapa 1. System pomocy środowiskowej na terenie Miasta Lublin – obszary działania Sekcji pracy socjalnej w 2022 roku

Filia Nr 1 - ul. Lubartowska 6-8

- Sekcja pracy socjalnej Nr 3 – ul. Lubartowska 6-8
- Sekcja pracy socjalnej Nr 4 – ul. Lubartowska 6-8
- Sekcja pracy socjalnej Nr 15 – ul. Gabriela Narutowicza 74a
- Sekcja pracy socjalnej Nr 16 – ul. Towarowa 19

Filia Nr 2 - ul. Hutnicza 1a

- Sekcja pracy socjalnej Nr 7 – ul. Startowa 11
- Sekcja pracy socjalnej Nr 11 – ul. Hutnicza 1a
- Sekcja pracy socjalnej Nr 12 – ul. Startowa 11
- Sekcja pracy socjalnej Nr 23 – ul. Władysława Jagiełły 10

Filia Nr 4 - al. Kompozytorów Polskich 8

- Sekcja pracy socjalnej Nr 1 – ul. Bartosza Głowackiego 35
- Sekcja pracy socjalnej Nr 18 – Marii Koryznowej 2b
- Sekcja pracy socjalnej Nr 19 – Kompozytorów Polskich 8
- Sekcja pracy socjalnej Nr 22 – ul. Niccolò Paganiniego 12

Filia Nr 3 - ul. Mieszka I – 4

- Sekcja pracy socjalnej Nr 2 – Głęboka 11
- Sekcja pracy socjalnej Nr 8 – Mieszka I - 4
- Sekcja pracy socjalnej Nr 6 – Jutrzenki 6
- Sekcja pracy socjalnej Nr 14 – ul. Tomasz Zana 38 (piętro V)

Filia Nr 5 - ul. Nałkowskich 114

- Sekcja pracy socjalnej Nr 5 – Nałkowskich 114
- Sekcja pracy socjalnej Nr 17 – Róży Wiatrów 1
- Sekcja pracy socjalnej Nr 20 – Nałkowskich 114
- Sekcja pracy socjalnej Nr 21 – Zdrowa 14

2. Korzystający z pomocy społecznej

W 2022 roku w ramach ustawy o pomocy społecznej z pomocy Ośrodka skorzystało **12 591** osób (z 7 241 rodzin), co stanowi 3,95% mieszkańców miasta Lublin.⁹

Spośród 7 241 rodzin jakie Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie objął pomocą w 2022 roku 64,16% stanowiły jednoosobowe gospodarstwa domowe, 19,85% stanowiły rodziny z dziećmi, a 15,99 % pozostałe rodziny.

W 2022 roku z pomocy skorzystało ogółem o 440 rodzin mniej niż w roku 2021. Stanowi to spadek o 5,73%. Spadek liczby rodzin odnotowano w przypadku jednoosobowych gospodarstw domowych o 341 rodzin oraz rodzin z dziećmi o 110. Natomiast pozostałych rodzin w roku 2022 było o 11 więcej niż w roku 2021.

Wśród **1 437 rodzin z dziećmi**, odnotowano 610 rodzin wychowujących jedno dziecko, 492 rodziny wychowujące dwoje dzieci oraz 335 rodzin wychowujących troje i więcej dzieci. Wśród rodzin z dziećmi 518 to rodziny niepełne (106 rodziny niepełne wychowywały troje i więcej dzieci).

Liczną grupę społeczną wśród klientów Ośrodka stanowili emeryci i renciści. Spośród 7 241 rodzin objętych pomocą MOPR w Lublinie, emeryci i renciści tworzyli 1 936 rodzin, z czego 1 493 znajdowało się w grupie osób stanowiących jednoosobowe gospodarstwo domowe. Liczba rodzin emerytów i rencistów wśród wszystkich rodzin objętych pomocą stanowiła w 2022 roku 26,74%.

Tabela 10. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny 2022	Prognoza 2023
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY i WSPARCIA				
Liczba osób	1	13 313	12 591	12 591
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE				
Liczba osób	2	5 699	5 039	5 039
W tym: osoby długotrwale korzystające	3	3 146	2 786	2 786
Wiek 0-17	4	195	182	182
Wiek produkcyjny *	5	3 348	2 841	2 841
Wiek poprodukcyjny **	6	2 156	2 001	2 001
Liczba rodzin	7	5 429	4 771	4 771
Liczba osób w rodzinach	8	8 382	7 090	7 090
w tym: KOBIETY (z wierszy 2-6)				
Ogółem	9	3 013	2 632	2 632
W tym: osoby długotrwale korzystające	10	1 068	1 388	1 388
Wiek 0-17	11	99	100	100
Wiek 18-59	12	1 412	1 140	1 140
Wiek 60 lat i więcej	13	1 500	1 385	1 385

⁹ Dane dotyczą pomocy z zakresu zadań własnych i zleconych gminie, zadań z zakresu administracji rządowej wykonywanej przez powiat, zadań realizowanych na podstawie porozumień i umów. Liczba mieszkańców wg Wydziału Spraw Administracyjnych Urzędu Miasta Lublin w dniu 31 XII 2022 r. wynosiła: **318 987** osób (w tym: **311 526** osób zameldowanych na pobyt stały oraz **7 461** osób zameldowane na pobyt czasowy).

KONTRAKT SOCJALNY				
Liczba zawartych kontraktów socjalnych - ogółem	17	509	707	707
Liczba osób objętych kontraktem socjalnym - ogółem	18	514	555	555

Źródło: Sprawozdanie MRiPS - 03 oraz dane własne MOPR

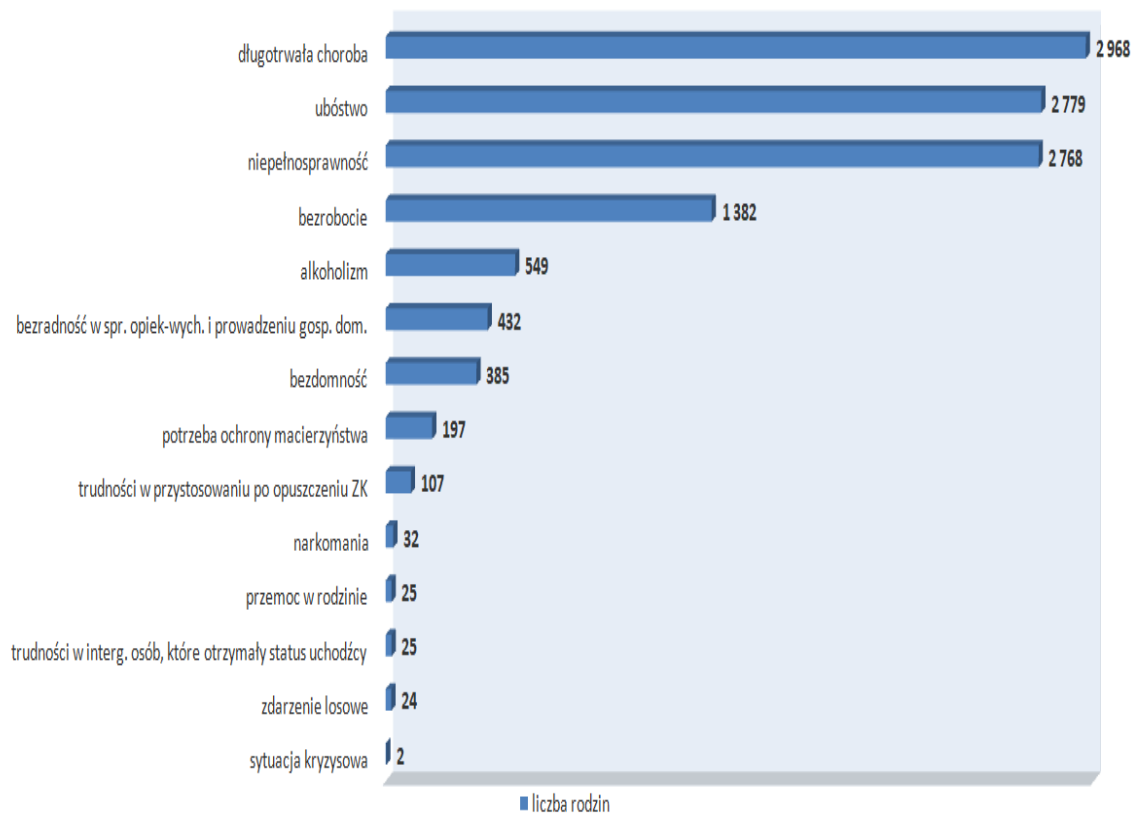
3. Powody przyznania pomocy

Ustawa o pomocy społecznej wyszczególnia powody będące podstawą udzielenia wsparcia. Powody korzystania z pomocy MOPR w 2022 roku przedstawiono na wykresie nr 13. Należy jednakże zaznaczyć, że niejednokrotnie powody te współistnieją przy jednym dominującym lub są jego konsekwencją.

Głównym powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej realizowanych przez MOPR była długotrwała i ciężka choroba. Pomoc z tego tytułu otrzymało 2 968 rodzin liczących 4077 osób. Problem ten dotyczył 40,99% liczby rodzin objętych pomocą.

Drugim problemem pod względem częstotliwości występowania było ubóstwo, dotykające 2 779 rodzin liczących 4 360 osób. Problem ten dotyczył 38,38% liczby rodzin objętych pomocą. W przypadku problemu ubóstwa należy wskazać, że mimo iż występuje ono, jako dominujący problem, to jednak nie jest głównym zagadnieniem, wobec którego ukierunkowane są działania socjalne. Praca socjalna jest w pierwszej kolejności inicjowana na dysfunkcję, której konsekwencją jest problem ubóstwa.

Wykres 13. Liczba rodzin objętych wsparciem MOPR z podziałem na powody przyznania pomocy według kolejności występowania w 2022 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdania MRiPS 03 za 2022 r.

Na trzecim miejscu odnotowano problem niepełnosprawności, która stała się przesłanką do korzystania z pomocy przez 2 768 rodzin liczących 3 630 osób (38,23% liczby rodzin objętych pomocą).

Na kolejnym miejscu notuje się problem bezrobocia, który dotyczył 1 382 rodzin. Bezrobotni korzystający z pomocy Ośrodka stanowią 19,09% ogółu beneficjentów. W znacznej części są to osoby bez kwalifikacji lub których kwalifikacje są zdezaktualizowane, co w efekcie utrudnia im powrót na rynek pracy. Należy też uwzględnić fakt, iż w przypadku części podopiecznych bezrobocie jest problemem wtórnym, współistniejącym z innymi (m.in. z alkoholizmem).

W 2022 roku liczba rodzin dotkniętych problemem alkoholizmu wynosiła 549. Problem ten dotyczył 7,58% liczby rodzin objętych pomocą. Liczba osób w rodzinach ze zdiagnozowaną chorobą alkoholową wynosiła 746.

Powodem korzystania z pomocy społecznej jest również bezdomność, która jest problemem wieloaspektowym, współistnieje z innymi problemami takimi jak: uzależnienie od alkoholu i narkotyków, bezrobocie, choroba psychiczna, problem w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, brak możliwości zamieszkania po opuszczeniu placówki opiekuńczo-wychowawczej. W 2022 roku problem ten dotyczył 394 osób z 385 rodzin.

Tabela 11. Powody przyznania pomocy

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok 2022	Prognoza 2023
POWODY UDZIELENIA POMOCY I WSPARCIA				
UBÓSTWO				
Liczba rodzin	1	3 175	2 779	2 779
Liczba osób w rodzinach	2	5 207	4 360	4 360
BEZROBOCIE				
Liczba rodzin	3	1 758	1 382	1 382
Liczba osób w rodzinach	4	3 656	2 785	2 785
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ				
Liczba rodzin	5	2 877	2 768	2 768
Liczba osób w rodzinach	6	3 821	3 630	3 630
DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA				
Liczba rodzin	7	3 067	2 968	2 968
Liczba osób w rodzinach	8	4 259	4 077	4 077
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH				
Liczba rodzin	9	493	432	432
Liczba osób w rodzinach	10	1 311	1 022	1 022
ALKOHOLIZM				
Liczba rodzin	11	662	549	549
Liczba osób w rodzinach	12	920	746	746
NARKOMANIA				
Liczba rodzin	13	29	32	32
Liczba osób w rodzinach	14	38	41	41
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA				
Liczba rodzin	15	255	197	197
W TYM: WIELODZIETNOŚĆ				
Liczba rodzin	16	143	133	133
BEZDOMNOŚĆ				

Liczba rodzin	17	407	385	385
Liczba osób w rodzinach	18	423	394	394
TRUDNOŚCI W PRZYSTOSOWANIU DO ŻYCIA PO ZWOLNIENIU Z ZAKŁADU KARNEGO				
Liczba rodzin	19	151	107	107
Liczba osób w rodzinach	20	220	144	144
ZDARZENIA LOSOWE				
Liczba rodzin	21	25	24	24
Liczba osób w rodzinach	22	55	49	49
KŁĘSKI ŻYWIOŁOWE I EKOLOGICZNE				
Liczba osób	23	3	0	3
SIEROCTWO				
Liczba rodzin	24	2	0	2
Liczba osób w rodzinach	25	12	0	12
PRZEMOC W RODZINIE				
Liczba rodzin	26	30	25	30
Liczba osób w rodzinach	27	94	74	94
OCHRONA OFIAR HANDLU LUDŹMI				
Liczba rodzin	28	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie sprawozdania MRiPS-03

4. Świadczenia w ramach ustawy o pomocy społecznej

W roku 2022 decyzją świadczenia przyznano 5 039 osobom, z 4 771 rodzin, w tym:

- świadczenia pieniężne (w ramach zadań własnych i zleconych) przyznano decyzją łącznie 3 546 osobom (z 3 495 rodzin). Liczba osób w tych rodzinach wynosiła 5 572,
- świadczenia niepieniężne (w ramach zadań własnych i zleconych) przyznano decyzją łącznie 1 943 osobom (z 1821 rodzin). Liczba osób w tych rodzinach wynosiła 2425.

Tabela 12. Formy udzielanej pomocy i prognoza na 2022 rok¹⁰

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok 2022	Prognoza 2023
ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ				
ZASIŁEK STAŁY				
Liczba osób	1	1 656	1 579	1 548
Kwota świadczeń w złotych	2	9 012 937	9 682 445	9 569 921
W tym: (wiersze 3-6)				
Zasiłek stały dla osób samotnie gospodarujących				
Liczba osób	3	1 513	1 457	1 422
Kwota świadczeń w złotych	4	8 531 743	9 209 144	9 113 678
Zasiłek stały dla osoby w rodzinie				
Liczba osób	5	160	141	132
Kwota świadczeń w złotych	6	481 194	473 301	456 243
ZASIŁEK OKRESOWY				
Liczba osób	7	2 176	1 765	1 930
Kwota świadczeń w złotych	8	4 032 109	3 498 129	4 442 534
W tym: (wiersze 9-16)				
Zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia				

¹⁰ Tabela sporządzona zgodnie ze sprawozdaniem MRPiPS-03/MRiPS-03, w związku z tym liczba świadczeń i kwoty świadczeń wynikają z wydanych decyzji i „nie uwzględniają sytuacji gdy dane świadczenie z różnych przyczyn nie zostało wypłacone [...]” (objaśnienia do sprawozdania str. 3). W związku z powyższym wykazane wartości świadczeń i ich liczba nie jest tożsama z realizacją wydatków za dany rok.

Liczba osób	9	1 412	1 086	1 128
Kwota świadczeń w złotych	10	2 815 458	2 289 900	2 863 177
Zasiłek okresowy z tytułu długotrwałej choroby				
Liczba osób	11	441	454	538
Kwota świadczeń w złotych	12	469 490	501 699	654 783
Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności				
Liczba osób	13	478	439	508
Kwota świadczeń w złotych	14	441 682	394 619	540 958
Zasiłek okresowy z tytułu możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego				
Liczba osób	15	1	7	12
Kwota świadczeń w złotych	16	351	8 875	19 822
inne niż wymienione w wierszach 9-16				
Liczba osób	17	288	237	234
Kwota świadczeń w złotych	18	305 128	303 036	362 908
Zasiłek okresowy kontynuowany niezależnie od dochodu na podstawie art. 38 ust. 4a i 4b				
Liczba osób	19	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	20	0	0	0
ZASIŁEK CELOWY OGÓŁEM				
Liczba osób	21	3 260	2 833	3 458
Kwota świadczeń w złotych	22	3 855 607	4 045 254	5 288 770
W tym: (wiersze 21 - 22)				
ZASIŁEK CELOWY PRYZNANY W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO "POSILEK W SZKOLE I W DOMU"				
Liczba osób	23	3 071	2 537	3 289
Kwota świadczeń w złotych	24	3 303 661	3 508 261	4 207 805
ZASIŁEK CELOWY PRYZNANY NIEZALEŻNIE OD DOCHODU na podstawie art. 39a ust. 1 i 2				
Liczba osób	25	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	26	0	0	0
ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ				
POSILEK OGÓŁEM				
Liczba osób	27	475	412	808
Kwota świadczeń w złotych	28	843 851	723 364	1 540 914
W tym: (z wierszy 27-28)				
DLA DZIECI				
Liczba osób	29	180	177	171
Kwota świadczeń w złotych	30	42 147	54 971	114 539
W tym (z wierszy 27-28):				
POSILEK świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "Posiłek w szkole i w domu"				
Liczba osób	31	441	384	445
Kwota świadczeń w złotych	32	732 439	609 295	1 019 227
W tym (z wierszy 29-30):				
DLA DZIECI				
Liczba osób	33	180	177	171
Kwota świadczeń w złotych	34	42 147	54 971	114 539
SCHRONIENIE - OGÓŁEM				
Liczba osób	35	495	420	420
Kwota świadczeń w złotych	36	1 668 552	1 348 494	1 348 494
UBRANIE				
Liczba osób	37	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	38	0	0	0

SPRAWIENIE POGRZEBU				
Liczba rodzin	39	53	67	91
Kwota świadczeń w złotych	40	171 046	231 904	337 500

Źródło: Opracowanie własne MOPR na podstawie sprawozdania MRiPS-03 i danych własnych

W stosunku do roku 2021, odnotowano spadek osób (o 11,58%) i rodzin (o 12,12%), którym decyzją przyznano świadczenia.

Zdecydowanie największa liczba osób korzystała z zasiłków celowych i specjalnych zasiłków celowych – taką formę pomocy przyznano 2 833 osobom (57,20% odbiorców świadczeń). Świadczenia te przyznawane były z przeznaczeniem na: zakup odzieży, obuwia, żywności, leczenie, uregulowanie zaległości w opłatach eksploatacyjnych, pomoc w formie opału.

Znaczna była również liczba korzystających z zasiłków okresowych i wyniosła 1 765 osób. Wśród świadczeniobiorców pobierających zasiłki okresowe najliczniejszą grupę stanowiły osoby dotknięte problemem bezrobocia – 1 086 osób. Kolejną grupę stanowiły 454 osoby którym przyznano świadczenie z powodu długotrwałej choroby. Natomiast z powodu niepełnosprawności zasiłkiem okresowym objęto 439 osób, a 7 osób z powodu możliwości otrzymania i nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Średnia wysokość zasiłku okresowego wyniosła 343,12 zł.

W 2022 roku odnotowano spadek liczby świadczeniobiorców zasiłków stałych, o 77 osób w stosunku do 2021 roku. Zasiłki te przyznano 1 579 osobom, przy czym 1 457 świadczeniobiorców z tej grupy stanowiły osoby samotnie gospodarujące. Średnia wysokość zasiłku stałego wyniosła 609,15 zł miesięcznie. W przypadku 1 399 osób objętych pomocą w formie zasiłku stałego w 2022 roku, zostały także opłacone składki zdrowotne.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie świadczył również wsparcie w postaci usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, osobom, które z powodu wieku lub niepełnosprawności nie były w stanie zaspokoić niezbędnych życiowych potrzeb. Dane dotyczące pomocy w ww. formach usług opiekuńczych na przestrzeni lat 2020-2022, zgodnie z faktyczną realizacją, przedstawia tabela nr 13.

Tabela 13. Dane dotyczące pomocy w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2020-2022.¹¹

ROK	Liczba osób	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w zł)	Średnioroczna liczba świadczeń na osobę
specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi (zadanie zlecone)				
2020	85	18 813	517 357,5	221,33
2021	66	17 013	510 390,00	257,77
2022	62	14 260	456 320,00	230
usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze (zadanie własne)				

¹¹ Na podstawie realizacji wydatkowej.

2020	1584	608 901	13 118 736,00	384,41
2021	1 454	551 306	13 377 703,50	379,17
2022 ¹²	1 456	465 452	12 560 177,00	319,68
w tym: specjalistyczne usługi opiekuńcze				
2020	60	18 200	418 600,00	303,33
2021	53	16 986	436 279,50	320,49
2022	49	16 670	458 425,00	340,2

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w 2022 roku skorzystało łącznie 1 456 osób. Łącznie zrealizowano 465 452 godziny usług.

Ze specjalistycznych usług opiekuńczych dostosowanych do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzeń lub niepełnosprawności, świadczonych przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym, skorzystało 49 osób. Klientom usług specjalistycznych w 2022 roku przyznano decyzją średniomiesięcznie ponad 27 godzin usług, a średniorocznie blisko 320.

Szczególną formę wsparcia stanowią specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, która najczęściej polega na pomocy i asystowaniu w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych oraz trenowaniu umiejętności niezbędnych do samodzielnego zaspokajania potrzeb bytowych. W 2022 roku tym rodzajem wsparcia objęto 62 osoby. Świadczeniobiorca specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w 2022 roku korzystał średniomiesięcznie z ponad 18 godzin usług, co w skali roku stanowi blisko 230 godziny.

Na podstawie aneksu do umowy na rok 2022 przekazano realizację usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi Polskiemu Czerwonemu Krzyżowi Lubelski Oddział Okręgowy i Polskiemu Komitetowi Pomocy Społecznej Zarząd Okręgowy w Lublinie oraz Lubelskiemu Stowarzyszeniu Ochrony Zdrowia Psychicznego z siedzibą w Lublinie oraz udzielono dotacji przyjmując stawkę za 1 godzinę usług:

1. usługi opiekuńcze – 26,00 zł brutto/godzina,
2. specjalistyczne usługi opiekuńcze – 27,50 zł brutto/godzina
3. specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi – 32,00 zł brutto/godzina.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt. 11 ustawy o pomocy społecznej realizacja usług jest zadaniem obowiązkowym gminy. Realizacja tego zadania publicznego odbywa się w drodze powierzenia zgodnie z art. 5 ust. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Zatem zlecający deklaruje pokrycie niezbędnych kosztów wynikających z realizacji niniejszego zadania.

Poza wynagrodzeniem dla osób bezpośrednio realizujących usługi zleceniobiorcy pokrywają koszty związane z obsługą zadania (koszty wynagrodzenia pracowników administracyjno–obsługowych i koszty rzeczowe).

¹² W tym w ramach projektu „Bank usług środowiskowych” zrealizowano 46 153 godziny usług opiekuńczych z których skorzystało 113 osób. Wydatki w ramach BUŚ wyniosły 1 199 978zł.

Równocześnie wskazać należy, iż realizacja specjalistycznych usług opiekuńczych wymaga wyższych kwalifikacji zawodowych od bezpośrednich realizatorów zadania niż realizacja usług opiekuńczych. Dlatego, wynagrodzenie osób bezpośrednio świadczących specjalistyczne usługi opiekuńcze jest wyższe niż osób świadczących usługi opiekuńcze.

Zgodnie z brzmieniem ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 września 2021 r. w sprawie minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2022 r. minimalna wysokość wynagrodzenia za każdą godzinę wykonania zlecenia lub świadczenia usług wynosi 19,70 zł.

Mając na uwadze dbałość o jakość realizowanego zadania, wykwalifikowaną kadrę osób świadczących pracę, wzrost kosztów utrzymania, a także sygnalizowane przez podmioty świadczące usługi, potrzeby w zakresie wynagrodzenia opiekunek od dnia 1 stycznia 2022 r., zgodnie z Uchwałą nr 1045/XXXIII/2021 Rady Miasta Lublin z dnia 18 listopada 2021 r. w sprawie zmiany uchwały nr 1224/XLVI/2014 Rady Miasta Lublin z dnia 20 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również trybu ich pobierania, zmianie uległa wysokość stawki:

- za usługi opiekuńcze z kwoty 24,00 zł na 26,00 zł,
- za specjalistyczne usługi opiekuńcze z kwoty 25,70 zł na kwotę 27,50 zł.

Zmianie uległa także stawka za specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi z kwoty 30,00 zł na kwotę 32,00 zł.

Należy nadmienić, iż zgodnie z brzmieniem ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 14 września 2022 r. w sprawie minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2023 r. minimalna wysokość wynagrodzenia za każdą godzinę wykonania zlecenia lub świadczenia usług wynosi 22,80 zł (od stycznia 2023 r.) oraz 23,50 zł (od lipca 2023 r.).

W związku z powyższym w budżecie na rok 2023 Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie założył wzrost stawki za jedną godzinę usług opiekuńczych:

- usługi opiekuńcze – z kwoty 26,00 zł na 30,00 zł (od stycznia 2023r.) oraz na 31,00 zł od lipca 2023 r. za jedną godzinę usług,
- specjalistyczne usługi opiekuńcze – z kwoty 27,50 zł na kwotę 32,00 zł (od stycznia 2023r.) oraz na 33,00 zł od lipca 2023 r. za jedną godzinę usług.
- specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi z kwoty 32,00 zł na kwotę 36,00 zł (od stycznia 2023r.) oraz na 37,00 zł od lipca 2023 r. za jedną godzinę usług.

Powyższe zostało uregulowane aktem prawa miejscowego, tj. Uchwałą Nr 1350/XLIV/2022 Rady Miasta Lublin z dnia 17 listopada 2022 r. w sprawie zmiany uchwały Nr 1224/XLVI/2014 Rady Miasta Lublin z dnia 20 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla

osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia z opłat, jak również trybu ich pobierania.

Łączna kwota dotacji przewidzianej w Uchwale Budżetowej Miasta Lublin na rok 2023 na realizację usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych wynosi 13 099 000,00 zł (w tym: usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze – 12 559 000,00 zł, utrzymanie trwałości projektu „Bank usług środowiskowych – 540 00,00 zł). W 2023 roku zaplanowano liczbę godzin świadczonych usług na poziomie:

- 359 299 godzin usług opiekuńczych,
- 15 457 godzin specjalistycznych usług opiekuńczych,
- 18 000 godzin w ramach utrzymania trwałości projektu „Bank usług środowiskowych”.

Program „**Opieka wytchnieniowa**” – edycja 2022 skierowany był do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności lub osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi (zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych). Członkowie rodzin lub opiekunowie otrzymali wsparcie w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu opieki oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w zakresie opieki nad tymi osobami.

Program zakładał świadczenie usług opieki wytchnieniowej w ramach:

- pobytu dziennego, w placówce lub w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej;
- pobytu całodobowego;
- specjalistycznego poradnictwa psychologicznego lub terapeutycznego, zapewnienie wsparcia w zakresie nauki pielęgnacji/rehabilitacji i dietetyki dla członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę.

Wydział pomocy środowiskowej realizował Program poprzez świadczenie usługi opieki wytchnieniowej w ramach pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej w formie usług opieki wytchnieniowej.

W całym 2022 r. wpłynęły 224 wnioski o przyznanie usług opieki wytchnieniowej w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej. Faktycznie z przyznanego wsparcia skorzystało 169 osób na łączną liczbę 35 836 godzin sfinansowaną z budżetu państwa w kwocie 1 401 676,16 zł. Osoby objęte Programem nie ponosiły odpłatności za przyznane usługi. Dodatkowo z dotacji pokryte zostały koszty obsługi w kwocie 44 970,23 zł.

Rekomendacje do usług opiekuńczych:

- ze względu na strukturę demograficzną Miasta Lublin, tendencję wzrostową osób w wieku emerytalnym oraz zapisy ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę oraz Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 września 2022 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2023 r. należy spodziewać się wzrostu liczby osób korzystających ze wsparcia w formie usług opiekuńczych. Będzie się to wiązać z wyższymi kosztami obsługi tego zadania, co zostanie uwzględnione w planie budżetu w kolejnych latach.

- kontynuacja Programu „Opieka wytechnieniowa” współfinansowanego z Funduszu Solidarnościowego, który skierowany był do członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności lub osobami posiadającymi orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi (zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych). Członkowie rodzin lub opiekunowie otrzymali wsparcie w postaci doraźnej, czasowej przerwy w sprawowaniu opieki oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w zakresie opieki nad tymi osobami.

5. Inne działania realizowane w zakresie pomocy środowiskowej

5.1. Prace społecznie-użyteczne

W ramach zadań Wydziału pomocy środowiskowej realizowane były działania dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub wykluczonych społecznie, m. in. z powodu bezrobocia. W 2022 r. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie kontynuował zadania związane koordynacją prac społecznie użytecznych na terenie miasta Lublin. W ramach realizowanych działań w 2022 r. prowadzono współpracę z **29 podmiotami** (m. in. domami pomocy społecznej, ośrodkami wsparcia, warsztatami terapii zajęciowej, specjalnymi ośrodkami szkolno-wychowawczymi, placówkami oświatowymi, bursa szkolną, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, organizacjami pozarządowymi).

Prace społecznie użyteczne kierowane były w 2022 roku do **35 osób** bezrobotnych, korzystających z pomocy społecznej (w tym do 3 osób bezrobotnych, spełniających przesłanki do udziału w niniejszej inicjatywie w ramach porozumienia zawartego pomiędzy MOPR, ZNK oraz MUP). Kwota przeznaczona na realizację zadania w 2022 r. z budżetu gminy (w dyspozycji MOPR) wynosiła 50 000, 00 zł (co stanowiło 40%), natomiast pozostałe 60% dotyczyło środków Funduszu Pracy (MUP). Faktycznie na realizację prac społecznie użytecznych w 2022 r. wydano kwotę **38 574,00 zł**, będąca w posiadaniu Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Pracownik Działu ds. pomocy środowiskowej, po otrzymaniu dokumentów z poszczególnych podmiotów realizujących prace społecznie użyteczne przygotowywał każdego miesiąca dokumentację, niezbędną do dokonania wypłaty świadczeń a po jej zrealizowaniu występował o refundację świadczeń z Funduszu Pracy do Miejskiego Urzędu Pracy w Lublinie. Kwota zrefundowana przez MUP w Lublinie w 2022 r. wyniosła **57 861,00 zł**.

Łącznie w 2022 roku do wykonywania prac społecznie użytecznych skierowano 49 osób, w tym: dwie osoby otrzymały dwukrotnie skierowanie po uprzednim przerwaniu realizacji psu), z czego 14 osób przerwało wykonywanie prac społecznie użytecznych (w tym: 3 osoby w ogóle nie podjęły psu i nie przepracowały żadnej godziny, 6 osób przerwało wykonywanie prac społecznie użytecznych bez wskazania uzasadnionej przyczyny i zostało wyrejestrowanych z Miejskiego Urzędu Pracy w Lublinie, 1 osoba przerwała wykonywanie psu z uwagi na rozpoczęcie indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego, 2 osoby przerwały psu z powodu podjęcia zatrudnienia, 1 osoba przerwała psu z powodu rozpoczęcia szkolenia zawodowego, 1 osoba zmarła.

Wykorzystanie instrumentu aktywizacji w postaci prac społecznie użytecznych stworzyło osobom bezrobotnym, które przez wiele lat były nieaktywne zawodowo i nie pozostawały w stosunku pracy – szansę czynnego udziału w rynku pracy. Ich celem była aktywizacja społeczno-zawodowa osób bezrobotnych (bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych) oraz korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Rekomendacje do prac społecznie-użytecznych:

- intensyfikowanie zintegrowanych form wsparcia na rzecz aktywizacji i integracji beneficjentów pomocy społecznej przy wykorzystaniu metody organizowania środowiska lokalnego w celu wzmocnienia procesu rozwoju służącego poprawie jakości życia;
- doskonalenie umiejętności oraz kompetencji pracowników socjalnych poprzez ustawiczne podnoszenie kwalifikacji i udział w szkoleniach.

5.2 Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Sekcja ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie zajmuje się diagnozowaniem problemu przemocy w rodzinie, podejmowaniem działań w środowiskach zagrożonych przemocą w rodzinie oraz inicjuje działania w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie. Realizuje również procedurę „Niebieskie Karty”.

W perspektywie roku 2022 koordynowano procedurę 939 „Niebieskich Kart”, z czego 398 stanowiło kontynuację działań rozpoczętych w latach wcześniejszych, natomiast w 2022 r. wszczęto 541 nowych procedur NK. Odnotowano wpływ 656 formularzy „Niebieskich Kart - A” dokumentujących zarówno pierwsze, jak też kolejne zdarzenia z użyciem przemocy w rodzinach mieszkańców Miasta Lublin.

W realizację procedury „Niebieskie Karty”, w celu profesjonalizacji oraz podniesienia skuteczności świadczonej pomocy, zaangażowane były służby Policji, przedstawiciele placówek oświatowych, służby zdrowia, sądownictwa, ośrodków leczenia uzależnień, a także podmiotów sektora pozarządowego.

Projekt „Przyjazne patrole”

Na podstawie porozumienia nr 19/BM/22 z dnia 2 czerwca 2022 roku zawartego pomiędzy Gminą Lublin reprezentowaną przez Wydział Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miasta Lublin, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie i Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie a Komendantem Miejskim Policji w Lublinie w okresie od 4 czerwca 2022 roku do 18 grudnia 2022 roku zrealizowane zostało działanie w zakresie przeciwdziałania zjawiskom patologicznym oraz zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom pod nazwą „Przyjazne patrole”. W patrolu uczestniczyli: psycholog lub pedagog z ramienia Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie, dwóch funkcjonariuszy Policji oraz pracownik socjalny Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Pierwszy patrol odbył się w dniu 11 czerwca 2022 roku, a ostatni w dniu 18 grudnia 2022 roku. We wskazanym okresie odbyło się **66 patroli**, które realizowane były w wyznaczone soboty i niedziele (dodatkowo w niektóre soboty w godzinach porannych).

W okresie od 4 czerwca do 18 grudnia 2022 roku zrealizowano 381 wizyt w środowiskach rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i zagrożonych przemocą w rodzinie wytypowanych do zwizytowania przez: pracowników socjalnych, koordynatorów

rodzinnej pieczy zastępczej, asystentów rodziny, Policję oraz sąd. Podczas realizacji projektu odwiedzono 159 rodzin oraz podjęto 30 interwencji zleconych przez Dyżurnego Komendy Miejskiej Policji w Lublinie.

Na podstawie art. 12 a ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku odebrano 10 dzieci z 6 rodzin i umieszczono: w instytucjonalnej pieczy zastępczej (2 dzieci) oraz u innej niezamieszkałej wspólnie osobie najbliższej (8 dzieci). Sporządzono 6 zawiadomień do właściwego miejscowo sądu w związku ze stwierdzeniem zagrożenia zdrowia dzieci.

Ponadto, w trakcie podejmowanych działań, w 9 rodzinach wdrożono procedurę „Niebieskie Karty” sporządzając 9 formularzy Niebieskiej Karty – A, gdzie osobami doznającymi przemocy w rodzinie było 10 małoletnich dzieci oraz 3 osoby dorosłe.

Członkowie patrolu przeprowadzili także 693 rozmowy z rodzicami/opiekunami, dziećmi i innymi członkami rodzin o charakterze edukacyjnym, profilaktycznym oraz ostrzegawczym.

Obsługa Zespołu Interdyscyplinarnego

Zespół Interdyscyplinarny w Lublinie realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Znowelizowana w 2010 roku ustawa o przeciwdziałaniu przemocy nałożyła na gminy obowiązek tworzenia zespołów interdyscyplinarnych. Zarządzeniem Nr 1303/2011 z dnia 30 grudnia 2011 roku Prezydent Miasta Lublin powołał członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Lublinie. W skład Zespołu wchodzi przedstawiciele Urzędu Miasta Lublin, oświaty, służby zdrowia, sądownictwa, prokuratury, Straży Miejskiej, Policji, MOPR w Lublinie, Centrum Interwencji Kryzysowej, Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Kuratorium Oświaty oraz organizacji pozarządowych.

Zadaniem Zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez diagnozowanie problemu, inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą, rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

W okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2022 roku do Przewodniczącego Zespołu wpłynęło 656 formularzy „Niebieskich Kart – A”, zaś procedurę „Niebieskie Karty” realizowano w 939 przypadkach. Po raz pierwszy w 2022 roku wszczęto 541 procedur, zaś 398 procedur stanowiło kontynuację z lat poprzednich Procedury „Niebieskie Karty” zostały zakończone w 501 przypadkach.

Ponadto w 2022 roku powołano 540 nowych grup roboczych, w ramach których odbyło się **2 416 posiedzeń grup roboczych**, w ramach których sporządzono 576 formularzy „Niebieska Karta – C” oraz 324 formularze „Niebieska Karta – D”. W 2022 roku odbyło się 6 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego.

W celu realizacji procedury „Niebieskie Karty” w 2022 r.

Rekomendacje do przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- prowadzenie systemu informacji i edukacji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie w celu zwiększenia świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie poprzez kampanie społeczne, działania profilaktyczne i edukacyjne we współpracy z Zespołem Interdyscyplinarnym,

- podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników sekcji ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez udział w specjalistycznych szkoleniach,
- wzmocnienie wymiany informacji i współpracy międzyinstytucjonalnej oraz podejmowanie działań interdyscyplinarnych – w ramach działań podejmowanych przez Sekcję ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie MOPR w Lublinie oraz Zespół Interdyscyplinarny
- w związku z efektywnością realizowanych działań w ramach inicjatywy „Przyjazne patrole” oraz dalszą koniecznością monitoringu rodzin z problemami przemocy domowej, jak i trudnościami opiekuńczo - wychowawczymi i uzależnieniem od alkoholu wskazane jest kontynuowanie realizacji projektu.

5.3 Wolontariat w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie

Na przestrzeni 2022 roku w Wydziale pomocy środowiskowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie kontynuowana była działalność wolontarystyczna realizowana w ramach programu „Wolontariat w Ośrodkach Pomocy Społecznej” jako uzupełnienie pomocy świadczonej w oparciu o ustawę z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

W zainteresowaniu służb społecznych pozostawały osoby zależne: niepełnosprawne, w sędziwym wieku, samotne, jak również rodziny wieloproblemowe, które własnym staraniem nie były w stanie przezwyciężyć rodzących się problemów życia codziennego.

Ponadto, rok 2022 postawił przed wszystkimi kolejne, trudne wyzwanie. Sytuacja związana z wojną w Ukrainie wymusiła podjęcie dodatkowych, nieznanych dotąd działań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy, którzy znaleźli się na terytorium RP w związku z toczącymi się działaniami zbrojnymi na terenie ich państwa.

W obliczu wojny na Ukrainie, wielu obywateli tego kraju opuściło swoje domy i cały dobytek, szukając schronienia dla siebie i swoich bliskich w naszym kraju. We wskazanych przez Prezydenta Miasta Lublin lokalizacjach, utworzone zostały punkty czasowego zakwaterowania uchodźców z Ukrainy zaś koordynacja tych punktów powierzona Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Rodzinie w Lublinie.

W związku z powyższym tutejszy Ośrodek podpisał **9 porozumień** o współpracy w zakresie działań wolontarystycznych z osobami niosącymi pomoc w organizacji pracy w punktach poprzez m. in.: dbanie o porządek i czystość w salach w których przebywali uchodźcy, segregację darów, wydawanie posiłków, organizowanie zabaw dla dzieci, rozmowy i wsparcie psychologiczne oraz tłumaczeniu z języka Ukraińskiego.

Wychodząc naprzeciw rozpoznanyim potrzebom i oczekiwaniom społecznym realizacja działań wolontarystycznych w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie stanowi uzupełnienie i wzbogacenie oferty pomocy. Wolontariat w MOPR ukierunkowany jest na tworzenie warunków godnego funkcjonowania w społeczeństwie grup i osób zależnych oraz na promowanie innowacyjnych form wsparcia. Program wolontarystyczny inspirowuje do samopomocy, integruje społeczność lokalną oraz uwrażliwia na potrzeby drugiego człowieka.

Ponadto, w związku z realizacją Programu „Korpus wsparcia Seniora”, Dział ds. pomocy środowiskowej rekrutował wolontariuszy, którzy zgłosili swój akces niesienia pomocy Seniorom. W ramach programu podpisano łącznie 8 porozumień o współpracy

z wolontariuszami, realizującymi wsparcie w 5 środowiskach. Zakres obowiązków wolontariuszy stanowiło sporządzanie zakupów.

Zarządzeniem Nr 1/2022 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z dnia 5 stycznia 2022 roku wprowadzono do realizacji regulamin wolontariatu w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Wolontariat stanowił ważny element sieci wsparcia społecznego, tworzonego w ramach samoorganizacji środowiska lokalnego, ukierunkowanego na bezinteresowną pomoc drugiemu człowiekowi.

5.4 Preferencyjny zakup węgla

Realizację zadania powierzono wyłącznie pracownikom Działu ds. pomocy środowiskowej. Miasto Lublin przystąpiło do zleconego przez rząd procesu dystrybucji węgla. Sprzedaż węgla odbywała się w wybranych składach węglowych funkcjonujących na terenie Lublina, z którymi Miasto podpisało stosowne umowy. Łącznie w roku 2022 do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie wpłynęło 2 001 wniosków o preferencyjny zakup paliwa stałego dla gospodarstwa domowego. Wydano 1 774 potwierdzenia uprawnienia do zakupu preferencyjnego paliwa stałego dla gospodarstwa domowego, zaś 227 wniosków wymagało lub nie spełniało kryteriów do otrzymania ww. dokumentu.

Do dokonania zakupu preferencyjnego węgla uprawnione były osoby fizyczne w gospodarstwie domowym, których wniosek o dodatek węglowy został pozytywnie rozpatrzony lub które spełniają warunki do otrzymania tego dodatku. Mieszkańcy mogli zakupić węgiel w cenie nie wyższej niż 2 000,00 zł brutto za tonę, przy czym na jedno gospodarstwo domowe przewidziano maksymalnie 3 tony tego paliwa w cenie preferencyjnej, w tym 1,5 tony do końca roku sprawozdawczego i kolejne 1,5 tony po 1 stycznia 2023 r.

Aby móc skorzystać z zakupu preferencyjnego węgla należało złożyć w gminie właściwej ze względu na miejsce zamieszkania odpowiedni wniosek, w którym członek gospodarstwa domowego określa m.in. jaką ilość paliwa chciał zakupić oraz czy dokonał już zakupu preferencyjnego wraz z podaniem ilości paliwa nabytego w ramach tego zakupu. Ponadto wnioskodawca zobowiązany był do złożenia oświadczenia, że ani on ani żaden członek jego gospodarstwa domowego, na rzecz którego jest dokonywany zakup preferencyjny, nie nabyli paliwa stałego na sezon grzewczy przypadający na lata 2022-2023, po cenie niższej niż 2000 zł brutto za tonę w ilości co najmniej 1,5 tony w przypadku, gdy wniosek dotyczy zakupu do dnia 31 grudnia 2022 r. lub 3 ton w przypadku gdy wniosek dotyczy zakupu od dnia 1 stycznia 2023 r.

VI. PORADNICTWO ORAZ INTERWENCJA KRYZYSOWA

1. Centrum Interwencji Kryzysowej

Centrum Interwencji Kryzysowej¹³, realizuje zadania mające na celu zapewnienie kompleksowej pomocy osobom i rodzinom doświadczającym przemocy domowej oraz znajdującym się w sytuacjach kryzysowych. Zadania realizowano, poprzez udzielanie interwencji kryzysowej, pomocy specjalistycznej indywidualnej, grupowej, rodzinnej. Ponadto zapewniano doraźne całodobowe schronienie dla rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych, w tym w szczególności w przypadkach przemocy w rodzinie, ostrych konfliktów rodzinnych, zagrażających bezpieczeństwu, zdrowiu, bądź życiu oraz dla ofiar pożarów, katastrof budowlanych i innych zdarzeń losowych powodujących utratę mieszkania - poprzez zapewnienie schronienia w mieszkaniu interwencyjnym. W 2022 roku z tej formy pomocy skorzystały 32 osoby, w tym 10 dzieci (12 rodzin). Do zadań CIK należało także budowanie gminnego systemu pomocy, opierającego się na współdziałaniu różnych służb i instytucji.

W 2022 roku w Centrum udzielono ogółem **17 333 świadczenia** w tym m. in.:

- **4 031 spotkań i porad** (796 porad prawnych, 2 719 konsultacji psychologiczno-terapeutycznych, 136 porad socjalnych, rodzinnych, informacyjnych),
- **4 430 konsultacji telefonicznych i 64 porady internetowe,**
- **5 476 zgłoszeń w Całodobowym Telefonie Zaufania.**

Centrum Interwencji Kryzysowej objęło wsparciem **269 osób** z problemem przemocy domowej, w tym 10 dzieci. Oprócz przyjęć indywidualnych, dla osób doświadczających przemocy w rodzinie, prowadzono zajęcia grupowe oraz warsztaty.

Uwzględniając potrzeby klientów w Centrum Interwencji Kryzysowej prowadzone były w 2022 r. następujące zajęcia grupowe:

- I. Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie obejmował 60 godzin zajęć grupowych, w których uczestniczyło 15 osób. Program pozytywnie ukończyło 13 osób.
- II. Warsztaty umiejętności wychowawczych pn. „Szkoła dla rodziców i wychowawców” – przeprowadzono 2 edycje zajęć warsztatowych, po 40 godzin dydaktycznych każda. Uczestniczyło ogółem 27 osób.
- III. Grupa DDA – rozpoczęła w 2022 r. zajęcia grupa z programem interwencyjno-terapeutycznym dla osób z syndromem DDA. Zajęcia odbywały się raz w tygodniu po 2 godziny każde. Odbyło się 9 spotkań, w których uczestniczyło 6 osób.

Tabela 14. Koszty funkcjonowania Centrum Interwencji Kryzysowej

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok 2021	Rok oceny 2022	Prognoza 2023
OSRODKI INTERWENCJI KRYZYSOWEJ OGÓLEM			
Liczba placówek	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	47	47	47
Liczba osób korzystających	1342	1 190	1190

¹³ Zgodnie z uchwałą nr 664/XXVI/2012 Rady Miasta Lublin z dnia 20 grudnia 2012 r., Centrum Interwencji Kryzysowej z dniem 1 stycznia 2013 zostało przekształcone roku w jednostkę organizacyjną pomocy społecznej działającą jako jednostka budżetowa Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu. i funkcjonuje jako jednostka UM Lublin;

Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	55	53	55
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	5 024 437,05	5 195 040,86	6 554 868,00

Źródło: Opracowanie własne CIK

W ramach Centrum Interwencji Kryzysowej od 2016 roku funkcjonuje **Ośrodek Wczesnej Interwencji dla Osób z Problemem Alkoholowym i ich Rodzin**, mieszczący się przy ul. Północnej 3 w Lublinie. Ośrodek pełni rolę placówki całodobowej, dysponuje 20 miejscami dla osób doprowadzonych, przyjętych do wytrzeźwienia. W 2022 roku do Ośrodka przyjęto 1 482 osoby (2 408 przyjęć oraz 29 odmów przyjęcia).

Pracownicy Ośrodka każdego dnia prowadzą rozmowy profilaktyczne na temat szkodliwości picia alkoholu. Udzielają klientom i ich rodzinom wszechstronnego wsparcia (pomoc psychologiczna i terapeutyczna), a osoby uzależnione od alkoholu motywują do podjęcia leczenia odwykowego. Ponadto w Ośrodku prowadzone są dyżury przedstawicieli ruchu AA.

W strukturach Centrum w 2020 roku uruchomiono Punkt Interwencyjno-Konsultacyjny z Mieszkaniem Interwencyjnym, który oferuje całodobową pomoc interwencyjną. Ponadto prowadzony jest całodobowy dyżur psychologa mobilnego, który na wezwanie policji świadczy pomoc pokrzywdzonym na miejscu zdarzenia.

Całodobowy Telefon Zaufania – główne zadania Całodobowego Telefonu Zaufania to udzielanie: wsparcia psychologicznego, informacji na temat specjalistycznych placówek pomocowych na terenie województwa lubelskiego, informacji na temat procedur i możliwości uzyskania pomocy. Na telefon ten często są przekierowywane rozmowy z numeru ratunkowego 112, gdzie dzwonią osoby potrzebujące wsparcia psychologicznego.

Centrum Interwencji Kryzysowej udziela również pomocy ofiarom konfliktu zbrojnego w Ukrainie. Pracownicy CIK współuczestniczyli w organizacji pomocy interwencyjnej i psychologicznej uchodźcom w miejscach masowego tymczasowego zakwaterowania, udzielali wsparcia osobom zakwaterowanym indywidualnie – zarówno uchodźcom jak i rodzinom udzielającym schronienia. Uruchomiono także specjalną linię telefoniczną świadcząc pomoc psychologiczną w języku ukraińskim. W 2022 roku pomocy udzielono 311 osobom z Ukrainy.

2. Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin

Działania podejmowane przez CIK mają często charakter interwencyjny i doraźny, natomiast osoby i rodziny wymagające długotrwałego wsparcia w zakresie rozwiązywania problemów, często powiązanych z problemami przemocy w rodzinie, czy też problemem alkoholowym członka rodziny, realizowane są przez **Specjalistyczną Poradnię dla Rodzin**.¹⁴

W 2022 roku z pomocy skorzystało **1 113 osób** (769 osób dorosłych oraz 344 dzieci) w tym:

- z terapii skorzystały 694 osoby (dorośli: 558, dzieci: 136),
- z profilaktyki skorzystało 755 osób (dorośli: 541, dzieci: 214). Wiele osób skorzystało

¹⁴ Jest jednostką specjalistycznego poradnictwa pomocy społecznej funkcjonującą w strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, udziela bezpłatnej pomocy osobom i rodzinom z terenu miasta Lublina zgłaszającym się z własnej inicjatywy lub kierowanym przez inne placówki lub instytucje.

zarówno z terapii jak i z profilaktyki. Wszyscy uchodźcy z Ukrainy, objęci wsparciem Poradni, ujęci są w sprawdzaniu jako osoby korzystające z profilaktyki, ponieważ ich kontakty są niesystematyczne (związane jest to z faktem, że uchodźcy zmieniają miejsca pobytu i często korzystają z poradni tylko doraźnie).

Po okresie izolacji wywołanym pandemią oraz w związku z wojną na Ukrainie wzrosła potrzeba wsparcia różnych grup. Prowadzono działania profilaktyczne dla dorosłych, dzieci i rodzin. Wspomagano uchodźców z Ukrainy oraz profesjonalistów ich wspierających. Wobec konieczności szerokiego prowadzenia profilaktyki nieco ograniczono formy terapeutyczne.

Wsparciem w formie terapii objęto 616 rodzin, z czego 95,8% to rodziny naturalne (590 rodzin), a 1,1% (7 rodzin) stanowiły rodziny zastępcze. Ponadto wsparciem objęto 10 rodzin adopcyjnych (1,6%) oraz 9 dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

W 2022 roku, w terapii uczestniczyło **769 osób** (857 osoby – 2021 r.). Ogółem odbyło się **7 618 sesji** (8 177 - 2021 r.) terapeutycznych i konsultacyjnych. Jest to o 559 sesji mniej niż w roku 2021, różnica ta wynika z dwóch przyczyn, po pierwsze powrócono do działań profilaktycznych, które, jako spotkania grupowe, były zawieszane na czas pandemii. Po drugie w czasie pandemii, w związku z sesjami zdalnymi było bardzo niewiele odwołanych przez klientów spotkań. Terapia zdalna odbywała się nawet jeśli klient nie mógł dotrzeć do Poradni np. w związku z wyjazdem lub chorobą. W 2022 roku, po powrocie do spotkań osobistych, z przyczyn leżących po stronie klienta nie odbyło 820 sesji.

Formy pracy terapeutycznej:

- Terapia i poradnictwo rodzinne – 199 osób,
- Terapia małżeńska i par – 56 osób,
- Terapia i poradnictwo indywidualne – 344 osoby,
- Terapia pedagogiczna i poradnictwo pedagogiczne – 59 osób,
- Konsultacje telefoniczne – 339 osób.

Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin realizowała w ciągu 2022 roku również działania psychoprofilaktyczne, były to:

- Cykl warsztatów doskonalenia umiejętności wychowawczych – „Szkoła dla rodziców” – 2 edycje, odbyło się – 20 spotkań dla 15 uczestników (40 godzin zajęć warsztatowych);
- Warsztat: „Funkcjonowanie Poradni – rodzaje otrzymywanej pomocy” zorganizowany dla studentów psychologii – 30 uczestników, 2 spotkania, 4 godziny;
- Piknik z okazji Dnia Dziecka zorganizowany dla rodzin byłych wychowanków domów dziecka w którym uczestniczyło osób;
- Spotkanie mikołajkowe zorganizowane dla byłych wychowanków domów dziecka w którym uczestniczyło 70 osób;
- Spotkanie konsultacyjne dla praktykantów – 3 spotkania, 3 praktykantów, 3 godziny;

- Warsztaty umiejętności wychowawczych jako metoda pracy z rodziną zorganizowane dla studentów psychologii UMCS – 40 uczestników, 2 spotkania, 4 godziny.

Tabela 15. Koszty funkcjonowania Specjalistycznej Poradni dla Rodzin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok 2021	Rok 2022	Prognoza 2023
SPECJALISTYCZNA PORADNIA DLA RODZIN			
Liczba placówek	1	1	1
Liczba osób korzystających	863	1 113	1 200
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	13	13	13
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	755 284	837 351,05	920 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Wojna w Ukrainie pogłębiła kryzys emocjonalny i rodzinny jakiego doświadczają liczni mieszkańcy Miasta Lublin. Wobec tego bardzo rośnie zapotrzebowanie na pomoc psychologiczną. Niepokój o przyszłość, rozpad więzi rodzinnych i małżeńskich, stanowi wskazanie do terapii jako sposobu rozwiązywania trudności. Dodatkowa trwająca pandemia pogłębia istniejące trudności i stwarza nowe problemy. Małżeństwa i rodziny doświadczają głębokiego kryzysu, zwanego często ze stratą najbliższych. Kompetentna pomoc terapeutyczna stanowi dla wielu osób i rodzin drogę przezwyciężania kryzysu i powrotu do równowagi.

Rekomendacje:

- wojna w Ukrainie spowodowała zarówno wzrost napięcia i lęku w mieszkańcach miasta Lublin jak i napływ uchodźców, którzy także wymagali niezbędnej pomocy psychologicznej. Od pierwszych dni wojny pracownicy poradni udzielali takiego wsparcia. Zaangażowali się także w pracę w punktach tymczasowego zakwaterowania. Niezbędne jest dalsze wspieranie psychologiczne uchodźców oraz osób zaangażowanych w pomoc Ukrainie,
- trudne doświadczenia wywołane wojną spowodowały konieczność poszerzenia umiejętności terapeutycznych na rzecz osób z doświadczeniami traumy. Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin organizowała zarówno tego typu szkolenia, jak prowadziła szkolenia dla innych jednostek. Należy kontynuować szkolenia w tym obszarze,
- napięcie związane z konfliktem zbrojnym oraz pandemia skutkowało bardzo dużym wzrostem zapotrzebowania na spotkania profilaktyczne, które zostały wznowione po niemal dwuletniej przerwie wymuszonej izolacją. Istnieje dalsza potrzeba poszerzenia oferty zarówno w obszarze profilaktyki jak i terapii,
- rosnące zapotrzebowanie na pomoc psychologiczną wymaga stałej promocji działalności Centrum Interwencji Kryzysowej, aby szybko i skutecznie docierać z pomocą do osób w kryzysie,
- należy wzmacniać współpracę międzyinstytucjonalną celem szybszego docierania z kompleksową pomocą,

- w celu utrzymania wysokiego poziomu świadczonych usług konieczne jest systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadry poprzez uczestnictwo w szkoleniach i superwizjach.

VII. SYSTEM ŚWIADCZEŃ SOCJALNYCH

Wydział świadczeń socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie realizuje zadania z zakresu administracji rządowej zlecone gminie Lublin w ramach:

- ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Ponadto w 2016 r. Wydziałowi ustawą z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci powierzono do realizacji program „Rodzina 500 plus” (zadanie realizowane było do 31 maja 2022 r.) oraz w 2018 r. program rządowy „Dobry Start”, który realizowany był do 2020 r.

Dodatkowo Wydział świadczeń socjalnych w myśl ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, realizuje zadanie w zakresie przyznawania i wypłaty świadczeń rodzinnych obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (art. 26 ww. ustawy) oraz świadczeń pieniężnych z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bezpośrednio z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa (art. 13 ww. ustawy)¹⁵.

W 2022 roku Wydział świadczeń socjalnych realizował m.in. następujące świadczenia:

I. Świadczenia rodzinne, w tym:

1) zasiłek rodzinny,

2) dodatki do zasiłku rodzinnego, w tym:

➤ dodatek z tytułu urodzenia dziecka,

➤ dodatek z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego,

➤ dodatek z tytułu samotnego wychowywania dziecka,

➤ dodatek z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej,

➤ dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego,

➤ dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego,

➤ dodatek z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania.

3) świadczenia opiekuńcze:

➤ zasiłek pielęgnacyjny,

➤ świadczenie pielęgnacyjne,

➤ specjalny zasiłek opiekuńczy,

4) jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka,

5) świadczenie rodzicielskie.

II. Zasiłki dla opiekunów.

III. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego.

¹⁵ Zadanie opisane szerzej w rozdziale XIV (str. 120)

IV. Świadczenia rodzinne dla obywateli Ukrainy przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

V. Jednorazowe świadczenie „Za Życiem”.

VI. Świadczenie pieniężne na zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa.

Tabela 16. Wydatki na świadczenia w latach 2021 i 2022

L.p.	Rodzaj świadczeń	Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń w roku 2021 (w zł)	Wydatki poniesione na wypłaty świadczeń w roku 2022 (w zł)	Wzrost/spadek w zł	Wzrost/spadek w %
1.	Zasiłki rodzinne wraz ze świadczeniami wypłacanymi na podstawie art. 5 ust.3 tzw. "zł za zł"	12 964 206	10 811 202	-2 153 004	-16,61
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych	6 300 175	5 356 271	-943 904	-14,98
3.	Świadczenia opiekuńcze	52 176 988	58 043 707	5 866 719	11,24
4.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	1 756 000	1 332 000	-424 000	-24,15
5.	Fundusz alimentacyjny	12 049 567	10 739 579	-1 309 988	-10,87
6.	Świadczenie rodzicielskie	6 677 218	5 808 965	-868 253	-13
7.	Składki ubezpieczenia społecznego podopiecznych	8 017 959	9 016 968	999 009	12,46
8.	Składki ubezpieczenia zdrowotnego podopiecznych	2 110 395	2 510 089	399 694	18,94
9.	WYDATKI OGÓLEM:	102 052 506	103 618 781	1 566 275	1,53

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Jak obrazuje powyższa tabela Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w ramach zadań będących w kompetencjach Wydziału świadczeń socjalnych największe wydatki poniósł na wypłatę świadczeń opiekuńczych, których wartość stanowi aż 56,02% (w 2020 r. - 47,71% w 2021 r. - 51,13%) ogółu wydatków, jeżeli do kategorii świadczeń opiekuńczych zaliczy się nierozzerwalne z nimi składki udział wzrasta do 67,14% (w 2020 r. - 55,89% w 2021 r. 61,05%). Należy zaznaczyć, że znaczną część wydatków w kategorii świadczeń opiekuńczych generują zasiłek pielęgnacyjny (33,57% przy 37,22% w 2021 r.) oraz świadczenie pielęgnacyjne (65,16% przy 60,24% w 2021 r.).

Wydatki na zasiłki rodzinne, znalazły się na drugiej pozycji, stanowiąc 10,50% (w 2020 r. 15,21% a w 2021 r. 12,70%) wydatków. Ujmując zasiłki rodzinne razem z dodatkami otrzymamy w sumie 15,60% (w 2020 r. 22,17% a w 2021 r. 18,88%) udziału w stosunku do ogółu wypłaconych świadczeń rodzinnych.

Trzecim pod względem wartości wydatków typem świadczeń jest wypłata funduszu alimentacyjnego. Z tego tytułu Ośrodek wypłacił 10 739 579 zł (w 2021 r. 12 049 567 zł) co stanowi 10,36% (w 2020 r. 12,69% a w 2021 r. 11,81%) ogólnej puli wydatków na świadczenia rodzinne.

W 2022 r. wydatki na świadczenia wyniosły 92 091 724 (bez składek ubezpieczenia społecznego i zdrowotnego). Średniomiesięczne wydatki na wypłaty świadczeń wyniosły 7 674 310 zł (w 2020r. - 7 689 953 zł a w 2021 r. - 7 660 346 zł).

Wysokość wypłat w poszczególnych miesiącach ulegała wahaniom, największy skok w wartości realizowanych świadczeń corocznie występuje we wrześniu, spowodowane jest to wypłatą płatnego raz w roku dodatku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego. W miesiącach październik, listopad, grudzień występują wahania z uwagi na początek nowego okresu świadczeniowego (z funduszu alimentacyjnego od października, ze świadczeń rodzinnych od listopada) i stopniowy wpływ i rozpatrywanie nowych wniosków na kolejny okres świadczeniowy.

Tabela 17. Wydatki na świadczenia rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok 2022	Prognoza 2023
ZASIŁKI RODZINNE I DODATKI DO ZASIŁKÓW RODZINNYCH				
Liczba rodzin	1	5 563	4618	3 930
Kwota świadczeń w złotych	2	19 264 381	16 167 473	14 370 045
JEDNORAZOWY DODATEK Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA (ujmowany w pozycji "Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych")				
Liczba świadczeń	3	440	299	236
Kwota świadczeń w złotych	4	440 000	299 000	236 000
JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA				
Liczba świadczeń	5	1 756	1332	1 155
Kwota świadczeń w złotych	6	1 756 000	1 332 000	1 155 000
ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE				
ŚWIADCZENIE PIEŁĘGNACYJNE				
Liczba świadczeń	7	16 054	18 008	19 832
Kwota świadczeń w złotych	8	31 432 307	37 822 221	45 351 621
DODATEK DO ŚWIADCZENIA PIEŁĘGNACYJNEGO				
Liczba świadczeń	9	0	0	0
Kwota świadczeń w złotych	10	0	0	0
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY - Ogółem				
Liczba świadczeń	11	89 975	90 381	90 874
Kwota świadczeń w złotych	12	19 421 161	19 484 662	19 614 167
W tym: (od poz. 13 do poz. 20)				
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA NIEPEŁNOSPRAWNEGO DZIECKA				
Liczba świadczeń	13	26 727	27 913	28 933
Kwota świadczeń w złotych	14	5 772 742	6 023 533	6 244 960
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O ZNACZNYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI				
Liczba świadczeń	15	29 434	28 237	27 748
Kwota świadczeń w złotych	16	6 353 285	6 079 047	5 989 157
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O UMIARKOWANYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, KTÓRA POWSTAŁA PRZED UKOŃCZENIEM 21 ROKU ŻYCIA				
Liczba świadczeń	17	32 645	33 128	33 309
Kwota świadczeń w złotych	18	7 046 702	7 144 658	7 189 426

ZASIŁEK PIELEGNACYJNY DLA OSOBY, KTÓRA UKOŃCZYŁA 75 LAT				
Liczba świadczeń	19	1 151	1 103	1 015
Kwota świadczeń w złotych	20	248 432	237 424	218 988
SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY				
Liczba świadczeń	21	2 140	1 193	928
Kwota świadczeń w złotych	22	1 323 521	736 824	575 360
ZASIŁEK DLA OPIEKUNA				
Liczba świadczeń	23	658	425	300
Kwota świadczeń w złotych	24	407 063	262 382	186 000
ŚWIADCZENIE Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO				
Liczba osób	25	2 231	1 980	1 796
Liczba rodzin	26	1 463	1247	1 032
Kwota świadczeń w złotych	27	12 049 567	10 739 579	9 763 240
OPŁACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO				
Liczba osób	28	1 248	1302	1 336
Kwota świadczeń w złotych	29	2 110 395	2 510 089	2 973 255
OPŁACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO				
Liczba osób	30	1 478	1 540	1 570
Kwota świadczeń w złotych	31	8 017 959	9 016 968	10 525 890

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

W latach ujętych niniejszym sprawozdaniem zaobserwować można stały spadek rodzin uprawnionych do najczęściej wypłacanego świadczenia – zasiłku rodzinnego oraz dodatków.

W roku 2022 w ujęciu globalnym wydatki Ośrodka, z tytułu wypłat na świadczenia dla świadczeniobiorców, wzrosły o 1 566 275 zł (w 2021 r. o 1 557 231 zł, w 2020 r. o 2 043 427, w 2019 r. o 2 343 668 zł). Lata ubiegłe również charakteryzowały się stopniowym wzrostem nakładów na wypłaty świadczeń jednakże głównie z uwagi na wzrost wysokości oraz ilości wypłacanych świadczeń opiekuńczych – pozostałe świadczenia charakteryzuje stopniowy spadek wydatków. Rok 2016 r. był rekordowy (nie biorąc pod uwagę świadczeń wychowawczych wzrost wyniósł ponad 13 mln), natomiast w 2018 r. wzrost wyhamował i od roku 2019 do chwili obecnej ponownie odnotowane jest istotne zwiększenie kwot przeznaczonych na wypłatę świadczeń (średni wzrost na przestrzeni ostatnich 10 lat z wyłączeniem 2016 r. - 2,04 mln). W poprzednim roku sprawozdawczym wzrost wydatków na świadczenia rodzinne spowodowany był przede wszystkim wzrostem wysokości świadczenia pielęgnacyjnego oraz wzrostem liczby osób uprawnionych do jego pobierania.

W 2013 roku do katalogu świadczeń opiekuńczych wprowadzono nowe świadczenie – specjalny zasiłek opiekuńczy. W 2014 roku wydatki prawie się podwoiły w stosunku do roku poprzedniego, jednakże spowodowane było to faktem, iż znaczna część świadczeń w roku 2013 obejmowała drugie półrocze, natomiast w 2014 r. wypłaty objęły cały rok. W 2015 nastąpił wzrost w stosunku do roku 2014 niemal o 20%. W 2016 roku odnotowano dalszy wzrost liczby wypłaconych świadczeń – aż o 23%, w 2017 r. i 2018 r. nastąpił spadek liczby wypłaconych świadczeń natomiast w 2019 odnotowano nieznaczny wzrost liczby świadczeń jak i wzrost wydatków na nie, głównie z uwagi na zmianę wysokości (wzrost o 100 zł

miesięcznie) kwoty świadczenia. Jednakże rok 2020 przyniósł spadek o niemal 400 000 zł, w 2021 r. spadek w wysokości 545 000 zł natomiast w kolejnym - 2022 r. spadek ten osiągnął poziom 587 000 zł.

Od dnia 1 stycznia 2016 r. realizowane jest nowe w katalogu świadczeń rodzinnych – świadczenie rodzicielskie, które wprowadziła ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw.

Świadczenie rodzicielskie przysługuje osobom, które urodziły dziecko, a które nie otrzymują zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia macierzyńskiego. Uprawnieni do pobierania tego świadczenia są więc między innymi bezrobotni (niezależnie od rejestracji lub nie w urzędzie pracy), studenci, rolnicy, a także wykonujący prace na podstawie umów cywilnoprawnych. Także osoby zatrudnione lub prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą, jeśli nie pobierają zasiłku macierzyńskiego mogą ubiegać się o świadczenie rodzicielskie. Z roku 2016 na 2017 wystąpił znaczny wzrost wartości wypłaconych świadczeń w 2018 r. odnotowano spadek wartości wypłat o 5%, w 2019 r. wystąpił spadek o 8% w stosunku do roku poprzedniego, w 2020 r. spadek ten wyniósł 4%, w 2021 r. kwota wypłat była niższa o 11% a w kolejnym – 2022 r. o 13%.

Aby objąć wsparciem jak największą grupę osób i zapewnić rodzicom jak największe wsparcie materialne w pierwszym okresie życia dziecka, świadczenie rodzicielskie w wysokości 1 000 zł miesięcznie, nie jest uzależnione od kryterium dochodowego (jest to kwota netto gdyż świadczenie rodzicielskie nie podlega opodatkowaniu ani innym obciążeniom).

Wsparcie finansowe w postaci świadczenia rodzicielskiego przysługuje przez rok (52 tygodnie) po urodzeniu dziecka w wysokości 1 000 zł miesięcznie, a w przypadku urodzenia wieloraczków okres ten jest wydłużony do 71 tygodni.

Tabela 18. Wydatki na świadczenia rodzicielskie

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok 2022	Prognoza rok 2023
ŚWIADCZENIE RODZIELSKIE				
Liczba osób	1	1 083	918	832
Kwota świadczeń	2	6 677 218	5 808 965	5 285 233

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Jednorazowe świadczenie „Za życiem”

Od dnia 01 stycznia 2017 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” w wysokości 4 000 zł.

Ustawa określa uprawnienia kobiet w ciąży i rodzin w zakresie dostępu do:

- 1) świadczeń opieki zdrowotnej,
- 2) instrumentów polityki na rzecz rodziny – w postaci jednorazowego świadczenia w wysokości 4000 zł z tytułu urodzenia się żywego dziecka, u którego stwierdzono ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Jednorazowe świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód rodziny.

Wniosek o wypłatę jednorazowego świadczenia składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka.

Jednorazowe świadczenie przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10 tygodnia ciąży do porodu. Pozostawanie pod opieką medyczną potwierdza się zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną. Wymóg ten nie dotyczy osób będących opiekunami prawnymi lub faktycznymi opiekunami dziecka, a także osób, które przysposobiły dziecko.

Tabela 19. Wydatki na jednorazowe świadczenia „Za życiem”

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok 2022	Prognoza rok 2023
JEDNORAZOWE ŚWIADCZENIE „ZA ŻYCIEM”				
Liczba osób	1	56	47	49
Liczba rodzin	2	54	45	48
Kwota świadczeń	3	224 000	188 000	196 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Rekomendacje:

Z uwagi stopniowy wzrost ogólnych kosztów utrzymania rodzin zasadne byłoby utrzymanie wsparcia finansowego rodzin i osób niepełnosprawnych na podobnym poziomie w stosunku do siły nabywczej w kolejnych latach, co ściśle wiąże się z koniecznością sukcesywnego wzrostu kwot przyznawanych świadczeń. Optymalizacja kosztów utrzymania oraz stopniowy wzrost finansowania zadania z uwagi na rosnące koszty – głównie osobowe oraz media.

VIII. ŚWIADCZENIA WYCHOWAWCZE W RAMACH PROGRAMU „RODZINA 500 PLUS”

Wydatki realizowane przez Wydział świadczeń socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie począwszy od 2016 r. zdominowane zostały przez wprowadzone od drugiego kwartału 2016 r. świadczenie wychowawcze nie będące w rozumieniu ustawy świadczeniem rodzinnym, jednak kierowane do rodzin wychowujących dzieci. Na wsparcie rodzin w formie świadczeń rodzinnych i fundusz alimentacyjny w 2021 r. wydatkowano ponad 101 108 692 zł natomiast na świadczenie wychowawcze wydatkowano ponad 139 229 728 zł (w 2021 r. 335 837 000 zł). Odmienne niż w przypadku świadczeń rodzinnych – kryterium dochodowe do 30.06.2019 r. dotyczyło ustalania uprawnień wyłącznie na pierwsze dziecko w rodzinie a od 1 lipca 2019 r. kryterium zostało zlikwidowane i świadczenia przysługują na wszystkie dzieci do 18 r.ż. Stąd trafia do wszystkich rodzin posiadających dzieci w wieku do 18 r.ż. Łączna kwota wypłaconych świadczeń 139 229 728 zł, daje 779 zł miesięcznie na rodzinę. W przypadku zasiłków rodzinnych z dodatkami średniomiesięczna kwota wsparcia przypadająca na rodzinę to jedynie 292 zł i to wyłącznie w rodzinach z najniższym dochodem.

W 2022 r. świadczenia otrzymało 35 733 rodzin (37 603 w 2020 r. a 39 485 w 2021 r.) na 56 164 dzieci (58 984 w 2020 r. na 60 400 w 2021 r.).

Tabela 20. Wydatki na świadczenia wychowawcze

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok 2022	Prognoza rok 2023
ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE				
Liczba rodzin	1	39 485	35 733	0
Kwota świadczeń	2	335 837 725	139 228 728	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Zgodnie ze zmianami przewidzianymi ustawą z dnia 17 września 2021r. o zmianie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2021 poz. 1981) obowiązek ustalania uprawnień do świadczenia wychowawczego oraz jego wypłatę przeniesiono z gmin do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych od dnia 1 stycznia 2022 r. W przypadku wniosków złożonych do dnia 31 grudnia 2021 r. właściwość dla rozstrzygnięć w sprawie świadczenia wychowawczego oraz jego wypłata jest w dalszym ciągu zachowana przez organy właściwe tj. m.in. wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast.

Wypłaty dla osób uprawnionych, którym przyznano prawo do świadczenia wychowawczego w roku 2021 były realizowane przez Wydział świadczeń socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie do 31 maja 2022 r., stąd w prognozach na rok 2023 powyższe świadczenie nie jest uwzględniane.

IX. ŚWIADCZENIA W RAMACH PROGRAMU „DOBRY START”

W 2018 r. wprowadzono nowy program rządowy „Dobry Start” zakładający pomoc rodzicom oraz opiekunom uczniów w związku z rozpoczęciem roku szkolnego w wysokości 300 zł jednorazowo na dziecko uczęszczające do szkoły - wypłacone na podstawie wniosku złożonego w terminie między 1 lipca a 30 listopada 2020 r. W roku 2022 w ramach programu wypłacono kwotę 300 zł dla 1 rodziny (wypłata na podstawie informacji o przyznaniu świadczenia po wznowieniu zawieszono postępowania wszczętego na wniosek strony w dniu 29 września 2020 r.)

Tabela 21. Wydatki na świadczenia „Dobry Start”

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok 2022	Prognoza rok 2023
JEDNORAZOWE ŚWIADCZENIE "DOBRY START"				
Liczba rodzin	1	485	1	0
Kwota świadczeń	2	190 500	300	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Rok 2021 przyniósł zmiany w programie „Dobry Start”, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2021 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”, począwszy od roku szkolnego 2021/2022 realizację Programu prowadzi Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

X. REHABILITACJA SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Zadania finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizowane są przez Dział ds. osób niepełnosprawnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Na realizację zadań powiatu wynikających z art. 35a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych Miasto Lublin otrzymało ze środków PFRON w 2022 roku 13 494 800 zł, z czego w dyspozycji Działu ds. osób niepełnosprawnych była kwota 12 994 800 zł. Wydatkowano 12 977 693 zł, co stanowi 99,87 % kwoty przeznaczonej na rehabilitację społeczną. Kwota 17 107 zł to suma niewykorzystanych środków powstałych z końcowych rozliczeń oraz rezygnacji osób niepełnosprawnych z przyznanych wcześniej dofinansowań w terminie, który uniemożliwił ponowne rozdysponowanie środków. Rezygnacje dotyczyły w największym zakresie dofinansowania uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych oraz likwidacji barier architektonicznych.

Pozostałe 500 000 zł z przyznanego limitu zostały przekazane do dyspozycji Miejskiego Urzędu Pracy, który realizuje zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej. Spośród przekazanych MUP środków niewykorzystana została kwota 2 979 zł, co ostatecznie zapewniło rozdysponowanie 99,40 % posiadanej kwoty.

Środki przeznaczone na realizację zadań w 2022 roku stanowiły 110,24 % środków z 2021 roku.

Poza środkami przekazywanymi corocznie w ramach algorytmu, Miasto Lublin dysponuje środkami na realizację dodatkowych programów zatwierdzanych przez Radę Nadzorczą PFRON.

Limity środków na poszczególnych zadaniach wraz z ich wykorzystaniem przedstawia poniższa tabela.

Tabela 22. Limity środków PFRON w latach 2021 i 2022 (w zł)

L.p	Zadanie	Limit środków PFRON 2021	Limit środków PFRON 2022	Kwota wydatkowanych środków	Wykorzystanie środków w 2022 roku
1	Dofinansowanie kosztów utrzymania i działalności WTZ	11 787 454 zł	12 994 800 zł	12 977 693 zł	99,87%
2	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych				
3	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych				
4	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów				
5	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych oraz usługi tłumacza języka migowego				

6	Zadania zlecane fundacjom i organizacjom pozarządowym				
7	Pilotażowy program „Aktywny samorząd”	1 453 774,00 zł	1 706 063 zł	751 653,02 zł	44,05% ¹⁶
8	Program „Zajęcia klubowe w WTZ”	51 300,00 zł	61 380 zł	61 380 zł	100%
9	Program Samodzielność-Aktywność-Mobilność „Dostępne mieszkanie”	0,00 zł	80 000,00 zł	0,00 zł	0%
10	Program Samodzielność-Aktywność-Mobilność „Mieszkanie dla absolwenta”	0,00 zł	203 000,00 zł	0,00 zł	0%
11	Moduł I programu „Pomoc obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnością”	0,00 zł	5 000,00 zł	600,00 zł	12%
	Razem (w zł):	13 292 528,00 zł	15 050 243 zł	13 791 326,02	91,57%

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Kwoty na zadaniach realizowanych ze środków przekazywanych Miastu Lublin w ramach algorytmu są ustalane na podstawie limitu środków określanego rokrocznie przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Przez ostatnie lata kwota ta utrzymywała się na poziomie, który nie zabezpieczał potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców Lublina, zwłaszcza w obszarze turnusów rehabilitacyjnych, oraz przedmiotów ortopedycznych.

W 2022 r. w ramach zadania zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze duża ilość wniosków została rozpatrzona negatywnie z powodu braku środków finansowych. Wnioski te zostaną złożone przez klientów ponownie w roku bieżącym i dlatego planowane jest przeznaczenie na realizację tego zadania większej niż w roku 2022 kwoty z limitu środków PFRON przekazywanego algorytmem.. Zaspokojenie wszystkich potrzeb zgłaszanych przez osoby niepełnosprawne wymagałoby jednak znacznego zwiększenia środków przekazywanych algorytmem Miastu Lublin. Ta rekomendacja podyktowana jest także stale rosnącymi zobowiązaniami na rzecz 9 Warsztatów Terapii Zajęciowej działających na terenie Miasta Lublin. Co roku znaczna część ogólnego limitu środków PFRON dla Miasta Lublin przeznaczana jest właśnie na rzecz WTZ (w 2023 roku na rzecz warsztatów przeznaczona będzie kwota 7 477 920 zł, a więc o 972 000 zł więcej niż w roku 2022).

Tabela 23. Formy pomocy w ramach zadań PFRON

WYSZCZEGÓLNIENIE	L.p.	Rok 2021	Rok 2022	Prognoza 2023
REHABILITACJA ZAWODOWA I SPOŁECZNA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH				

¹⁶Stan na dzień 31 grudnia 2022 r co wynika z faktu, że realizacja wniosków w ramach powyższego programu trwa do 15 kwietnia 2023 r.

Ogólna kwota dofinansowania (PFRON, środki własne powiatu)	1	12 906 465 ¹⁷	13 791 056,02 ¹⁸	15 961 560 ¹⁹
POMOC NA LIKWIDACJĘ BARIER ARCHITEKTONICZNYCH, TECHNICZNYCH I W KOMUNIKOWANIU SIĘ				
Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	2	354	200	202
Wartość dofinansowania w złotych	3	1 042 620	742 228 zł	750 000
TURNUSY REHABILITACYJNE				
Liczba osób, które uzyskały pomoc	4	609	711	780
Wartość dofinansowania w złotych	5	864 328	1 093 180	1 200 000
ZAOPATRZENIE W PRZEDMIOTY ORTOPEDYCZNE, ŚRODKI POMOCNICZE				
Liczba osób, które uzyskały pomoc	6	2 329	1 939	2 500
Wartość dofinansowania w złotych	7	3 639 951	3 929 470	4 842 760
ZAOPATRZENIE W SPRZĘT REHABILITACYJNY				
Liczba osób, które uzyskały pomoc	8	50	30	40
Wartość dofinansowania w złotych	9	53 769	33 163	40 000
PROGRAM "AKTYWNY SAMORZĄD"				
Liczba świadczeń	10	162	169	190
Wartość dofinansowania w złotych	11	1 408 818 ²¹	751 653,02 ²²	1 080 000
DOFINANSOWANIE SPORTU, KULTURY, REKREACJI I TURYSTYKI				
Liczba dofinansowanych imprez	12	31	33	35
Liczba niepełnosprawnych uczestników	13	533	656	670
Wartość dofinansowania ogółem w złotych	14	169 504	200 685	210 000
DOFINANSOWANIE USŁUG TŁUMACZA JĘZYKA MIGOWEGO LUB TŁUMACZA - PRZEWODNIKA				
Wartość dofinansowania w złotych	15	0	0	0
PROGRAM "ZAJĘCIA KLUBOWE W WTZ"				
Liczba klubów działających na terenie miasta Lublin	16	2	2	2
Wartość dofinansowania ogółem w złotych	17	51 300	61 300	67 980
MODUŁ I PROGRAMU "POMOC OBYWATELOM UKRAINY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ"				
Liczba świadczeń	18	0	1	0
Wartość dofinansowania w złotych	19	0	600	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Zasady finansowania Warsztatów Terapii Zajęciowej zostały określone w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych i w rozporządzeniu w sprawie warsztatów terapii zajęciowej. Środki finansowe wymagane

¹⁷ W tym środki Miasta Lublin przeznaczone dla warsztatów terapii zajęciowej w kwocie 719 011 zł.

¹⁸ W tym środki Miasta Lublin przeznaczone dla warsztatów terapii zajęciowej w kwocie 776 203 zł.

¹⁹ W tym środki Miasta Lublin przeznaczone dla warsztatów terapii zajęciowej w kwocie 830 880 zł.

²⁰ Uaktualniono stan na dzień 31 grudnia 2021 r co wynika z faktu, że realizacja wniosków w ramach powyższego programu trwa do 15 kwietnia 2022 r.

²¹ Stan na dzień 31 grudnia 2022 r co wynika z faktu, że realizacja wniosków w ramach powyższego programu trwa do 15 kwietnia 2023 r.

na pokrycie kosztów utrzymania i działalności warsztatów terapii zajęciowej pochodzą w największej części ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz w wysokości co najmniej 10 % ze środków powiatu.

Na terenie Miasta Lublina funkcjonuje 9 warsztatów terapii zajęciowej (WTZ). Uczestniczy w nich 270 osób niepełnosprawnych, korzystając z rehabilitacji społecznej i zawodowej. W 2022 r. dofinansowanie na działalność WTZ ze środków PFRON dla Miasta Lublin wynosiło 7 755 170 zł, z czego ostatecznie rozliczono 6 978 697 zł, co stanowiło nie więcej niż 90% kosztów działalności; dopełnieniem kosztów działalności WTZ były środki z budżetu Miasta Lublin w wysokości 776 203,00 zł

Tabela 24. Warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok 2022	Potrzeby		
	Rok 2020	Rok 2021		Rok po ocenie 2023	Dwa lata po ocenie 2024	
WARSZTAT TERAPII ZAJĘCIOWEJ						
Liczba placówek	1	9	9	9	9	
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 67 i 68)						
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	0	0	0	0	
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	9	9	9	9	
Liczba uczestników zajęć	4	270	270	270	270	
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	5	129	121	123	130	
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek wynikający z rozporządzenia (w złotych)	6	6 250 488	6 576 931	7 755 170	8 308 800	

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Jak wspomniano powyżej, poza środkami przekazywanymi Miastu Lublin według algorytmu realizowane są za pośrednictwem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie programy na rzecz osób niepełnosprawnych finansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Jednym z nich jest pilotażowy program „Aktywny samorząd”, który Miasto Lublin realizuje od 2012 roku. Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. W roku 2022 w ramach programu wypłacono 169 dofinansowań na kwotę 751 653,02 zł.

W roku 2022 Miasto Lublin przystąpiło do realizacji programów "Samodzielność - Aktywność - Mobilność!" - "Dostępne mieszkanie" oraz "Mieszkanie dla absolwenta". Program "Dostępne mieszkanie" dotyczy dopłaty do zamiany lub zakupu mieszkania - na pozbawione barier architektonicznych, znajdujące się w lokalizacji umożliwiającej samodzielne opuszczenie budynku, aż do poziomu zero przed budynkiem. Program "Mieszkanie dla absolwenta" dotyczy zapewnienia samodzielnego mieszkania spełniającego indywidualne kryterium dostępności, a przedmiotem dofinansowania są koszty wynajęcia mieszkania, ponoszone w okresie do 36 miesięcy. W 2022 r przyznano jedno dofinansowanie w ramach S-A-M „Dostępne mieszkanie” na kwotę 80 000 zł. Kwota ta zostanie wypłacona

zgodnie z zasadami programu po podpisaniu umowy o dofinansowanie.

Miasto Lublin w okresie od 15.06.2022 r. do 31.12.2022 r. realizowało również Moduł I programu „Pomoc obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnością”. Szczegółowy opis programu oraz stan realizacji został przedstawiony w rozdziale XIV.

Konkursy dotyczące zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, zlecane fundacjom i organizacjom pozarządowym nie były ogłaszane w 2022 r.

Program „Zajęcia klubowe w WTZ” jest realizowany przez Miasto Lublin od 2018 roku. Program „Zajęcia klubowe w WTZ” jest rozwiązaniem sprzyjającym aktywnemu wspomaganiu uczestników warsztatów, którzy weszli na rynek pracy oraz osób niepełnosprawnych przed rozpoczęciem procesu rehabilitacji w warsztacie terapii zajęciowej. W roku 2022 w ramach programu „Zajęcia klubowe w „WTZ” wypłacono łącznie 61 380,00 zł dla 2 klubów działających na terenie miasta Lublin.

Rekomendacje:

- zwiększenie kwoty limitu środków PFRON przekazywanych wg algorytmu dla Miasta Lublin, w celu zabezpieczenia szerszego spektrum potrzeb niepełnosprawnych mieszkańców Lublina,
- monitorowanie wydatków programu Aktywny Samorząd pod kątem możliwości złożenia zapotrzebowania na dodatkowe środki,
- monitorowanie stanu zatrudnienia oraz zmiana organizacji pracy w Dziale ds. osób niepełnosprawnych z uwagi na konieczność realizacji zadań w nowym systemie teleinformatycznym SOW (System Obsługi Wsparcia),
- inspirowanie Jednostek prowadzących Warsztaty Terapii Zajęciowej do uczestnictwa w programie „Zajęcia klubowe w WTZ” (na 9 WTZ funkcjonują 2 kluby),
- monitorowanie pod kątem efektywności działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej.

XI. WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA

1. Wspieranie rodziny

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowanych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do pełnienia tych funkcji (art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r., poz. 447). Realizacja zadań z zakresu wspierania rodziny powinna odbywać się z uwzględnieniem zasady pomocniczości.

Placówki wsparcia dziennego

Rodzina może uzyskać pomoc w opiece i wychowaniu dziecka w placówkach wsparcia dziennego działających na podstawie przepisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Funkcjonujące na terenie Miasta Lublin placówki wsparcia dziennego prowadzone są przez organizacje pozarządowe.

Placówka wsparcia dziennego współpracuje z rodzicami lub opiekunami dziecka, z placówkami oświatowymi, podmiotami leczniczymi. Pobyt dziecka w placówce wsparcia dziennego jest bezpłatny i dobrowolny poza przypadkami gdy do placówki wsparcia dziennego dziecko zostało skierowane przez sąd.

Placówki wsparcia dziennego mogą być prowadzone w formie opiekuńczej, specjalistycznej, pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę lub w formach połączonych (spośród wymienionych).

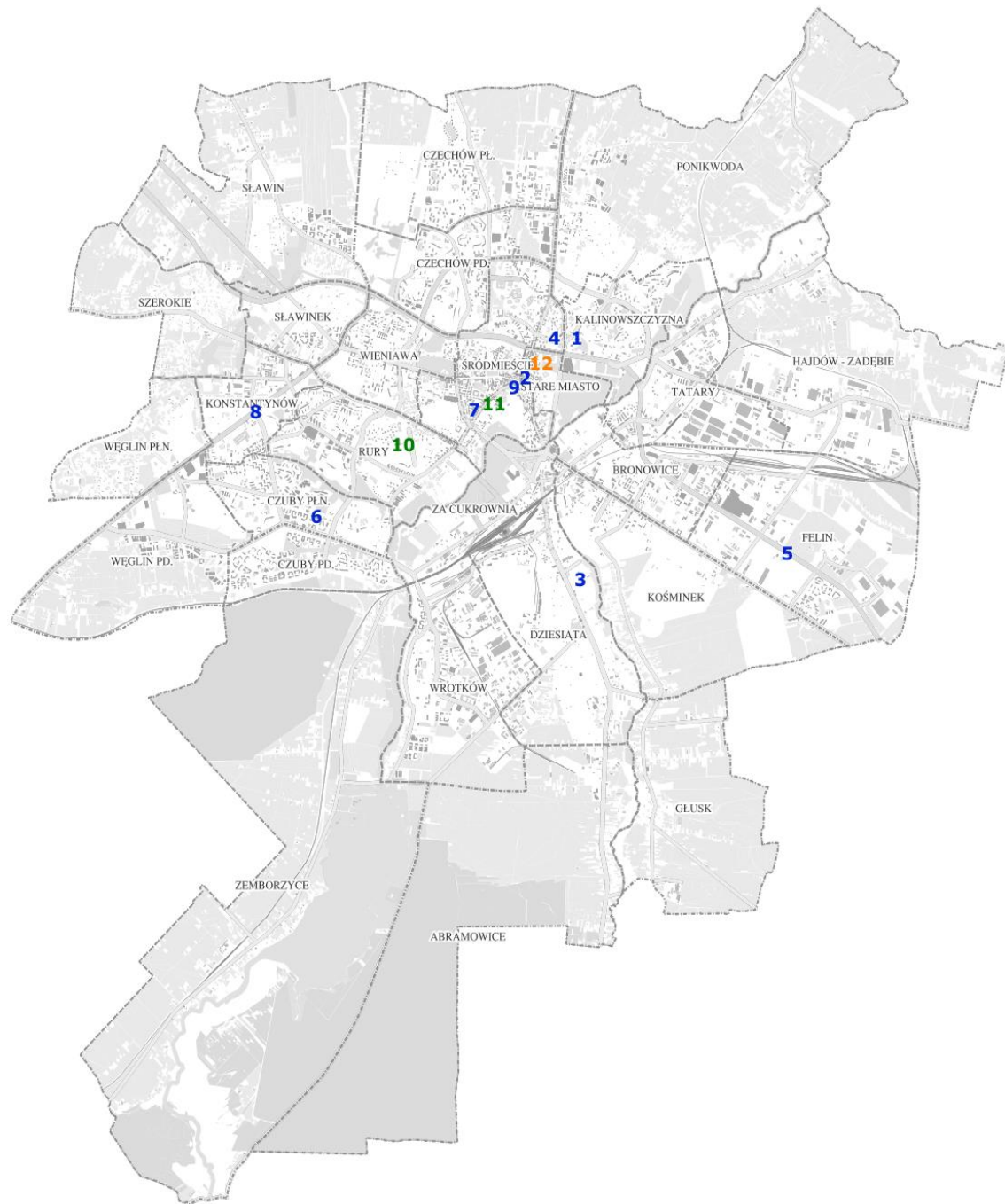
Placówki wsparcia dziennego działające w formie opiekuńczej zapewniają opiekę, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego oraz rozwój zainteresowań. Są prowadzone jako koła zainteresowań, świetlice, kluby, ogniska wychowawcze.

Placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie specjalistycznej realizują zajęcia socjoterapeutyczne, terapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, indywidualne programy: korekcyjne, psychokorekcyjne, psychoprophylaktyczne oraz terapię: psychologiczną i socjoterapię.

Z bogatej oferty zajęć prowadzonych w placówkach wsparcia dziennego skorzystało w latach 2020 – 2022 odpowiednio:

- w 2020 roku **542** dzieci (w **16** placówkach),
- w 2021 roku **504** dzieci (w **16** placówkach),
- w 2022 roku **467** dzieci (w **12** placówkach).

Mapa 2. Placówki wsparcia dziennego na terenie Miasta Lublin w 2022 roku

Placówki wsparcia dziennego opiekuńcze

- 1** - Salezjańska Świetlica Środowiskowa im. św. Dominika Savio - ul. Kalinowszczyzna 3
- 2** - Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza im. bł. Edmunda Bojanowskiego - ul. Królewska 10
- 3** - Ośrodek nr 1 „Teatr” - ul. Kunickiego 128
- 4** - Ośrodek nr 2 „Bliźniak” - ul. ks. M. Słowikowskiego 1
- 5** - Świetlica Integracyjna "Razem" - ul. Doświadczalna 46
- 6** - Placówka Wsparcia Dziennego "Jutrzenka" - ul. Jutrzenki 1
- 7** - Środowiskowe Ognisko Wychowawcze Towarzystwa Przyjaciół Dzieci - ul. Narutowicza 54
- 8** - Placówka Wsparcia „Dom Ciepła” im. św. Antoniego - al. Kraśnicka 65

- 9** - Caritas Archidiecezji Lubelskiej - Świetlica Środowiskowa Caritas w Lublinie - ul. Prym. Stefana Wyszyńskiego 2

Placówki wsparcia dziennego specjalistyczne

- 10** - Specjalistyczny Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy "Domostwo Amigoniańskie" - ul. Jaworowskiego 12
- 11** - Ośrodek Terapeutyczny - ul. Narutowicza 74a

Placówki wsparcia dziennego opiekuńcze i wsparcia dziennego specjalistyczne (obu typów)

- 12** - Fundacja Sempre a Frente - Świetlica - Kowalska 3

W ciągu 2022 roku, na podstawie umów zlecających podmiotom pozarządowym prowadzenie placówek wsparcia dziennego, funkcjonowało 12 placówek:

- 9 placówek wsparcia dziennego prowadzonych było w formie opiekuńczej, placówki dysponowały 265 miejscami i w ciągu 2022 roku objęły opieką 376 dzieci;
- 2 placówki wsparcia dziennego prowadzone były w formie specjalistycznej, dysponowały 44 miejscami i objęły opieką 59 dzieci;
- 1 placówka wsparcia dziennego prowadzona była w formie opiekuńczej i specjalistycznej, dysponowała 15 miejscami i objęła opieką 32 dzieci.

Łącznie wszystkie placówki dysponowały **324 miejscami**, a z ich usług w 2022 roku skorzystało **467 dzieci** pochodzących z 363 rodzin.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, placówkę wsparcia dziennego prowadzi gmina, podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania lub podmiot, który uzyskał zezwolenie wójta. Dwie placówki w Lublinie prowadzą działalność na podstawie art. 228 ust. 5 ustawy, gdyż uzyskały decyzję wydaną przez Prezydenta Miasta Lublin stwierdzającą, że zapewniają dzieciom bezpieczne i higieniczne warunki pobytu.

Prowadzenie placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin zleca uprawnionym podmiotom po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert i dofinansowuje ze środków publicznych koszty ich działalności. Umowy z podmiotami prowadzącymi placówki wsparcia dziennego zostały zawarte na okres od dnia 1 kwietnia 2021 roku do dnia 31 marca 2026 roku.

W roku 2022 na dofinansowanie kosztów działalności placówek wsparcia dziennego Miasto Lublin wydatkowało łącznie **950 000,00 zł**.

Tabela 25. Placówki wsparcia dziennego prowadzone na terenie Miasta Lublin.

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny 2022 rok	Prognoza 2023
PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO				
Liczba placówek	1	16	12	12
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	16	12	12
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	444	324	311
Liczba osób korzystających	5	504	467	400
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	47	43	43
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	7	2 071 035	1 653 970	1 569 992
W tym wydatki samorządu gminnego na placówki wsparcia dziennego	8	1 124 084	950 000	800 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Należy podkreślić, że podmioty prowadzące placówki wsparcia dziennego poszukiwały dodatkowych źródeł finansowania i w 2022 roku pozyskały i wykorzystywały dodatkowe środki finansowe w łącznej wysokości **406 722,83 zł**, m.in. z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie, Funduszu Inicjatyw Obywatelskich, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Wydziału Zdrowia i Profilaktyki Urzędu Miasta Lublin. W ramach ww. środków zrealizowano **22 projekty dla 210 dzieci**.

W 2022 roku pracownicy zrealizowali 25 wizytacji, które odbyły się w okresie od kwietnia do grudnia 2022 roku. Poza tym nadzór odbywał się poprzez rozmowy telefoniczne z podmiotami oraz analizę przesyłanych przez nie raportów dotyczących frekwencji dzieci w poszczególnych placówkach. Przez cały 2022 rok placówki wsparcia dziennego realizowały swoje zadania w systemie stacjonarnym.

Ponadto w 2022 roku 5 placówek wsparcia dziennego nie dotowanych przez Miasto Lublin, działało na podstawie zezwolenia Prezydenta Miasta Lublin, były to:

- Ośrodek Wsparcia Młodzieży „Przystanek Sempre” prowadzony przez Fundację Sempre a Frente (od 14 stycznia 2019 roku),
- Świetlica „con amore” prowadzona przez Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci i Młodzieży „con amore” (od 5 marca 2020 roku),
- Parafialna Świetlica św. Michała Archanioła, prowadzona przez Dom Zakonny Zgromadzenia Sióstr Nauczycielek Św. Doroty Córek Najświętszych Serc (od 15 września 2021 roku);
- „Świetlica Środowiskowa Akademia Dzieciaka” prowadzona przez Fundację Uśmiech Szczęścia (od 8 listopada 2021 roku);
- „Świetlica Socjoterapeutyczna”, prowadzona przez Stowarzyszenie Promocji Kultury Na Rzecz Środowisk Lokalnych i Osób Niepełnosprawnych „DZIESIĄTA” (od 13 lipca 2022 roku).

Poradnictwo specjalistyczne

Bezpłatne konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (psychologiczne i pedagogiczne) rodziny uzyskują w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Specjaliści zatrudnieni w Dziale, tj. 2 pedagogów, 3 psychologów, świadczyli poradnictwo, m. in. na rzecz rodzin naturalnych. Bezpłatne konsultacje i poradnictwo odbywały się w siedzibie Działu przy zachowaniu wszelkich środków ostrożności oraz drogą telefoniczną.

W roku 2022 tą formą pomocy objęte były **24 rodziny**, które skorzystały z 53 porad. Tematyka porad dotyczyła:

- w ramach poradnictwa psychologicznego: konsekwencji emocjonalnych umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, radzenia sobie ze stratą, adaptacji dziecka do nowej sytuacji, przezwycięzania występujących trudności życiowych;
- w ramach poradnictwa pedagogicznego: poprawy sytuacji życiowej rodzin naturalnych, poprawy relacji rodziców naturalnych z dziećmi, poprawy kompetencji wychowawczych rodzin naturalnych, przebiegu kontaktu rodziców z dziećmi, podnoszenia kwalifikacji zawodowych rodziców naturalnych, kierowania rodzin

naturalnych do poradni specjalistycznych i organizacji pracujących na rzecz dziecka rodziny.

Dodatkowo nieodpłatną, profesjonalną pomoc terapeutyczną dla osób, małżeństw i rodzin będących w kryzysie świadczy Specjalistyczna Poradnia dla Rodzin MOPR w Lublinie ul. Popiełuszki 28E. Działalność Poradni opisana jest szerzej na stronach 42 - 44 niniejszego opracowania.

Asystenci rodziny

W 2022 roku w Lublinie zatrudnionych było 15 asystentów rodziny i kierownik Sekcji ds. asysty rodzinnej. W stosunku do roku 2021 zatrudnienie pozostało na tym samym poziomie. Ogółem wydatki na zatrudnienie w 2022 roku wyniosły 940 844,60, z czego: dotacja w ramach dofinansowania zadania własnego gminy, realizowanego w ramach „Programu asystent rodziny na rok 2022” wyniosła – 42 900,00 zł, zaś środki własne – 897 944,60 zł.

Asystenci rodziny podjęli pracę z rodzinami naturalnymi przeżywającymi trudności, przede wszystkim w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i będącymi w trudnej sytuacji życiowej. Pracę prowadzono z rodzinami, które sprawowały opiekę nad dziećmi w celu poprawy ich umiejętności wychowawczych, jak również z rodzinami, których dzieci zostały czasowo umieszczone w pieczy zastępczej.

Asystenci pozostawali w systematycznym kontakcie z rodzinami monitorując sytuację rodzin wieloprotymowych, w których dzieci miały niezaspokojone potrzeby. Rodziny, których dzieci przebywały w pieczy zastępczej motywowali do zmiany sytuacji życiowej i stałego kontaktu z dziećmi, w celu powrotu pod ich opiekę.

W 2022 r. wsparciem asystenta rodziny objęto **313 rodzin** niewydolnych wychowawczo, w których wychowywało się 614 dzieci. Asystenci odbyli **4 615 wizyt** w środowisku.

Asystenci rodziny prowadzili konsultacje wychowawcze z rodzicami oraz małoletnimi, wskazywali konstruktywne metody wychowawcze w przypadku występowania trudności w tym zakresie. Proponowali możliwości konstruktywnego spędzania czasu wolnego. Udzielali instrukcji i pomocy w załatwianiu spraw urzędowych oraz rozwiązywaniu problemów socjalnych. Odbywali rozmowy na temat prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego oraz dysponowania środkami finansowymi. Ponadto pracownicy pomagali w redagowaniu CV, listu motywacyjnego, poszukiwaniu ofert pracy. Asystenci rodziny proponowali rodzinom wsparcie psychologiczne, terapeutyczne, wyszukiwali i polecali poradnie, przychodnie, często także umawiali członków rodzin do specjalistów z zakresu medycyny.

Asystenci rodziny odbywali wizyty w środowiskach w sytuacjach interwencyjnych, w przypadku podejrzenia nieprawidłowości w funkcjonowaniu rodziny, oceny sprawowania opieki nad dziećmi oraz konieczności udzielenia niezwłocznej pomocy. Wizyty te często odbywały się przy współpracy z pracownikami socjalnymi oraz policją. Asystenci rodziny pozostawali w stałym kontakcie z instytucjami, fundacjami, stowarzyszeniami, służbą zdrowia i sądami, w celu udzielenia kompleksowej pomocy rodzinie. Zarówno podczas nauki dzieci w placówkach edukacyjnych w formie stacjonarnej, jak i zdalnej, stale współpracowali z pracownikami szkół, przedszkoli, żłobków.

W okresie sprawozdawczym zakończono pracę z **100 rodzinami**. Powody zakończenia pracy to: osiągnięcie założonych celów (18 przypadków), zaprzestanie współpracy rodziny z asystentem (58 przypadków), brak efektów pracy (14 przypadków) oraz zmiana metody pracy i inne (10 przypadków). Rodzina po zakończeniu współpracy zostaje w systemie pomocy społecznej i jest nadal systematycznie odwiedzana przez pracownika socjalnego. Takie rodziny są bardzo często objęte również nadzorem kuratora sądowego, z którym współpracują pracownicy socjalni. W przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej w rodzinie i braku nadzoru kuratora sądowego, do Sądu kierowane są pisma o objęcie rodziny takim środkiem zabezpieczającym.

W 2022 r. asystenci rodziny we współpracy z członkami rodzin i po konsultacji z pracownikami socjalnymi przygotowali lub zaktualizowali **191 planów** pracy z rodziną, które obejmowały zakres działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, a także określały terminy ich realizacji i efekty podjętej pracy. Asystenci dokonywali także okresowej oceny sytuacji rodziny, w której przedstawiali efekty prowadzonych działań oraz zasadność (lub brak zasadności) kontynuowania pracy z rodziną. W 2022 r. dokonano i przygotowano na piśmie **305 ocen**. W roku 2022 asystenci rodziny sporządzili do właściwych sądów pisma informujące o zaistniałej sytuacji rodzinnej w przypadku wystąpienia nieprawidłowości.

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin, która nałożyła na asystentów rodziny obowiązek koordynowania poradnictwa skierowanego do kobiet w ciąży i rodzin oczekujących narodzin dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze stwierdzonym w życiu płodowym prawdopodobieństwem dysfunkcji rozwojowych oraz rodzin już wychowujących dzieci z obciążeniami rozwojowymi. Asystenci rodziny udzielają informacji na temat uprawnień związanych z ustawą, motywują do skorzystania z jej zapisów. Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie został udostępniony „Katalog możliwego wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin w Mieście Lublin”²³, w którym zawarte są informacje dotyczące możliwej pomocy materialnej oraz pozafinansowego wsparcia instytucjonalnego rodzin biologicznych. W roku 2022 nie było rodzin objętych koordynacją asystenta rodziny w ramach ww. ustawy.

Dostrzegając zasadność kontynuowania pracy asystentów rodziny, w budżecie Miasta przewidziano na rok 2023 środki na zatrudnienie 16 pracowników Sekcji ds. asysty rodzinnej, tj. 15 asystentów rodziny i Kierownika Sekcji.

Tabela 26. Wsparcie rodziny i piecza zastępcza

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny 2022 rok	Prognoza 2023
Liczba rodzin objęta pracą asystenta rodziny	1	302	313	315
Liczba rodzin wspierających	2	0	0	0
Liczba asystentów rodziny	4	15	15	15

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

²³ http://mopr.lublin.eu/poradnik/pomoc_specjalistyczna/asystent_rodziny/katalog.pdf

Rodziny wspierające

W celu udzielenia wsparcia w sytuacji przeżywania trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej. Jej zadaniem jest, przy współpracy asystenta rodziny, pomaganie w opiece i wychowaniu dzieci, prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie znajduje się informacja o tym, że Ośrodek poszukuje rodzin zainteresowanych współpracą non profit na rzecz rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz wzór wniosku jaki powinni złożyć kandydaci na rodziny wspierające. Dołączony został także wzór umowy z rodziną wspierającą oraz folder zachęcający kandydatów do podjęcia się pełnienia funkcji rodziny wspierającej. W 2022 r., z uwagi na brak zainteresowania ze strony rodzin, nie było rodzin objętych tą formą wsparcia.

Realizacja Projektu „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”

W dniu 22 maja 2018 r. została podpisana umowa Nr 46/RPLU.11.02.00-06-0045/17-00) o dofinansowanie projektu „Rozwój zintegrowanych usług uzupełniających i wspierających rolę rodziny, również o charakterze profilaktycznym w Mieście Lublin”, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, którego realizatorem jest Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie. Do uczestnictwa w projekcie zrekrutowano **20 rodzin** objętych pomocą w formie asystenta rodziny oraz **42 dzieci** przebywających w rodzinach objętych asystą rodzinną. Głównym celem projektu był rozwój kompleksowego systemu wsparcia rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze w Mieście Lublin.

W roku 2022 w ramach trwałości projektu realizowano Zadanie 4 „Punkt konsultacyjno–doradczy”, w którym specjaliści zatrudnieni w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej udzielali rodzinom wsparcia psychologicznego oraz pedagogicznego. Z poradnictwa w „Punkcie konsultacyjno–doradczym” w roku 2022 skorzystały 24 osoby.

Grupy wsparcia adresowana do rodziców mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

W 2022 roku w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie nie kontynuowano prowadzenia grupy wsparcia dla rodzin naturalnych z uwagi na ogłoszony na terenie Polski w dniu 20 marca 2020 roku stan epidemii. Planowane jest wznowienie grup wsparcia dla rodziców mających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w 2023 roku.

Spotkania rodzin naturalnych z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej

W siedzibie Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej, siedzibie Centrum Aktywności Środowiskowej oraz na terenach przyjaznym dzieciom i rodzinie organizowane były spotkania rodzin naturalnych (rodziców, rodzeństwa, dziadków, osób bliskich dziecku) z dziećmi umieszczonymi w rodzinnej pieczy zastępczej. Do spotkań tych uczestnicy przygotowywani byli przez specjalistów (pedagoga, psychologa), koordynatora

rodzinnej pieczy zastępczej lub asystenta rodziny. W 2022 roku zorganizowano **86 takich spotkań**, w czasie których rodziny naturalne mogły również skorzystać z porad specjalistów.

Potrzeby i rekomendacje w zakresie wspierania rodziny

Analizując coraz szerzej opisywane, tak gospodarczo-ekonomiczne jak również psychologiczne, skutki pandemii choroby COVID-19 oraz trwający konflikt zbrojny na terenie Ukrainy, należy się spodziewać nasilenia potrzeb rodzin w zakresie wsparcia w różnych obszarach. Rekomenduje się realizację zadań profilaktycznych, terapeutycznych i interwencyjnych dotyczących kryzysów rodzinnych i niewydolności opiekuńczo-wychowawczej lubelskich rodzin.

Z uwagi na wojnę i napływ uchodźców do Lublina niezbędne są dalsze szkolenia dla pracowników Specjalistycznej Poradni dla Rodzin zwłaszcza dotyczące pracy z osobą z doświadczeniem traumy oraz terapii rodzin, które doświadczają rozłąki oraz utraty i żałoby. Wzrost ilości zaburzeń depresyjnych u mieszkańców miasta Lublin implikuje konieczność dalszego wspierania terapii rodzinnej zwłaszcza, że nieodpłatna oferta tego rodzaju pomocy w Lublinie jest bardzo niewielka.

Zgodnie z zapisami ustawy, jeden asystent rodziny w tym samym czasie może objąć wsparciem maksymalnie 15 rodzin. Mając na uwadze to, że liczba rodzin wymagających wsparcia jest duża koniecznym może się okazać zwiększenie zatrudnienia na stanowisku asystenta rodziny. W tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe, nie tylko na zatrudnienie asystentów (ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych), ale również na ich szkolenie z uwagi na specyfikę nowych zadań. Należy podkreślić, iż funkcja asystenta rodziny pełni istotną rolę we wspieraniu rodzin naturalnych, w których pojawiają się problemy opiekuńczo-wychowawcze.

Wskazane jest motywowanie podmiotów prowadzących placówki wsparcia dziennego do rozszerzania oferty w ramach prowadzonej działalności zdalnej, w trakcie stanu epidemii w kraju. Ponadto wspieranie podejmowanych przez podmioty pozarządowe działań zmierzających do pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na sfinansowanie dodatkowej działalności placówek wsparcia dziennego w celu zwiększania atrakcyjności zajęć oferowanych dla dzieci i młodzieży, a także zapobiegania fluktuacji kadry w placówkach i dbałości o jej profesjonalizm.

W ramach rozwoju systemu wspierania rodziny za istotne należy uznać kontynuowanie działań w celu pozyskania rodzin wspierających i motywowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych do korzystania z tej formy pomocy. Istotna wydaje się także realizacja spotkań grupy wsparcia dla rodzin naturalnych.

2. System pieczy zastępczej

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje na podstawie orzeczenia sądu z wyjątkiem sytuacji nagłych, interwencyjnych, o których mowa w art. 35 ust. 2, art. 58 ust.1 pkt 2 i 3 oraz art. 103 ust. 2 pkt 2 i 3 ustawy.

Organizowanie pieczy zastępczej powinno mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do²⁴:

- wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną;
- do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
- powrotu do rodziny;
- utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
- stabilnego środowiska wychowawczego;
- kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku;
- pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia;
- ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka;
- informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości;
- ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem;
- poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej;
- dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

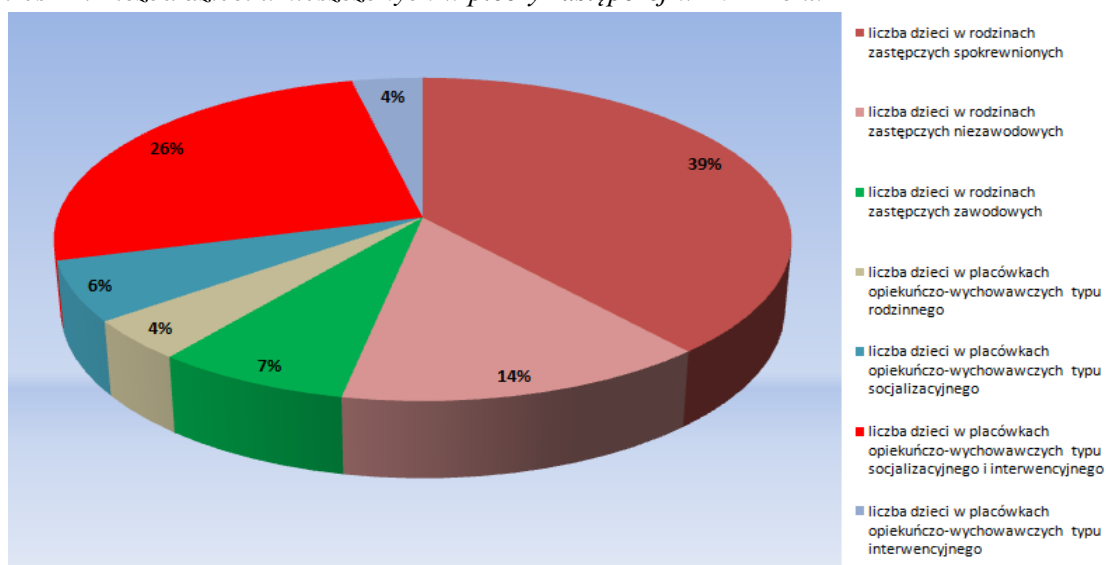
Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej następuje w ostateczności, po wyczerpaniu wszystkich gwarantowanych przepisami możliwości wsparcia rodziny.

Pieczka zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) rodzinnej;
- 2) instytucjonalnej.

W roku 2022 w pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej) przebywało łącznie **876** dzieci.

Wykres 14. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w 2022 roku

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

²⁴Art. 4 ustawy

2.1. Rodzinna piecza zastępcza

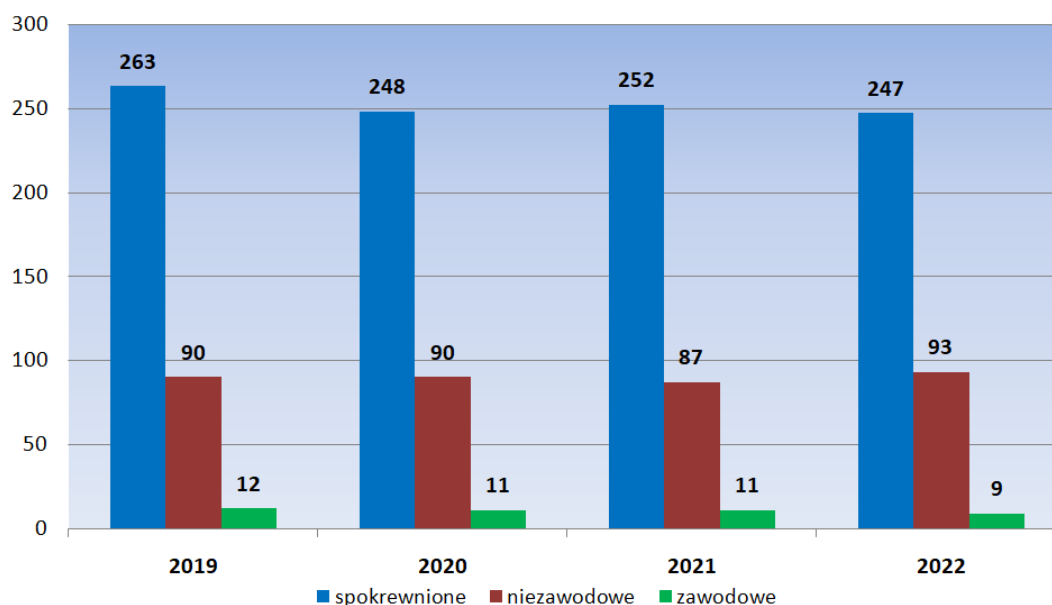
Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- Rodziny zastępcze:
  - spokrewnione,
  - niezawodowe,
  - zawodowe, w tym pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne.
- Rodzinne domy dziecka.

Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinnych formach jest jednym z podstawowych zadań własnych powiatu. W trakcie roku **2022** na terenie Miasta Lublin funkcjonowało łącznie **349 rodzin zastępczych**²⁵ w których przebywało **531 dzieci** (w tym 34 dzieci z orzeczoną niepełnosprawnością). Wśród dzieci przebywających w rodzinach zastępczych 461 pochodziło z Lublina, a 61 z innych powiatów. Najliczniejszą grupę stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione (**247**) w których wychowywało się **339 dzieci**. Rodzin zastępczych niezawodowych było **93**, a pod ich opieką pozostawało **126 dzieci**. Ponadto w Mieście Lublin funkcjonowało **9 rodzin** zastępczych zawodowych, przebywało w nich **66 dzieci**, w tym 6 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego (**57 dzieci**).

W 2022 roku najliczniejszą grupę stanowiły rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem, które stanowiły 70,77% ogółu rodzin zastępczych. Rodziny zastępcze niezawodowe stanowiły 26,65% ogółu rodzin zastępczych. Natomiast najmniej liczną grupą były rodziny zawodowe i stanowiły one 2,58% ogólnej liczby rodzin zastępczych.

Wykres 15. Liczba rodzin zastępczych z podziałem na typy w latach 2019 – 2022

Źródło: Opracowanie własne MOPR

²⁵ Wykazano rzeczywistą liczbę rodzin – jedna pełniła jednocześnie funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej i niezawodowej. Natomiast na dzień 31 grudnia 2022 roku na terenie Miasta Lublin funkcjonowało 319 rodzin zastępczych w których przebywało 457 dzieci.

Świadczenia dla lubelskich rodzin zastępczych

W 2022 roku wypłacono **6 307** świadczeń na dzieci przebywające w lubelskich rodzinach zastępczych na łączną kwotę **5 325 607,83 zł²⁶**, z tego:

- 4 681 919,58 zł na świadczenia dla dzieci pochodzących z terenu Miasta Lublin,
- 643 688,25 zł na świadczenia dla dzieci pochodzących z 26 innych powiatów, a przebywających w lubelskich rodzinach zastępczych. Wydatki na te świadczenia są refundowane przez powiaty pochodzenia dzieci. Zgodnie z ustawą koszty związane z pobytem dzieci w pieczy zastępczej ponosi powiat pochodzenia dziecka.

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie wypłacał w okresie styczeń – grudzień 2022 r. świadczenia dla 355²⁷ rodzin zastępczych zamieszkałych na terenie Miasta Lublin na 526²⁸ dzieci, w tym:

- dla 254 rodzin zastępczych spokrewnionych, w których przebywało 342 dzieci,
- dla 93 rodzin zastępczych niezawodowych, w których przebywało 121 dzieci,
- dla 9 rodzin zastępczych zawodowych, w których przebywało 66 dzieci, w tym:
  - 6 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego w których przebywało 57 dzieci,
  - 3 rodziny zastępcze zawodowe, w których przebywało 9 dzieci.

Tabela 27. Powiat zadania PCPR oraz MOPR

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok oceny 2022 rok	Prognoza 2023
WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA				
RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA - OGÓLEM*				
Liczba rodzin	1	348 ²⁹	355 ³⁰	395
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	2	518	526	664
Kwota świadczeń w złotych ³¹	3	5 324 328,05	5 891 159,54	7 656 819,79
RODZINY SPOKREWNIONE Z DZIECKIEM				
Liczba rodzin	4	252	256	275
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	5	342	342	422
Kwota świadczeń w złotych	6	2 834 392,40	3 010 890,61	3 553 228,16
RODZINY ZASTĘPCZE NIEZAWODOWE				

²⁶Ujęto świadczenia wypłacone rodzinom zastępczym, bez wynagrodzeń rodzin zastępczych zawodowych.

²⁷Wykazano rzeczywistą liczbę rodzin - jedna rodzina zastępcza pełni funkcję zarówno rodziny zastępczej spokrewnionej i rodziny zastępczej niezawodowej.

²⁸Wykazano rzeczywistą liczbę dzieci. W ciągu 2022 roku 3 dzieci przebywających w rodzinach zastępczych zawodowych przeszło do rodzin zastępczych niezawodowych.

²⁹Wykazano rzeczywistą liczbę rodzin - dwie rodziny pełniły jednocześnie funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej i niezawodowej. Ponadto w roku 2021 dwie rodziny nie otrzymywały świadczeń finansowych (realizacja wypłat rozpoczęła się w styczniu 2022 r.)

³⁰Wykazano rzeczywistą liczbę rodzin - dwie rodziny pełniły jednocześnie funkcję rodziny zastępczej spokrewnionej i niezawodowej. Ponadto w roku 2021 dwie rodziny nie otrzymywały świadczeń finansowych (realizacja wypłat rozpoczęła się w styczniu 2022 r.)

³¹ Wydatki na rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin W podanej kwocie uwzględniono wysokość świadczeń i wynagrodzeń wypłaconych dla rodzin pomocowych i osób do pomocy zatrudnionych w rodzinach zawodowych.

Liczba rodzin	7	87	93	108
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	8	110	121	159
Kwota świadczeń w złotych	9	1 288 394,42	1 568 434,14	1 937 956,69
RODZINY ZASTĘPCZE ZAWODOWE				
Liczba rodzin	10	11	9	12
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	11	66	66	86
Kwota świadczeń w złotych	12	1 201 541,23	1 217 711,85	2 019 278,38
RODZINY ZASTĘPCZE PEŁNIĄCE FUNKCJĘ POGOTOWIA RODZINNEGO				
Liczba rodzin	13	7	6	7
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	14	57	57	63
Kwota świadczeń w złotych	15	889 984,90	961 369,21	1 285 995,70
RODZINNY DOM DZIECKA				
Liczba rodzin	16	0	0	1
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach	17	0	0	8
Kwota świadczeń w złotych	18	0	0	190 480,68
PLAN POMOCY DZIECKU				
Liczba dzieci	19	499	518	520
OCENA SYTUACJI DZIECKA W RODZINIE ZASTĘPCZEJ				
Liczba dzieci	20	422	405	410
Liczba sporządzonych ocen	21	848	842	850
OCENA RODZIN ZASTĘPCZYCH				
Liczba rodzin	22	349	348	350
Liczba sporządzonych ocen	23	157	89	100
OCENA W ZAKRESIE KWALIFIKACJI KANDYDATÓW NA RODZINY ZASTĘPCZE I RODZINNE DOMY DZIECKA				
Liczba opinii	24	37	42	45
w tym: liczba pozytywnych opinii	25	24	35	37
KOORDYNATOR PIECZY ZASTĘPCZEJ				
Liczba koordynatorów	26	10	10	10
RODZINY POMOCOWE				
Liczba rodzin	27	1	4	6

Źródło: Opracowanie własne MOPR

W ciągu 2023 r. prognozuje się większy niż miało to miejsce dotychczas, wzrost liczby rodzin zastępczych. Będzie to wynikało ze zmian w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Przewiduje się, iż w roku 2023 mniej rodzin zastępczych ulegnie rozwiązaniu po osiągnięciu pełnoletności przez umieszczone w tych rodzinach dzieci. Tym samym widoczny będzie wzrost zarówno liczby funkcjonujących rodzin zastępczych, jak i liczby wychowanków w nich przebywających.

Prognozowana tendencja wynika ze zmian w art. 37 ust. 2 ustawy, wedle którego osoba, osiągająca pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej, może przebywać w dotychczasowej rodzinie zastępczej, za jej zgodą (nie dłużej jednak niż do ukończenia 25. roku życia), jeżeli: uczy się w szkole, w zakładzie kształcenia nauczycieli, w uczelni,

u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego, uczy się na kursach, jeżeli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia, legitymuje się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Nowy zapis powyższego artykułu daje możliwość pozostania w rodzinie zastępczej po ukończeniu 18 roku życia przez wychowanka pod warunkiem kontynuowania nauki także na kursach. Ponadto również osoby pełnoletnie legitymujące się orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności będą mogły pozostać w rodzinie zastępczej bez warunku kontynuowania nauki, do 25 roku życia.

Wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych

W Mieście Lublin w 2022 roku funkcjonowało **9 rodzin** zastępczych zawodowych, w tym: 6 pełniących funkcję pogotowia rodzinnego oraz 3 rodziny zastępcze zawodowe. Na podstawie zawartej umowy o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodzinie zastępczej przysługuje miesięczne wynagrodzenie.

Od dnia 1 kwietnia 2019 roku rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego otrzymywały wynagrodzenia w wysokości 3 100,00 zł brutto miesięcznie, natomiast rodziny zastępcze zawodowe otrzymywały wynagrodzenia w wysokości 2 700,00 zł brutto miesięcznie.

Na mocy uchwały nr 1193/XL/2022 Rady Miasta Lublin z dnia 26 maja 2022 r., w sprawie podwyższenia wysokości wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych, osób prowadzących rodzinny dom dziecka oraz rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego podwyższona została wysokość wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych oraz osób prowadzących rodzinny dom dziecka do kwoty nie niższej niż 3 000,00 zł miesięcznie, oraz podwyższona została wysokość wynagrodzenia dla rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego do kwoty nie niższej niż 3 400,00 zł miesięcznie. Ww. uchwała weszła w życie z dniem 28 czerwca 2022 r. z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2022 r.

Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, zgodnie z art. 85 ust. 5, otrzymują dodatek w wysokości 20% otrzymywanego wynagrodzenia, jeżeli w rodzinie zastępczej przebywa w okresie dłuższym niż 10 dni w miesiącu kalendarzowym więcej niż troje dzieci lub co najmniej jedno dziecko, o którym mowa w art. 81 ustawy (dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności).

W roku 2022 wynagrodzenia wszystkich **9 rodzin zastępczych zawodowych**, zgodnie z zawartymi umowami wyniosły łącznie **478 059,06 zł**, z tego:

1. dla rodzin zastępczych zawodowych – 127 040,64 zł (3 rodziny),
2. dla rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego – 351 018,42 zł (6 rodzin).

W 2023 r. nastąpi wzrost wynagrodzeń dla rodzin zastępczych zawodowych. Od dnia 1 lutego 2023 r., zgodnie z nowelizacją ustawy, wynagrodzenia dla 6 rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego planuje się na kwotę podstawy 5 084,00 zł miesięcznie oraz dodatek w wysokości 20% otrzymywanego wynagrodzenia, tj. 1 016,80 zł - łącznie **6 100,80 zł** miesięcznie. Natomiast dla 5 rodzin zastępczych zawodowych oraz jednego rodzinnego domu dziecka planuje się wynagrodzenia w kwocie po **4 100,00 zł** podstawy miesięcznie.

Realizacja dodatku wychowawczego

Zgodnie z art. 80 ust. 1a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka, na każde umieszczone dziecko do ukończenia 18 roku życia, przysługuje dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego określonego w przepisach ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, zwany dalej „dodatkiem wychowawczym”. Zgodnie z art. 87 ust. 1 i 1a ustawy, dodatek wychowawczy przyznaje się od dnia faktycznego umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej do dnia faktycznego opuszczenia przez dziecko rodziny zastępczej, nie dłużej jednak niż do ukończenia 18 roku życia. Prawo do dodatku wychowawczego ustala się na okres 12 miesięcy. W związku z wejściem w życie w dniu 1 stycznia 2022 roku zmian do ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, powiaty będą zajmować się obsługą dodatków do 31 maja 2022 roku, a wszystkie wydane decyzje wygasły z mocy prawa z dniem 31 maja 2022 r.

W okresie sprawozdawczym nowe rodziny zastępcze nie mogły składać wniosków do MOPR w Lublinie, o przyznanie dodatku wychowawczego na umieszczone dzieci. Od stycznia 2022 r. rodziny te mogły składać wnioski o przyznanie ww. świadczenia do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, który przejął realizację zadania. W związku z zakończeniem okresu zasiłkowego, jak również na podstawie złożonych przez dniem 1 stycznia 2022 r. wniosków w sprawie dodatku wychowawczego, wydano łącznie 208 decyzji administracyjnych, w tym: 189 decyzji przyznających świadczenie; 18 decyzji uchylających przyznanie świadczenia; 1 decyzję o nienależnie pobranym świadczeniu.

W 2022 roku wypłacono łącznie 1 741 świadczeń dodatku wychowawczego dla 364 dzieci przebywających w 247 lubelskich rodzinach zastępczych, na kwotę 861 554,99 zł.

Rodziny pomocowe

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wniosek, są wspierane przez rodziny pomocowe. Pomoc ta ma charakter tymczasowy, a podstawą umieszczenia dziecka w rodzinie pomocowej jest umowa zawarta między starostą a rodziną pomocową.

Rodziną pomocową może zostać:

- rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka;
- małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r., poz. 447 z późn. zm.) „Rodzina zastępcza zawodowa oraz prowadzący rodzinny dom dziecka mają prawo do czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem w związku z wypoczynkiem, w wymiarze 30 dni kalendarzowych w okresie 12 miesięcy”. Zgodnie z art. 73 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r., poz. 447 późn. zm.) „w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka piecza zastępcza nad dzieckiem może zostać powierzona rodzinie pomocowej. Piecza zastępcza może zostać powierzona

rodzinie pomocowej, w szczególności w okresie: czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka w związku z wypoczynkiem, udziałem w szkoleniach lub pobytem w szpitalu”.

W 2022 roku 2 rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego przebywały na zaplanowanym urlopie. Z uwagi na powyższe wypłacono wynagrodzenia w kwocie 2 157,30 zł dla 4 rodzin, z którymi podpisano 4 umowy o pełnienie funkcji rodziny pomocowej na czas niesprawowania opieki nad dziećmi umieszczonymi w rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego. W okresie sprawozdawczym opieką rodzin pomocowych zostało objętych 7 dzieci, na które wypłacono 11 świadczeń na kwotę 6 630,29 zł.

Osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich

Zgodnie z art. 57 ust. 1a ustawy, w przypadku gdy w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinie zastępczej niezawodowej przebywa więcej niż 3 dzieci, na wniosek rodziny zastępczej, zatrudnia się osobę do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

W okresie styczeń – grudzień 2022 r. podpisano **11 umów** (5 umów zawartych w grudniu 2021 roku z okresem obowiązywania od 1 stycznia 2022 roku i 6 umów zawartych w 2022 r.) z 10 osobami o świadczenie usług polegających na pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w zawodowych rodzinach zastępczych, w których na dzień podpisania umowy przebywało powyżej 3 dzieci, ze stawką za godzinę usług 19,70 zł (kwota obowiązująca w okresie od 1 stycznia 2022 r. do 31 grudnia 2022 r.). Wymiar godzinowy usług wynosił, nie więcej niż: 40 godzin miesięcznie dla 7 rodzin zastępczych, w tym: 6 zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego i 1 rodziny zastępczej niezawodowej oraz 60 godzin i 80 godzin miesięcznie dla 2 rodzin zastępczych niezawodowych. Z tej formy pomocy w 2022 r. skorzystało 9 rodzin zastępczych, w tym: 6 zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, w których umieszczono więcej niż 3 dzieci oraz 3 rodziny zastępcze niezawodowe (z uwagi na liczbę dzieci oraz sytuację rodzin). W 2022 roku wydatki wyniosły **85 335,35 zł**.

Pozostałe formy wsparcia rodzin zastępczych i działania na rzecz rozwoju systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Lublin

Projekt „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”

W 2022 roku kontynuowano realizację Projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19. W dniu 27 sierpnia 2020 r. została podpisana umowa Nr 1123 w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój lata 2014-2020 – Działanie 2.8. Rozwój usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnych, PI 9iv: Ułatwienie dostępu do przystępnych cenowo, trwałych oraz wysokiej jakości usług, w tym opieki zdrowotnej i usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym, pomiędzy Wojewodą Lubelskim a Miastem Lublin.

W ramach projektu objęto wsparciem **310 rodzin zastępczych** (w tym 226 rodzin zastępczych spokrewnionych, 73 rodziny zastępcze niezawodowe i 11 rodzin zastępczych zawodowych) w zakresie zwalczania lub przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19.

W ramach projektu przekazano łącznie:

- 93 sztuk sprzętu komputerowego dla dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych. Umowy w sprawie użyczenia sprzętu komputerowego z rodzinami zastępczymi zostały zawarte do dnia 30 września 2025 r,
- 8 290 maseczek, 42 400 rękawiczek, 843 litrów środków dezynfekcyjnych,
- wyposażono 7 miejsc kwarantanny/izolacji.

W roku 2022 na skutek zmiany zarządzenia opiekuńczego lub zmiany miejsca zamieszkania rodzin zastępczych poza Miasto Lublin, wypowiedziano 3 umowy w sprawie użyczenia sprzętu komputerowego, który następnie został przekazany 3 innym rodzinom zastępczym zamieszkującym na terenie Miasta Lublin.

Szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej pt. „PRIDE: Rodzinna Opieka Zastępcza”

W 2022 roku pracownik Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej MOPR w Lublinie ukończył szkolenie dla trenerów PRIDE: Rodzinna Piecza Zastępcza oraz PRIDE: Adopcja. Przeszkolenie pracownika umożliwiło efektywne szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe w ramach zasobów kadrowych Ośrodka. W 2023 r. planowane jest podwyższenie kwalifikacji obecnego trenera, tak aby w ramach pracy Ośrodka mógł on szkolić kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe. Planowane jest również skierowanie na ww. szkolenie dla trenerów kolejnego pracownika Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej. Wszystkie te działania mają na celu przeszkolenie jak największej liczby kandydatów na rodziny zastępcze.

W maju 2022 roku zakończyło się szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej pt. „PRIDE: Rodzinna Piecza Zastępcza” prowadzone przez pracowników Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie. W szkoleniu tym brało udział 15 osób (9 rodzin).

W październiku 2022 r. rozpoczęło się kolejne szkolenie dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej niezawodowej pt. „PRIDE: Rodzinna Piecza Zastępcza” prowadzone przez pracowników Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie. W szkoleniu tym bierze udział 13 osób (9 rodzin).

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie w celu pozyskania osób chętnych do tworzenia rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego zgłosił jedną rodzinę zastępczą niezawodową do Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Lublinie. Rodzina ta ukończyła szkolenie na rodzinę zastępczą zawodową i zastępczą zawodową o charakterze pogotowia rodzinnego.

Wspieranie i poradnictwo psychologiczno-pedagogiczne dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą

Tematyka porad dotyczyła:

- w ramach poradnictwa psychologicznego: konsekwencji emocjonalnych przyjęcia dziecka do rodziny zastępczej, adaptacji dziecka do nowej sytuacji, współpracy rodziny zastępczej z rodziną naturalną dziecka, sposobów skutecznego komunikowania się w rodzinie, przewycięzania trudności szkolnych dziecka,

- poszerzania kompetencji wychowawczych;
- w ramach poradnictwa pedagogicznego: problemów wychowawczych wynikających z historii życia dziecka, kontaktów opiekunów zastępczych z rodziną naturalną dziecka, postaw rodziców zastępczych wobec problemów dziecka, metod wychowawczych stosowanych przez opiekunów zastępczych, kierowania rodzin zastępczych do lekarzy specjalistów, specjalistycznej pomocy psychologicznej i pedagogicznej, udzielania wskazówek o możliwości skierowania dzieci do placówek specjalistycznych i wsparcia dziennego.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej

W 2022 r. w Dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej zatrudnionych było **10 koordynatorów** rodzinnej pieczy zastępczej. Ogółem wydatki na ich zatrudnienie wyniosły **570 484,35 zł**.

W okresie sprawozdawczym koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej pracowali ze **168 rodzinami** zastępczymi, w których umieszczonych było **328 dzieci**. Odbyli **1 180 wizyt** w środowisku. Uczestniczyli w 458 spotkaniach, w trakcie których dokonywano ocen sytuacji dzieci oraz w 43 spotkaniach, na których dokonywano ocen funkcjonowania rodzin zastępczych. Na potrzeby tych ocen przygotowali lub uaktualnili 458 informacji o funkcjonowaniu dzieci w rodzinach zastępczych i 43 informacje o rodzinach zastępczych.

Zgodnie z art. 47 ust. 5 ustawy, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej przygotowali i przesłali do właściwych sądów 320 informacji o całokształcie sytuacji osobistej dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz sytuacji rodzin dzieci.

Główne zadania zrealizowane przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej polegały na:

- rozpoznawaniu sytuacji i potrzeb dzieci przebywających w rodzinach zastępczych;
- rozpoznawaniu i ocenie jakości wykonywania przez opiekunów zastępczych zadań wynikających ze sprawowanej funkcji;
- motywowaniu i kierowaniu opiekunów zastępczych do skorzystania ze specjalistycznej pomocy (poradni psychologiczno-pedagogicznych, poradni logopedycznych, poradni specjalistycznych i rodzinnych, placówek wsparcia dziennego, ośrodków medycznych, fundacji i stowarzyszeń, punktu konsultacyjno-doradczego działającego w MOPR w Lublinie itp.) w celu wsparcia rodziny w zapewnieniu dzieciom odpowiednich warunków do rozwoju;
- poszukiwaniu pomocy w nauce dla dzieci poprzez kontakt ze świetlicami, wolontariuszami organizacji pozarządowych, poprzez motywowanie opiekunów do zapewnienia dzieciom korepetycji lub udziału w zajęciach wyrównawczych;
- motywowaniu, w wyjątkowych przypadkach, opiekunów zastępczych do zmiany placówek edukacyjnych dzieci na takie, które w sposób optymalny odpowiadałyby ich specjalnym potrzebom;
- motywowaniu dzieci do rozwijania zainteresowań;
- występowaniu do szkół z wnioskami o nadesłanie opinii o sytuacji szkolnej i wychowawczej dzieci oraz informacji o współpracy opiekunów zastępczych z placówkami edukacyjnymi;

- nawiązywaniu kontaktu z jego rodzicami biologicznymi w celu całościowego poznania sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej;
- udzielaniu pomocy w sytuacjach trudności wychowawczych sprawianych przez wychowanków;
- udzielaniu wsparcia dorosłym wychowankom rodzin zastępczych, którzy zamieszkują wspólnie z rodzinami zastępczymi objętymi pracą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej z racji opieki nad innymi małoletnimi dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej;
- udzielaniu pomocy usamodzielniającym się wychowankom rodzin zastępczych poprzez pokierowanie ich do odpowiednich instytucji;
- edukowaniu opiekunów i dzieci w zakresie zapobiegania rozprzestrzeniania się choroby;
- podejmowaniu działań interwencyjnych i zaradczych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- przygotowywaniu i prowadzeniu dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną zastępczą.

Zgodnie z art. 191 ustawy, powiat właściwy ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej, ponosi wydatki na opiekę i wychowanie dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej w innym powiecie. Podstawę zwrotu wydatków stanowi porozumienie w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków.

Miasto Lublin w skali całego 2022 roku poniosło wydatki związane z refundacją wypłaconych świadczeń dla **102 dzieci**, które przebywały w rodzinnej formie pieczy zastępczej na terenie innych powiatów – w 74 rodzinach zastępczych (na mocy porozumień w sprawie przyjęcia dziecka oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na jego opiekę i wychowanie, zawartych z 29 powiatami). W 2022 roku wydatki na ten cel wynosiły **1 434 804,99 zł**.³²

Wśród dzieci, za które Miasto Lublin ponosiło odpłatność w 2022 roku było **1 dziecko cudzoziemskie**, które przebywało w niezawodowej rodzinie zastępczej na terenie powiatu lubartowskiego, wysokość wydatków stanowiła kwota **13 978,00 zł** (12 świadczeń) Środki na ten cel pochodziły z budżetu państwa.

2.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Zgodnie z art. 93 ustawy, instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie:

- 1) placówki opiekuńczo-wychowawczej;
- 2) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;

³² W tym wydatki na wynagrodzenie dla rodzin zastępczych zawodowych, rodzinne domy dziecka, rodziny pomocowe oraz osoby zatrudnione do pomocy przy sprawozdaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich.

3) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Placówkę opiekuńczo-wychowawczą prowadzi powiat lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania. Prowadzenie regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej oraz interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego należy do zadań samorządu województwa.

Instytucjonalna piecza zastępcza na terenie Miasta Lublin jest sprawowana w formie placówki opiekuńczo-wychowawczej.³³

Zgodnie z art. 101 ustawy, placówka opiekuńczo-wychowawcza może być prowadzona, jako placówka opiekuńczo-wychowawcza typu:

- socjalizacyjnego;
- interwencyjnego³⁴;
- specjalistyczno–terapeutycznego³⁵;
- rodzinnego³⁶.

Placówka opiekuńczo–wychowawcza może łączyć zadania placówek typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno–terapeutycznego.

---

³³ Art. 93 ust. 4 ustawy: „Placówka opiekuńczo-wychowawcza:

- 1) zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- 2) realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- 3) umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- 4) podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- 5) zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- 6) obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- 7) zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.”

Wszystkie typy placówek opiekuńczo - wychowawczych wykonują powyższe zadania, ponadto placówki typu interwencyjnego, specjalistyczno–terapeutycznego, rodzinnego realizują dodatkowe zadania opisane w dalszej części przypisu.

³⁴ **Art. 103.** „Zadaniem placówki opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego jest doraźna opieka nad dzieckiem w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności placówka jest obowiązana przyjąć dziecko w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia dziecku opieki”

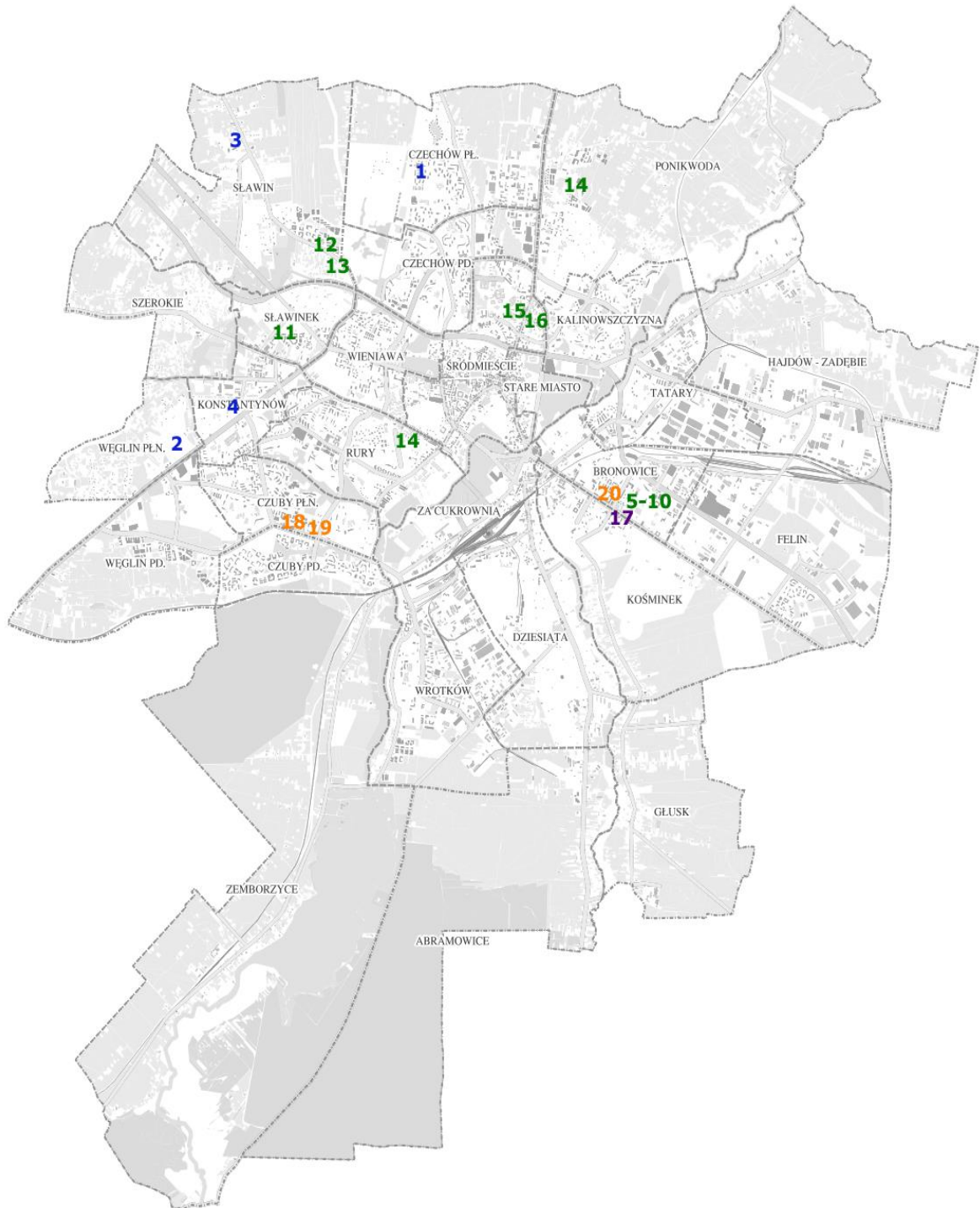
³⁵ **Art. 105.** „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu specjalistyczno-terapeutycznego sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności:

- 1) legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności;
- 2) wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii;
- 3) wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.”

³⁶ **Art. 102.** „Placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego:

- 1) wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się;
- 2) umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu;
- 3) współpracuje z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i asystentem rodziny.”

Mapa 3. Placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2022 roku

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego

- 1** - Rodzinny Dom Dziecka - ul. Harnasie 3/26-27
- 2** - Rodzinny Dom im. Serca Jezusa - ul. Judyma 47
- 3** - Rodzinny Dom im. św. Dominika - ul. Kąkolowa 7
- 4** - Dom im. Matki Weroniki - ul. Romanowskiego 6

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego i interwencyjnego

- 5-10** - Placówki Opiekuńczo-Wychowawcza - Rodzinka I, II, III, IV, V, VI - ul. Pogodna 31
- 11** - Dom Rodzinny Nr 1 - ul. Kilińskiego 12
- 12** - Dom Rodzinny Nr 2 - ul. Mineralna 21

- 13** - Dom Rodzinny Nr 3 - ul. Generała Bolesława Ducha 38
- 14** - Dom Rodzinny Nr 4 - ul. Gliniana 17/18 i ul. Strzembosza 1/73
- 15** - Dom Dziecka im. Janusza Korczaka nr 1 - ul. Sieroca 15
- 16** - Dom Dziecka im. Janusza Korczaka nr 2 - ul. Sieroca 15

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego

- 17** - Dom Dziecka im. Janusza Korczaka - ul. Sieroca 15

Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego

- 18** - Dom Młodzieży SOS nr 1 - ul. Jutrzenki 1b
- 19** - Dom Młodzieży SOS nr 2 - ul. Jutrzenki 1a
- 20** - Dom dla Dzieci „Przyłądek” - ul. Kosmonautów

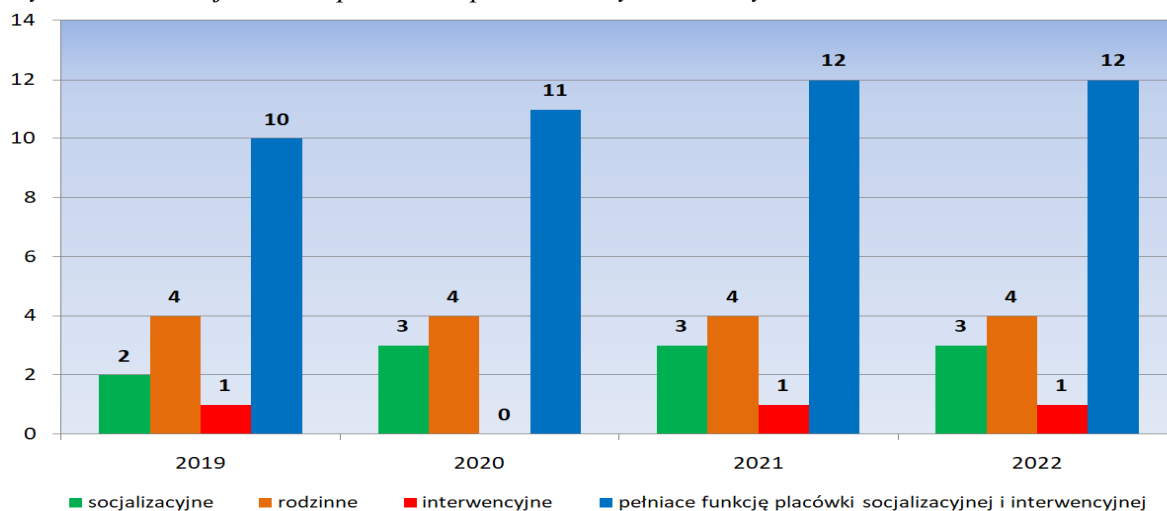
W 2022 roku w Lublinie funkcjonowało **20 placówek opiekuńczo-wychowawczych**.

Były to:

- 1) 3 placówki socjalizacyjne,
- 2) 4 placówki rodzinne,
- 3) 12 placówek łączących funkcję placówki socjalizacyjnej i interwencyjnej,
- 4) 1 placówka interwencyjna.

Miasto Lublin według stanu dzień 31.12.2022 r. prowadziło 15 placówek (1 socjalizacyjną, 1 interwencyjną, 1 rodzinną, 12 łączących funkcje socjalizacyjną i interwencyjną). Na podstawie umowy zlecającej podmiotom pozarządowym ich prowadzenie, działało 5 placówek: 2 placówki socjalizacyjne (Dom Młodzieży SOS nr 1 i Dom Młodzieży SOS nr 2) i 3 placówki typu rodzinnego (Dom im. Matki Weroniki, Rodzinny Dom im. św. Dominika oraz Rodzinny Dom im. Serca Jezusa). Umowy zlecające podmiotom pozarządowym prowadzenie w Lublinie placówek opiekuńczo-wychowawczych obowiązują do 31 marca 2023 roku.

Wykres 16. Rodzaje i liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2019-2022

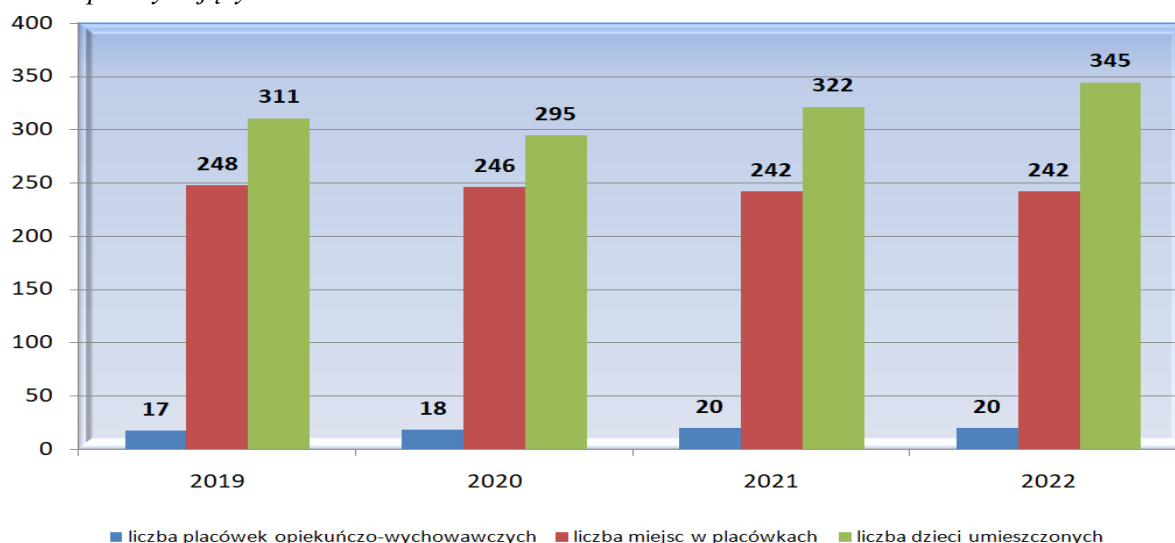
Źródło: Opracowanie własne MOPR

Placówki opiekuńczo-wychowawcze dysponowały łącznie **242 miejscami**. W ciągu 2022 roku umieszczonych było w nich **345 dzieci** (w tym **282** dzieci w placówkach prowadzonych przez Miasto Lublin), z których 99 pochodziło spoza Lublina.

Wszystkie placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące w Lublinie spełniają standardy, zgodnie z art. 95 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 poz. 447 z późn. zm.) „w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej”.

Comiesięcznie przekazywano do Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie informacje o liczbie wolnych miejsc w poszczególnych placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Wykres 17. Liczba miejsc w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i liczba dzieci w nich przebywających w latach 2019-2022

Źródło: Opracowanie własne MOPR

W 2022 roku wysokość dofinansowania funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych działających na zlecenie Miasta Lublin wyniosła **1 852 533,14 zł** (w tym, **1 083 000,00 zł** dofinansowanie wydatków na utrzymanie 38 dzieci pochodzących z innych powiatów).

Tabela 28. Placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok 2022	Prognoza 2023
PLACÓWKI OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZE OGÓŁEM				
Liczba placówek	1	20	20	20
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	15	15	15
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	5	5	5
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	242	242	242
Liczba osób korzystających	5	322	345	345
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	188	192	192
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	7	13 069 792	14 098 381	14 500 000
W tym wydatki samorządu gminnego na placówki opiekuńczo wychowawcze	8	12 055 114	13 233 588	13 800 000

Źródło: Opracowanie własne MOPR

W sprawie przyjęcia do placówki opiekuńczo-wychowawczej (typu socjalizacyjnego lub rodzinnego) funkcjonującej na terenie Lublina dziecka pochodzącego z terenu innego powiatu oraz warunków jego pobytu i wysokości wydatków na utrzymanie dziecka w placówce zawierane są porozumienia między Miastem Lublin a właściwym powiatem. Łączna kwota zobowiązań powiatów na rzecz Miasta Lublin za 2022 rok wynikająca z realizacji porozumień wyniosła **3 076 293,25 zł**.

Zobowiązania powiatów na rzecz Miasta Lublin z tytułu wydatków na utrzymanie dzieci z nich pochodzących, a przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych realizujących zadania interwencyjne funkcjonujących w Lublinie w 2022 roku wyniosły **143 333,51 zł**.³⁷

Realizacja dodatku wychowawczego w formie dodatku do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce typu rodzinnego i dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego w placówce typu socjalizacyjnego i interwencyjnego

W związku z wejściem w życie w dniu 1 stycznia 2022 roku zmian do ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci oraz do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, powiaty zajmowały się obsługą dodatków do 31 maja 2022 roku, a wszystkie wydane decyzje wygasły z mocy prawa z dniem 31 maja 2022 r.

Do maja 2022 roku, zgodnie z art. 113a ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, wprowadzonym od 1 lipca 2019 roku na mocy ustawy zmieniającej ustawę o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, na każde dziecko umieszczone w placówce typu socjalizacyjnego i interwencyjnego do ukończenia 18 roku życia przysługiwał dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego (500 zł miesięcznie). Od 2016 roku, zgodnie z art. 115 ust. 2a, na każde dziecko umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego do ukończenia 18 roku życia przysługiwał dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego (500 zł miesięcznie) przyznawany w formie dodatku do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce. Finansowane z budżetu państwa dodatki były udzielane na wniosek dyrektora placówki.

Przyznanie dodatku następowało w drodze decyzji. Do końca 2021 roku prawo do dodatku, zgodnie z przepisami ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustalano na okres 12 miesięcy. W 2022 roku na dzieci umieszczone w placówkach do końca 2021 roku przedłużano z urzędu wydane wcześniej decyzje do 31 maja 2022 roku (w przypadku braku zmian mających wpływ na prawo do dodatku).

W 2022 roku wydatki na dodatek wychowawczy w formie dodatku do zryczałtowanej kwoty na utrzymanie dziecka w placówce typu rodzinnego i dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego w placówce typu socjalizacyjnego i interwencyjnego wyniosły łącznie **438 973,24 zł**. Wyplacono **886** świadczeń na **187** dzieci.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego funkcjonujących w Lublinie **24** dzieci było uprawnionych do tego dodatku. Wyplacono łącznie **120 dodatków** na kwotę **60 000,00 zł**, wydano **15** decyzji przedłużających uprawnienia do dodatku oraz **7** zaświadczeń potwierdzających umieszczenie dziecka w placówce i uprawnienia do dodatku.

W placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego i interwencyjnego funkcjonujących w Lublinie, w związku z artykułem 113a ustawy, **163** dzieci było uprawnionych do dodatku w wysokości świadczenia wychowawczego. Wyplacono łącznie **766 dodatków** na kwotę **378 973,24 zł**, wydano **22** decyzje przedłużające uprawnienia do dodatku, **4** decyzje uchylające uprawnienia do dodatku oraz **52** zaświadczenia potwierdzające umieszczenie dziecka w placówce i uprawnienia do dodatku.

---

³⁷ W tym za grudzień 2021 roku 27 049,53 zł (płatność w styczniu 2022r.), bez uwzględnienia miesiąca grudnia 2022 ze względu na płatność zobowiązań w miesiącu styczniu 2023 r.

Realizacja Świadczenia „Dobry start”

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2021 roku w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start”, świadczenie dobry start (300 zł) przysługuje raz w roku w związku z rozpoczęciem roku szkolnego do ukończenia przez dziecko lub osobę uczącą się 20 roku życia; lub przez dziecko lub osobę uczącą się 24 roku życia w przypadku osób uczących się legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności. Od 2021 roku przyznawaniem i wypłatą świadczeń w ramach programu zajmuje się Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

W 2022 roku realizacja programu przez pracowników Sekcji ograniczyła się do wydawania na wniosek dyrektora zaświadczeń o osobach uprawnionych do otrzymania świadczenia. Pracownicy Sekcji wydali łącznie 38 zaświadczeń potwierdzających uprawnienia do świadczenia „Dobry start” na dzieci przebywające w lubelskich placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Potrzeby i rekomendacje w zakresie systemu rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej

Celem rozwijania systemu pieczy zastępczej jest zapewnienie dzieciom pozbawionym właściwej opieki rodzicielskiej miejsc w pieczy zastępczej. Należy zmierzać do tego, by dzieci poniżej 10 roku życia były umieszczane w pieczy rodzinnej. Wzrastające potrzeby w tym zakresie wskazują na celowość pozyskiwania kandydatów do pełnienia roli opiekunów zastępczych. Zgodnie z art. 44 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka są obowiązani posiadać świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub prowadzonego przez ośrodek adopcyjny. Istotne jest kontynuowanie i rozwijanie zadań zmierzających do udzielenia szerokiego wsparcia istniejącym rodzinom zastępczym i umieszczonych w nim dzieciom.

Zgodnie z art. 51 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny zastępcze zawodowe są zobowiązane do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji, w szczególności przez udział w szkoleniach z wykorzystaniem możliwości finansowania ze środków pozabudżetowych. Biorąc pod uwagę zgłaszane przez rodziny zastępcze zapotrzebowanie na konkretne szkolenia będą one realizowane w latach kolejnych w miarę możliwości kadrowych i finansowych Miasta Lublin.

Obecnie, zgodnie z zapisami ustawy zabezpieczone są potrzeby rodzin zastępczych zawodowych, w zakresie korzystania z usług rodziny pomocowej, jak również osoby do pomocy przy pracach gospodarskich i w opiece nad dziećmi, w przypadku umieszczenia w rodzinie zastępczej powyżej 3 dzieci. Ponadto 2 rodziny zastępcze niezawodowe, w których przebywa odpowiednio 2 i 3 dzieci z orzeczeniami o niepełnosprawności, z uwagi na sytuację rodzinną również zostały objęte tą formą pomocy i korzystają z usług osoby do pomocy przy opiece nad dziećmi i pracach gospodarskich. W kolejnych latach, z uwagi na rosnące zainteresowanie tymi formami wsparcia, należy spodziewać się, iż liczba zawartych umów wzrośnie. Będzie się to wiązać z wyższymi kosztami obsługi tego zadania, co zostanie uwzględnione w planie budżetu w kolejnych latach.

Należy podkreślić, iż funkcja koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej jest istotną formą wspierania rodzin zastępczych. Dostrzegając zasadność kontynuowania i intensyfikacji pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w budżecie Miasta przewidziano na rok 2023 środki na zatrudnienie 10 koordynatorów. Zgodnie z zapisami ustawy, maksymalna liczba rodzin zastępczych, które mogą zostać objęte w tym samym czasie wsparciem 10 koordynatorów wynosi 150. W perspektywie kolejnych lat, może pojawić się potrzeba zwiększenia liczby zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, w tym celu należy systematycznie pozyskiwać dodatkowe środki finansowe ze szczególnym uwzględnieniem programów rządowych. Zasadne jest kontynuowanie działań na rzecz zapewnienia koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej możliwości systematycznego podnoszenia kwalifikacji.

Z uwagi na zwiększającą się liczbę dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej legitymujących się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności istnieje potrzeba utworzenia specjalistycznej rodziny zastępczej. Niestety pomimo podejmowanych działań obecnie nie ma kandydatów do pełnienia tej funkcji.

Za najważniejsze potrzeby w zakresie funkcjonowania placówek opiekuńczo-wychowawczych należy uznać utrzymywanie wysokiego standardu opieki, systematyczne organizowanie różnorodnych form aktywności stymulujących wszechstronny rozwój wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz doskonalenie zawodowe kadry pracującej z dziećmi. Istotne jest także zwrócenie szczególnej uwagi na współpracę z sądami i kuratorami sądowymi. W ramach tej współpracy ważne jest przyspieszenie procedur normowania statusu prawnego dzieci oraz właściwe określanie w postanowieniach sądu typu placówek, w których mają być umieszczone dzieci.

Miasto Lublin posiada dobrze rozwiniętą bazę placówek opiekuńczo-wychowawczych. Wszystkie placówki spełniają standardy określone w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Należy podkreślić, że kadra placówek opiekuńczo-wychowawczych działających w Lublinie posiada wysokie kwalifikacje zawodowe. Jednak ze względu na stale zwiększającą się liczbę dzieci przyjmowanych do placówek w trybie interwencyjnym, podjęto działania zmierzające do utworzenia w najbliższych latach placówki typu interwencyjnego.

3. Usamodzielnienia

Osoby opuszczające po osiągnięciu pełnoletności, pieczę zastępczą (tj. rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną) oraz inne placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej (dom pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schronisko dla nieletnich, zakład poprawczy, specjalny ośrodek szkolno-wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii zapewniający całodobową opiekę i młodzieżowy ośrodek wychowawczy) zostają objęte przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie pomocą mającą na celu ich życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem.

Osoby usamodzielniane objęte są pomocą :

1. pieniężną na usamodzielnienie;
2. pieniężną na kontynuowanie nauki, którą przyznaje się na czas nauki szkolnej, do czasu jej ukończenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez osobę usamodzielnianą 25 roku życia;
3. na zagospodarowanie udzielaną w formie rzeczowej lub pieniężnej;
4. w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych, w tym w mieszkaniu chronionym;
5. w uzyskaniu zatrudnienia.

Ponadto osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności pieczę zastępczą, zapewnia się pomoc prawną i psychologiczną.

Przyznanie pomocy oraz jej wysokość zależą od okresu pobytu wychowanka w pieczy zastępczej, rodzaju pieczy zastępczej, od uzyskiwanych dochodów, zaangażowania w realizację indywidualnego programu usamodzielnienia opracowanego wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, zatwierdzonego przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Zasady udzielania pomocy w usamodzielnieniu określone są w:

- ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 447, z późn. zm.),
- ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268, z późn. zm.),
- rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 3 sierpnia 2012 r. w sprawie udzielania pomocy na usamodzielnienie, kontynuowanie nauki oraz zagospodarowanie (Dz. U. z 2012 r. poz. 954) – dot. osób, które opuściły placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej,
- obwieszczeniu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 28 lutego 2022 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej (M.P. z 2022 r. poz. 292),
- rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie mieszkań chronionych (Dz.U. z 2018 r. poz. 822).

Pod opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie w roku 2022 znajdowało się łącznie **545 usamodzielnianych** wychowanków, z czego:

- 327 wychowanków z rodzinnej pieczy zastępczej³⁸,
- 218 wychowanków z 68 placówek³⁹.

Indywidualnymi programami usamodzielnienia objęto 489 wychowanków (ponad 89,72% wszystkich usamodzielnianych wychowanków). W roku 2022 proces

---

³⁸ Uwzględniono wychowanków zarówno pochodzących, osiedlających się, jak i zamieszkujących w Mieście Lublin.

³⁹ Z czego 52 osoby to wychowankowie z 28 placówek, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej tj. domu pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakład u poprawczego, specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego, specjalnego ośrodka wychowawczego, młodzieżowego ośrodka socjoterapii zapewniającego całodobową opiekę i młodzieżowego ośrodka wychowawczego.

usamodzielnienia rozpoczęło 57 osób, 24 osoby z placówek i 33 osoby z rodzin zastępczych. Osobom tym został wyznaczony opiekun usamodzielnienia.

Łącznie wydatki na świadczenia dla usamodzielniających się wychowanków tj. pomoc pieniężną na kontynuowanie nauki, na zagospodarowanie w formie rzeczowej, usamodzielnienie, wyniosły w 2022 roku **744 617,30 zł**.

Tabela 29. Wydatki na usamodzielnienia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie ⁴⁰
	Rok 2020	Rok 2021		
Usamodzielnianie wychowanków z placówek - wydatki ogółem	292 840,55	351 413,38	269 022,32	280 000,00
Usamodzielnianie wychowanków z rodzin zastępczych – wydatki ogółem	461 869,97	490 262,41	475 594,98	450 000,00

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Na wysokość wydatków ma wpływ:

- większa liczba usamodzielnianych wychowanków korzystających z pomocy na zagospodarowanie i usamodzielnienie i zmniejszenie ilości osób kontynuujących naukę,
- od dnia 1 czerwca 2022 r. wzrosła wysokość świadczeń dla usamodzielniających się wychowanków⁴¹.

Najważniejsze problemy związane z procesem usamodzielnienia:

- trudności związane z aktywizacją młodzieży w kierunku zdobycia lub podniesienia kwalifikacji (nabycia nowych umiejętności) w ramach tworzonego sprawnego systemu usamodzielniania i integracji ze środowiskiem,
- nierealizowanie przez wychowanków indywidualnych programów usamodzielnienia w zakresie planu kontynuowania nauki (w szczególności częste powtarzanie semestrów, zmiany szkół na tym samym poziomie kształcenia, co jest skutkiem nieregularnego uczęszczania na zajęcia szkolne oraz nieprzygotowywania się do zajęć),
- nieinformowanie przez wychowanków o zmianie sytuacji życiowej np. przerwanie nauki, zmiana miejsca zamieszkania, podjęcie pracy, toczące się postępowanie karne,
- zbyt małe zaangażowanie wychowanków w prawidłowe realizowanie procesu usamodzielnienia, skupienie się jedynie na przysługujących formach pomocy finansowej,

⁴⁰ Potrzeby w roku 2023 zostały wykazane zgodnie z planem finansowym przyjętym uchwałą budżetową na rok 2022 przez Radę Miasta Lublin.

⁴¹ Średnia wartość 1 wypłaconego świadczenia na kontynuowanie nauki w roku 2022 wyniosła 575,51 zł. Świadczenie z tytułu kontynuowania nauki wynosiło do dnia 31 maja 2022 r. 566,00 zł miesięcznie, pomoc na zagospodarowanie wynosiła 1 695,00 zł bądź 3 390 zł, pomoc na usamodzielnienie wynosiła od 1 865,00 zł do 7 458,00 zł. Od dnia 1 czerwca 2022 r. świadczenie z tytułu kontynuowania nauki wynosi 595,00 zł miesięcznie, pomoc na zagospodarowanie wynosi 1 782,00 zł bądź 3 562,00 zł, pomoc na usamodzielnienie wynosi od 1 961,00 zł do 7 839,00 zł (obwieszczenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 28 lutego 2022 r. w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka oraz wysokości pomocy dla osoby usamodzielnianej – M.P. z 2022 r. poz. 292).

- zbyt małe zaangażowanie we współpracę na rzecz usamodzielnianych wychowanków ze strony szkół, do których uczęszczają wychowankowie,
- nieterminowe przekazywanie dokumentacji w sprawie wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia oraz opracowania indywidualnego programu usamodzielnienia,
- niedostrzeganie przez wychowanków konieczności ekonomicznego usamodzielnienia się i wyjścia z systemu pomocy społecznej, powielanie negatywnych wzorców rodziny pochodzenia,
- niejednakowe wysokości pomocy na kontynuowanie nauki i na zagospodarowanie dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą i placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Propozycje rozwiązań istniejących problemów:

- dalsza współpraca z placówkami opiekuńczo-wychowawczymi oraz rodzinami zastępczymi pod kątem przygotowywania wychowanków do życia po opuszczeniu pieczy (proces usamodzielnienia rozpoczyna się z chwilą wyznaczenia opiekuna usamodzielnienia, a nie z chwilą opuszczenia placówki bądź rodziny zastępczej),
- dalsza aktywizacja młodzieży w kierunku zdobycia lub podniesienia kwalifikacji (nabycia nowych umiejętności) w ramach tworzonego sprawnego systemu usamodzielniania i integracji ze środowiskiem,
- pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych oraz pomoc w uzyskaniu lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta Lublin,
- kierowanie wychowanków do uczestnictwa w projektach przeznaczonych dla młodzieży niepracującej i nie szkolącej się oraz w innych projektach przeznaczonych dla osób pełnoletnich celem zwiększenia szans na rynku pracy,
- dystrybucja informatora „Bezpieczny start” skierowanego do osób usamodzielnianych opuszczających placówki, o których mowa w art. 88 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz opiekunów usamodzielnienia.

Bardzo istotną formą wsparcia w usamodzielnieniu wychowanków są mieszkania chronione. Mieszkanie chronione jest formą pomocy przygotowującą osoby usamodzielniane, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia oraz integracji ze społecznością lokalną. Miasto Lublin w roku 2022 dysponowało 7 mieszkaniami chronionymi (25 miejsc). Złożono 31 wniosków o przyznanie lub przedłużenie pobytu w mieszkaniu chronionym, z czego 9 osób złożyło wniosek po raz pierwszy. Wpłynęły także 22 wnioski o przedłużenie pobytu.

W ciągu 2022 roku z pomocy w formie pobytu w mieszkaniu chronionym skorzystało łącznie 30 osób (11 z placówek i 19 z rodzin zastępczych).

Szczegółowe formy pomocy finansowej udzielanej osobom w procesie usamodzielniania przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 30. Formy pomocy dla osób usamodzielnianych

WYSZCZEGÓLNIENIE	Lata poprzednie		Rok oceny	Prognoza rok po ocenie	
	Rok 2020	Rok 2021			
USAMODZIELNIENIE					
INDYWIDUALNY PROGRAM USAMODZIELNIENIA					
Liczba osób	1	442	462	489	470
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE RODZINNE FORMY PIECZY ZASTĘPCZEJ					
Liczba osób	2	90	94	89	85
Kwota świadczeń w złotych	3	461 870	490 263	475 595	450 000
W TYM: (od poz. 4 do poz. 9)					
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE					
Liczba osób	4	16	23	14	16
Kwota świadczeń w złotych	5	79 803	101 487	77 258	88 288
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI					
Liczba osób	6	77	82	73	70
Kwota świadczeń w złotych	7	347 373	346 476	357 875	324 272
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE					
Liczba osób	8	19	25	21	20
Kwota świadczeń w złotych	9	34 694	42 300	40 462	37440
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE PLACÓWKI OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZE					
Liczba osób	10	58	63	51	60
Kwota świadczeń w złotych	11	249 118	320 373	269 022	280 000
W TYM: (od poz. 12 do poz. 17)					
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE					
Liczba osób	12	15	19	14	16
Kwota świadczeń w złotych	13	97 147	150 909	97 949	105 353
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI					
Liczba osób	14	35	31	32	32
Kwota świadczeń w złotych	15	129 893	136 744	10 8904	108 905
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE					
Liczba osób	16	13	19	12	14
Kwota świadczeń w złotych	17	22 078	32 720	20 949	24 513
PEŁNOLETNIE OSOBY OPUSZCZAJĄCE INSTYTUCJE O KTÓRYCH MOWA W ART. 88 UST. 1 USTAWY O POMOCY SPOŁECZNEJ					
Liczba osób	18	12	8	12	12
Kwota świadczeń w złotych	19	43 722	31 041	41 220	41 229
W TYM: (od poz. 20 do poz. 24)					
POMOC PIENIĘŻNA NA USAMODZIELNIENIE					
Liczba osób	20	2	2	2	2
Kwota świadczeń w złotych	21	3 526	8 815	7 200	7 200
POMOC PIENIĘŻNA NA KONTYNUOWANIE NAUKI					
Liczba osób	21	7	5	6	6
Kwota świadczeń w złotych	22	24 329	18 700	23 146	23 155
POMOC PIENIĘŻNA NA ZAGOSPODAROWANIE					
Liczba osób	23	6	1	4	4
Kwota świadczeń w złotych	24	15 867	3 526	10 874	10 874

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Potrzeby i rekomendacje w zakresie wsparcia usamodzielniających się wychowanków

Właściwa realizacja ról społecznych i zawodowych przez młodzież opuszczającą pieczę zastępczą zależy w dużej mierze od skuteczności udzielanej jej pomocy w procesie

usamodzielnienia. Rekomenduje się kontynuowanie działań zmierzających do zapewnienia wszystkich należnych świadczeń pieniężnych dla uprawnionych osób usamodzielnianych. Podejmowane będą także różnorodne formy wsparcia pozafinansowego, jak np.: pomoc w przygotowaniu i realizacji indywidualnego programu usamodzielnienia, czy w planowaniu ścieżki edukacyjnej, przy wykorzystaniu dostępnych projektów dedykowanych osobom usamodzielnianym.

Za najistotniejsze potrzeby pozafinansowe w zakresie wsparcia usamodzielniających się wychowanków należy uznać:

- utrzymanie na poziomie roku 2022 liczby mieszkań chronionych dla osób usamodzielnianych (7 mieszkań dla 25 mieszkańców);
- dalsze motywowanie usamodzielnianych wychowanków do uczestnictwa w różnorodnych formach aktywizacji w formie warsztatów, szkoleń i kursów stymulujących ich rozwój oraz zwiększających ich możliwości na rynku pracy (organizowanych przez instytucje pozarządowe oraz Miejski Urząd Pracy w Lublinie);
- zapewnienie pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez zawarcie umowy najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta (dot. wychowanków pieczy zastępczej zakwalifikowanych do zawarcia umowy najmu lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta Lublin – wykazy zaakceptowane w dniu 1 grudnia 2017 r. i 19 grudnia w 2019 r. W 2021 roku nie był tworzony wykaz. Kolejny wykaz był tworzony w roku 2022. Od dnia 1 marca 2022 r. do 31 marca 2022 r. była możliwość składania wniosków o przydział lokalu z mieszkaniowego zasobu Miasta Lublin;
- kontynuowanie zapewnienia pomocy w uzyskaniu zatrudnienia, w tym poradnictwo zawodowe, przy współpracy z Miejskim Urzędem Pracy w Lublinie;
- kontynuowanie zapewnienia pomocy psychologicznej w celu kompensacji deficytów w zakresie rozwoju emocjonalnego i społecznego oraz pomocy prawnej zgodnie z indywidualnymi potrzebami wychowanków.

XII. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ I OŚRODKI WSPARCIA

Dział ds. domów pomocy społecznej i ośrodków wsparcia realizuje zadania w głównej mierze w oparciu o ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej podejmując działania w celu umożliwienia osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Działania podejmowane przez pracowników Działu mają na celu udzielenie wsparcia osobom wymagającym pomocy w zaspokajaniu ich niezbędnych potrzeb. Realizacja tych działań polega na korzystaniu z zasobów instytucjonalnych tj. ośrodków wsparcia, domów pomocy społecznej czy też mieszkań chronionych. Dział sprawuje również nadzór merytoryczny nad wskazanymi jednostkami.

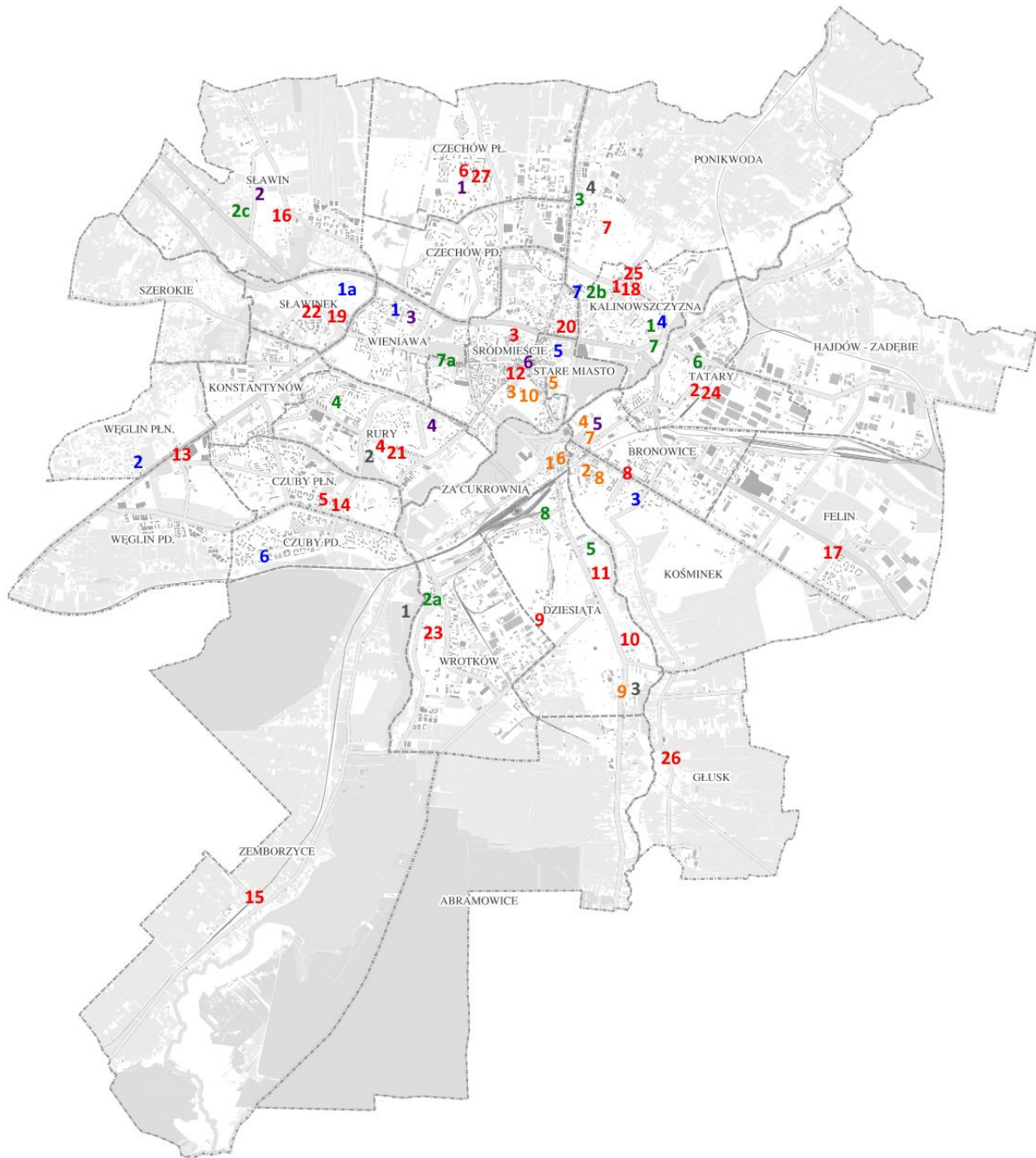
W zakresie zadań realizowanych przez Dział w szczególności wpisane jest kierowanie, umieszczanie i ustalanie opłat za pobyt w domach pomocy społecznej, kierowanie i ustalanie opłat za pobyt i usługi świadczone w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych oraz realizacja umów zawartych przez Miasto Lublin z organizacjami pozarządowymi na prowadzenie domu pomocy społecznej i ośrodków wsparcia. Ponadto Dział współpracuje z innymi komórkami Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie oraz innymi instytucjami zajmującymi się pomocą i wsparciem rodziny oraz organizacjami pozarządowymi.

W roku 2022 w Dziale ds. domów pomocy społecznej i ośrodków wsparcia wydanych zostało **6 879 decyzji administracyjnych**.

W 2022 roku Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie sprawował nadzór nad działalnością 7 domów pomocy społecznej i 58 placówek (w tym 53 ośrodki wsparcia oraz 5 placówek dla osób bezdomnych tj. 1 noclegownia i 4 ogrzewalnie).

Na mapie nr 4 przedstawiono system funkcjonujących w Mieście Lublin placówek.

Mapa 4. Domy pomocy społecznej, placówki i ośrodki wsparcia na terenie Miasta Lublin w 2022 roku

Domy Pomocy Społecznej

- 1 - DPS im. Matki Teresy z Kalkuty w Lublinie, ul. Głowackiego 26
- 1a - Filia DPS im. Matki Teresy z Kalkuty w Lublinie, ul. Miernicza 10
- 2 - DPS „Betania” w Lublinie, Al. Kraśnicka 223
- 3 - DPS dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie w Lublinie, ul. Kosmonautów 78
- 4 - DPS „Kalina” w Lublinie, ul. Kalinowszczyzna 84
- 5 - DPS im. Wiktorii Michelisowej w Lublinie, ul. Archidiakońska 7
- 6 - Dom Pomocy Społecznej im. Św. Jana Pawła II, ul. Ametystowa 22
- 7 - Prawosławny DPS Diecezji Lubelsko-Chełmskiej, ul. Dolińskiego 1

Środowiskowe domy samopomocy

- 1 - ŚDS „Kalina”, ul. Kalinowszczyzna 84
- 2a - ŚDS „Mozaika” Oddział Nr II, ul. Nałkowskich 78
- 2b - ŚDS „Mozaika” Oddział Nr III, ul. Lwowska 28
- 2c - ŚDS „Mozaika” Oddział I, ul. Zbożowa 22A
- 3 - ŚDS „Absolwent”, ul. Spółdzielczości Pracy 65
- 4 - ŚDS „Roztocze”, ul. Wallenroda 2a
- 5 - ŚDS „Misericordia”, ul. Abramowicka 2

- 6 - ŚDS „Serce”, ul. Gospodarcza 32
- 7 - ŚDS „Mefazja”, ul. Towarowa 19
- 7a - Filia ŚDS „Mefazja” - „MEMORY”, al. Raławickie 22
- 8 - ŚDS „Akademia Artystyczna”, ul. Wyścigowa 31

Kluby samopomocy

- 1 - Klub Samopomocy „Przystań”, ul. Nałkowskich 78
- 2 - Klub Samopomocy „Galeria”, ul. Pozytywistów 16
- 3 - Klub Samopomocy „Misericordia”, ul. Abramowicka 2
- 4 - Klub Samopomocy „Absolwent”, ul. Spółdzielczości Pracy 65

Ośrodki wsparcia dla seniorów

- 1 - Centrum Usług Socjalnych przy ul. Lwowskiej 28,
- 2 - Centrum Dziennego Pobytu dla Seniorów Nr 2 przy ul. Gospodarczej 7,
- 3 - Centrum Dziennego Pobytu dla Seniorów Nr 3 przy ul. Niecałej 16,
- 4 - Centrum Dziennego Pobytu dla Seniorów Nr 4 przy ul. Pozytywistów 16,
- 5 - Dzienny Dom „Senior+”, ul. Jana Pawła II 11,

- 6 - Środowiskowe Centrum Seniorów przy ul. Józefa Śliwińskiego 5
- 7 - Klub Seniora „Owocowa” przy ul. Owocowej 6 w Dzielnicy Ponikwoda,
- 8 - Klub Seniora „Pogodna” przy ul. Droga Męczenników Majdanka 27 w Dzielnicy Bronowice,
- 9 - Klub Seniora „Rózy Wiatrów” przy ul. Róży Wiatrów 9 w Dzielnicy Dziesiąta,
- 10 - Klub Seniora „Pod Świerkami” przy ul. Tuwima 5 w Dzielnicy Dziesiąta,
- 11 - Klub Seniora „Dziesiąta” przy ul. Kunickiego 130 w Dzielnicy Dziesiąta,
- 12 - Klub Seniora „Śródmieście” przy ul. Narutowicza 6 w Dzielnicy Śródmieście,
- 13 - Klub Seniora „Roztocze” przy ul. Roztocze 1 w Dzielnicy Węglin,
- 14 - Klub Seniora „Ruta” przy ul. Jana Pawła II 11, w Dzielnicy Czubry,
- 15 - Klub Seniora „Nad Zalewem” przy ul. Krężnickiej 156, w Dzielnicy Zemborzyce,
- 16 - Klub Seniora „Sławin” przy ul. Sławinkowskiej 50 w Dzielnicy Sławin,
- 17 - Klub Seniora „Felin” przy ul. Zygmunta Augusta 15 w Dzielnicy Felin,
- 18 - Klub Seniora „Kalina” przy ul. Lwowskiej 28 w Dzielnicy Kalina,
- 19 - Klub Seniora „Sławinek” przy al. Warszawskiej 31 w Dzielnicy Sławinek,
- 20 - Klub Seniora „Przy Zamku” przy ul. Ruskiej 15 w Dzielnicy Śródmieście,
- 21 - Klub Seniora „Pozytywistów” przy ul. Pozytywistów 16 w Dzielnicy LSM,
- 22 - Klub Seniora „Wieniawa” przy Al. Raclawickich 24 w Dzielnicy Wieniawa,
- 23 - Klub Senior+ „Centrum Aktywizacji” przy ul. Nałkowskich 108 w Dzielnicy Wrotków,
- 24 - Klub Seniora „Klub Aktywnych Kobiet” przy ul. Gospodarczej 7 w Dzielnicy Tatary,
- 25 - Klub Seniora „Senior Montessori” przy ul. Lwowskiej 28 w Dzielnicy Kalinowszczyzna,
- 26 - Klub Seniora „Głusk” przy ul. Głuskiej 145 w Dzielnicy Głusk,

- 27 - Środowiskowy Klub Seniora przy ul. J. Śliwińskiego 5 w Dzielnicy Czechów.

Schroniska i domy dla bezdomnych

- 1 - Schronisko dla bezdomnych mężczyzn z usługami opiekuńczymi, ul. Młyńska 10
- 2 - Schronisko dla bezdomnych mężczyzn, ul. Garbarska 17
- 3 - Ośrodek Wsparcia dla Osób Bezdomnych, ul. Dolna Panny Marii 32
- 4 - Schronisko dla bezdomnych kobiet, ul. Bronowicka 3
- 5 - Dzienny Ośrodek Wsparcia dla Bezdomnych, ul. Prymasa Wyszyńskiego 2
- 6 - Całoroczna noclegownia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Młyńska 8
- 7 - Ogrzewalnia dla bezdomnych kobiet, ul. Bronowicka 3 A
- 8 - Ogrzewalnia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Garbarska 17
- 9 - Ogrzewalnia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Abramowicka 2F
- 10 - Ogrzewalnia dla bezdomnych mężczyzn, ul. Dolna Panny Marii 32

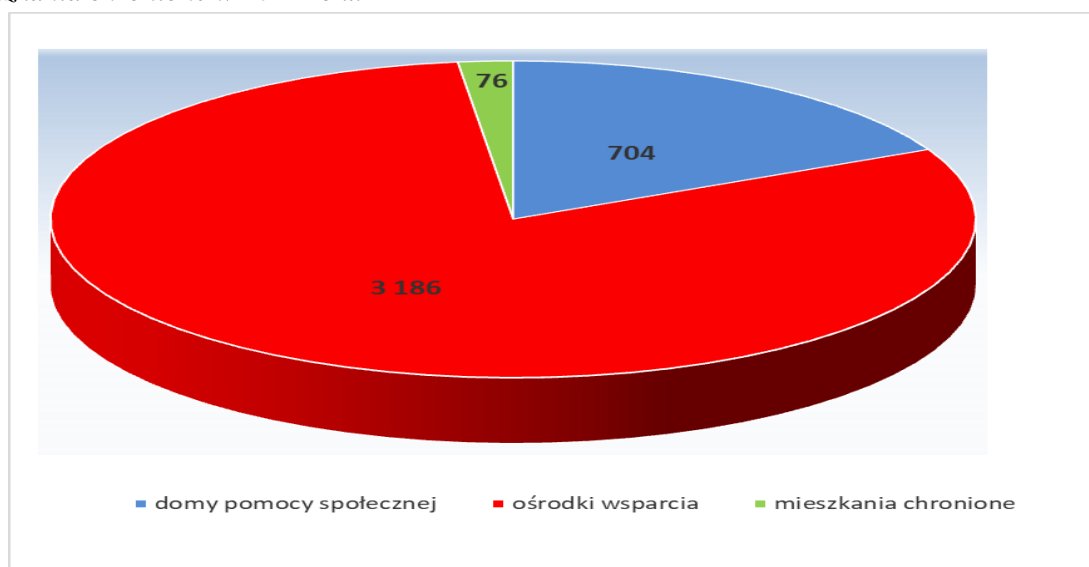
Ośrodki wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną

- 1 - Dzienny Ośrodek Adaptacyjny dla Dzieci i Młodzieży z Niepełnosprawnością Intelektualną, ul. Poturzyńska 1
- 2 - Ośrodek Wsparcia dla Osób z Niepełnosprawnością „Benjamin”, ul. Zbożowa 22A
- 3 - Centrum Rozwoju i Integracji Społecznej Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną, ul. Głowackiego 26

Inne ośrodki wsparcia

- 4 - Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, ul. Chmielewskiego 9
- 5 - Dom dla Matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, ul. Bronowicka 3
- 6 - Jadłodajnia, ul. Zielona 3

Wykres 18. Liczba osób, objętych wsparciem przez domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, mieszkania chronione w 2022 roku

Źródło: Opracowanie własne MOPR

W 2022 roku łączna liczba osób objętych wsparciem przez domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia oraz mieszkania chronione wynosiła 3 966. W domach pomocy społecznej w ciągu całego 2022 roku na terenie Lublina przebywały 704 osoby, w mieszkaniach chronionych 76 osób (w tym 37 osób w mieszkaniach chronionych prowadzonych przez DPS im. Św. Jana Pawła II w Lublinie), natomiast z ośrodków wsparcia skorzystało 3 186 osób.

1. Domy pomocy społecznej

Domy Pomocy Społecznej na terenie miasta Lublin zapewniają właściwy zakres usług, który jest zgodny ze standardami określonymi dla danego typu domu, w oparciu o indywidualne potrzeby mieszkańca domu.

Na terenie Miasta Lublin funkcjonuje 7 domów pomocy społecznej. Oferowały one łącznie 621 miejsc w okresie od stycznia 2022 r. do marca 2022 r., 606 miejsc w okresie od

kwietnia 2022 r. do sierpnia 2022 r. oraz 599 miejsc w okresie od września 2022 r. do grudnia 2022 r., z których w 2022 roku skorzystały łącznie **704 osoby**.

Wśród Domów Pomocy Społecznej zlokalizowanych na terenie naszego Miasta, pięć z nich przeznaczonych jest dla osób w podeszłym wieku oraz dla osób przewlekle somatycznie chorych. Są to:

- DPS przy ul. Kalinowszczyzna 84,
- DPS przy ul. Archidiakońskiej 7,
- DPS przy Al. Kraśnickiej 223,
- DPS przy ul. Ametystowej 22,
- PDPS przy ul. Dolińskiego 1.

Jeden Dom, usytuowany przy ul. Kosmonautów 78, przeznaczony jest dla osób niepełnosprawnych fizycznie. Ponadto jeden Dom, mieszczący się przy ul. Głowackiego 26, jest przeznaczony dla osób przewlekle somatycznie chorych, natomiast jego filia funkcjonująca przy ul. Mierniczej 10 jest przeznaczona dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca w lubelskich domach pomocy społecznej w roku 2022 wynosił **5 191,76 zł**.

Koszty utrzymania w poszczególnych domach pomocy społecznej przedstawiały się następująco:

1. Dom Pomocy Społecznej im. Matki Teresy z Kalkuty przy ul. Głowackiego 26 – 5 024,18 zł;
2. Dom Pomocy Społecznej „Kalina” przy ul. Kalinowszczyzna 84 – 5 023,98 zł;
3. Dom Pomocy Społecznej im. W. Michelisowej przy ul. Archidiakońskiej 7 – 5 152,44 zł;
4. Dom Pomocy Społecznej dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie przy ul. Kosmonautów 78 – 5 275,26 zł;
5. Dom Pomocy Społecznej „Betania” przy al. Kraśnickiej 223 – 4 956,59 zł;
6. Dom Pomocy Społecznej przy ul. Ametystowej 22 – 5 556,56 zł;
7. Prawosławny Dom Pomocy Społecznej Diecezji Lubelsko – Chełmskiej przy ul. Dolińskiego 1 – 5 353,29 zł.

Na dzień 31 grudnia 2022 roku na umieszczenie w tych placówkach oczekiwało łącznie **172** osoby, w tym:

- w DPS im. Matki Teresy z Kalkuty w Lublinie – 29 osób,
- w DPS „Kalina” w Lublinie – 86 osób,
- w DPS im. Wiktorii Michelisowej w Lublinie – 2 osoby,
- w DPS dla Osób Niepełnosprawnych Fizycznie w Lublinie – 7 osób,
- w DPS „Betania” w Lublinie – 26 osób,
- w DPS im. Św. Jana Pawła II – 15 osób,
- w Prawosławnym DPS Diecezji Lubelsko - Chełmskiej – 7 osób.

Tabela 31. Domy pomocy społecznej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2021	Rok 2022	Prognoza 2023
DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ				
Liczba placówek	1	7	7	7
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	6	6	6
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	621	599	599
Liczba osób korzystających	5	714	704	704
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	6	36 157 642	39 422 402	39 422 402

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Niezależnie od typu Domu, zakres usług jaki jest świadczony na rzecz mieszkańców ma na celu zabezpieczenie ich potrzeb bytowych poprzez zapewnienie miejsca zamieszkania, wyżywienia, niezbędnej odzieży i obuwia oraz utrzymania czystości. W zakresie usług opiekuńczych udzielana jest pomoc w podstawowych czynnościach życiowych, pomoc w pielęgnacji oraz w załatwianiu spraw osobistych, którą świadczą pielęgniarki, opiekunowie, pokojowe, psycholodzy, lekarze pierwszego kontaktu i inni specjaliści, w tym psychiatrzy. W ramach usług wspomagających mieszkańcy mają możliwość uczestnictwa w terapii zajęciowej rozwijającej ich zainteresowania, umożliwiającej aktywizację społeczną i psychiczną i podnoszącej ich sprawność. Ponadto personel placówki prowadzi działania mające na celu aktywizowanie osób tam zamieszkujących. Mieszkańcom zapewniona jest także posługa kapłańska i możliwość uczestnictwa w nabożeństwach. Ponadto domy pomocy społecznej prowadzą działania mające na celu zaspokajanie potrzeb kulturalnych oraz stymulowanie nawiązywania, utrzymywania i rozwijania kontaktu z rodziną i społecznością lokalną.

W domach pomocy społecznej funkcjonujących na terenie miasta Lublin mieszkańcy zamieszkują w pokojach jedno i wieloosobowych, w większości wyposażonych w łazienki. Każdy Dom dostosowany jest do potrzeb osób z niepełnosprawnościami i jest pozbawiony barier architektonicznych. Zapewnione jest również całodzienne wyżywienie uwzględniające zalecenia lekarza prowadzącego i dietetyka.

Sekcja ds. domów pomocy społecznej w ramach pracy Działu realizuje zadania określone ustawą o pomocy społecznej w szczególności w zakresie kierowania do domów pomocy społecznej osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogących samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych w środowisku.

W ramach powyższego zadania pracownicy Sekcji przygotowywali projekty decyzji administracyjnych kierujących, decyzji umieszczających oraz decyzji ustalających odpłatność w domach pomocy społecznej. W przypadku braku wolnych miejsc dla mieszkańców naszego miasta w domach pomocy społecznej funkcjonujących na terenie Lublina, podejmowano działania mające na celu zabezpieczenie potrzeb osób wymagających całodobowej opieki poprzez wskazanie DPS-u odpowiedniego typu zlokalizowanego najbliżej Lublina,

posiadającego wolne miejsca. W tym zakresie pracownicy Sekcji ds. domów pomocy społecznej współpracowali z innymi jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, w tym z Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie na terenie innych powiatów. Przez Sekcję ds. domów pomocy społecznej systematycznie prowadzona jest lista osób oczekujących na umieszczenie w tych domach. Pracownicy realizowali także procedury mające na celu przeniesienie mieszkańców DPS deklarujących wolę zamieszkania w innym domu pomocy społecznej.

Ponadto pracownicy Sekcji prowadzili postępowania administracyjne mające na celu ustalenie kręgu osób zobowiązanych do ponoszenia odpłatności oraz ustalenie wysokości opłat jakie mają ponosić z tytułu umieszczenia członków ich rodziny w DPS. W związku z tym zawierane były umowy cywilnoprawne z osobami zobowiązanymi zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w tym zakresie, jak również były wydawane decyzje administracyjne ustalające odpłatność osób zobowiązanych.

Po złagodzeniu obostrzeń epidemicznych pracownicy Sekcji w ramach nadzoru nad Domami Pomocy Społecznej zlokalizowanymi na terenie Miasta, w okresie od maja 2022 r. do sierpnia 2022 r. przeprowadzili wizytację w 2 placówkach. Wizytacje odbyły się po wcześniejszym ustaleniu dnia i godziny oraz w obowiązującym reżimie sanitarnym. Ponadto nadzór nad powyższymi placówkami sprawowany był również poprzez analizy sprawozdań składanych przez Domy w tut. Ośrodku. Pracownicy Sekcji na bieżąco współpracowali z kierownictwem i pracownikami domów pomocy społecznej w celu zabezpieczenia potrzeb bytowych, opiekuńczych i wspomagających mieszkańców Domów. W szczególności w związku z koniecznością zminimalizowania ryzyka zakażenia i rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2 pracownicy Działu na bieżąco monitorowali stan zabezpieczenia Domów w środki ochrony osobistej oraz sprzęt niezbędny do walki z COVID-19 a także zabezpieczenie placówek w kadre niezbędną do utrzymania ciągłości pracy.

W roku 2022 z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 poszczególne Domy Pomocy Społecznej otrzymały dodatkowe środki finansowe przekazane przez Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie, które zostały wydatkowane m. in. na zakup środków ochrony osobistej (np. fartuchy jednorazowe i kombinezony, rękawice i maseczki FFP3), zakup sprzętu i wyposażenia (np. pościel jednorazowa, myjki jednorazowe, proszki piorąco-dezynfekujące, mydła i płyny dezynfekcyjne, testy COVID-19, lampy bakteriobójcze, łóżka z materacami i szafkami przyłóżkowymi, parownica do wyparzania ubrań i pralka z systemem dezynfekcji), zatrudnienie dodatkowego personelu lub przyznanie premii oraz dodatków dla pracowników bezpośrednio pracujących z mieszkańcami zapewniających ciągłość świadczonych usług w domach.

Środki na ten cel zostały przyznane w następujących wysokościach:

- DPS „Betania” – 114 322,00 zł,
- DPS im. Św. Jana Pawła II – 58 306,00 zł,
- DPS im. W. Michelisowej – 48 179,00 zł,
- DPS im. Matki Teresy z Kalkuty – 112 314,00 zł,
- DPS „Kalina” – 114 695,00 zł,
- DPS ONF – 88 750,00 zł,
- PDPS – 25 988,00 zł.

Łącznie dla Domów Pomocy Społecznej znajdujących się na terenie miasta Lublin zostały przyznane środki w wysokości **562 554,00 zł**.

W ramach bieżących działań prowadzono również korespondencję z kierownictwem domów pomocy społecznej, osobami zainteresowanymi, jak również urzędami i innymi instytucjami pomocy społecznej, współpracowano z pracownikami socjalnymi Filii MOPR oraz domów pomocy społecznej. Osobom ubiegającym się o skierowanie do domów pomocy społecznej i ich rodzinom udzielano niezbędnych informacji w zakresie procedury postępowania do uzyskania pomocy w takiej formie.

Rekomendacje:

- z uwagi na starzejące się społeczeństwo oraz zachodzące zmiany demograficzne na terenie miasta Lublin, niezbędnym jest zapewnienie odpowiedniej liczby miejsc w lubelskich Domach Pomocy Społecznej. Pomimo prowadzonych działań w zakresie deinstytucjonalizacji oraz rozszerzenia form opieki i wsparcia w miejscu zamieszkania osób starszych konieczne jest stałe monitorowanie dostępu do tych placówek w celu zabezpieczenia potrzeb bytowych Seniorów, którzy z uwagi na stan zdrowia i otrzymywaną pomoc nie są już w stanie funkcjonować samodzielnie w środowisku;
- systematyczne szkolenie kadry w zakresie obowiązujących przepisów prawa.

2. Ośrodki wsparcia

W 2022 roku na terenie miasta Lublin funkcjonowały 53 ośrodki wsparcia o łącznej liczbie miejsc 1 768. W okresie sprawozdawczym z usług świadczonych przez te ośrodki skorzystało **3 186 osób**, w tym 1 639 osób skorzystało z pomocy w placówkach prowadzonych przez Miasto Lublin, a 1 547 osób z pomocy w ośrodkach prowadzonych przez podmioty niepubliczne w ramach zadań zleconych.

Tabela 32 . Liczba osób korzystających w 2022 roku z ośrodków wsparcia w Mieście Lublin

Wyszczególnienie	jednostki organizacyjne o zasięgu lokalnym						jednostki organizacyjne o zasięgu ponadgminnym						ogółem – liczba jednostek	ogółem – liczba miejsc	ogółem – liczba osób
	podmiot prowadzący – gmina			inny podmiot prowadzący			podmiot prowadzący – powiat			inny podmiot prowadzący					
	liczba jednostek	liczba miejsc	liczba osób	liczba jednostek	liczba miejsc	liczba osób	liczba jednostek	liczba miejsc	liczba osób	liczba jednostek	liczba miejsc	liczba osób			
OŚRODKI WSPARCIA OGÓLEM, z tego:	32	971	1 374	7	248	941	4	193	265	10	356	606	53	1 768	3 186
środowiskowe domy samopomocy	0	0	0	0	0	0	2	163	201	6	276	326	8	439	527
kluby samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi	0	0	0	0	0	0	2	30	64	2	30	195	4	60	259
dzielne domy pomocy	6	420	452	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	420	452
kluby samopomocy dla seniorów	21	360	686	0	0	0	0	0	0	0	0	0	21	360	686
domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	25	39	1	25	39
schroniska dla bezdomnych	0	0	0	3	89	111	0	0	0	0	0	0	3	89	111

schroniska dla bezdomnych z usługami opiekuńczymi	0	0	0	1	24	43	0	0	0	0	0	0	1	24	43
inne ośrodki wsparcia ⁴²	5	191	236	3	135	787	0	0	0	1	25	46	9	351	1 069

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Tabela 33. Ośrodki wsparcia

WYSZCZEGÓLNIENIE	L.p.	Rok poprzedni	Rok oceny	Potrzeby
		Rok 2021	2022	2023
OŚRODKI WSPARCIA - OGÓŁEM				
Liczba placówek	1	52	53	53
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 2 i 3)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	35	36	36
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	17	17	17
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	1 718	1768	1 758
Liczba osób korzystających	5	2 629	3186	3193
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	78	92	92
Liczba decyzji odmownych (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	7	4	14	14
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	8	428	440	440
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	9	25 863 213,00	30 188 064,13	30 188 064,13
W TYM (z wierszy 1-9)				
ŚRODOWISKOWE DOMY SAMOPOMOCY				
Liczba placówek	10	8	8	8
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	11	2	2	2
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	12	6	6	6
Liczba miejsc w placówkach ogółem	13	439	439	439
Liczba osób korzystających	14	515	527	527
Liczba osób umieszczonych	15	72	85	85
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	16	14	39	39
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	17	146	147	147
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	18	10 271 097,34	11 491 577,96	11 491 577,96
DZIENNE DOMY POMOCY				
Liczba placówek	19	6	6	6
W TYM (z wierszy 1-9)				

⁴² (w tym 3 OW dla seniorów, 3 OW dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, 1 OW dla bezdomnych i 1 jadłodajnia, 1 Specjalistyczny OW dla ofiar przemocy w rodzinie).

Liczba placówek prowadzonych przez JST	20	6	6	6
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	21	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	22	405	420	420
Liczba osób korzystających	23	421	452	452
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	24	64	53	53
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	25	64	70	70
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	26	4 430 400,00	4 202 511,00	4 202 511,00
SCHRONISKA DLA OSÓB BEZDOMNYCH				
Liczba placówek	27	3	3	3
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	28	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	29	3	3	3
Liczba miejsc w placówkach ogółem	30	89	89	89
Liczba osób korzystających	31	98	111	111
Liczba osób skierowanych w wyniku eksmisji	32	0	3	3
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	33	22	19	19
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	34	857 000,00	857 000,00	857 000,00
SCHRONISKO Z USŁUGAMI OPIEKUŃCZYMI				
Liczba placówek	35	1	1	1
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	36	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	37	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	38	24	24	24
Liczba osób korzystających	39	41	43	43
Liczba osób skierowanych w wyniku eksmisji	40	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	41	7	7	7
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	42	350 000,00	350 000,00	350 000,00
KLUBY SAMOPOMOCY				
Liczba placówek	43	4	4	4
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	44	2	2	2
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	45	2	2	2
Liczba miejsc w placówkach ogółem	46	60	60	60
Liczba osób korzystających	47	112	259	259
Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	48	0	0	0
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	49	13	10	10

Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	50	403 776,00	446 976,00	446 976,00
Pozostałe ośrodki wsparcia:				
ŚWIETLICE DLA SENIORÓW				
Liczba placówek	51	1	1	1
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	52	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	53	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	54	10	10	10
Liczba osób korzystających	55	71	100	100
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	56	1	1	1
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	57	30 000,00	30 000,00	30 000,00
OŚRODKI WSPARCIA DLA DZIECI NIEPEŁNOSPRAWNYCH				
Liczba placówek	58	2	2	2
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	59	2	2	2
Liczba placówek prowadzonych przez NGO	60	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	61	50	45	45
Liczba osób korzystających	62	43	47	47
Liczba osób umieszczonych	63	43	47	47
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	64	34	35	35
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	65	2 394 484,00	2 162 876,00	2 162 876,00
SPECJALISTYCZNE OŚRODKI WSPARCIA DLA OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE				
Liczba placówek	66	1	1	1
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	67	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	68	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	69	25	25	25
Liczba osób korzystających	70	25	46	46
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	71	5	5	5
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	72	420 000,00	420 000,00	420 000,00
KUCHNIE DLA UBOGICH				
Liczba placówek	73	1	1	1
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	74	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	75	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	76	85	85	85
Liczba osób korzystających	77	350	250	250
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	78	4	4	4

Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	79	25 000,00	25 000,00	25 000,00
KLUBY DLA SENIORÓW				
Liczba placówek	80	18	21	21
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	81	20	21	21
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	82	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	83	320	360	360
Liczba osób korzystających	84	448	686	686
Kadra placówek: liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	85	7	15	15
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	86	1 099 216,00	2 069 086,00	2 069 086,00
OŚRODKI WSPARCIA - DOMY DLA MATEK Z MAŁOLETNIAMI DZIEĆMI				
Liczba placówek	87	1	1	1
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	88	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	89	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	90	25	25	25
Liczba osób korzystających	91	36	39	39
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	92	5	4	4
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	93	249 000,00	249 000,00	249 000,00
DZIENNY OŚRODEK DLA OSÓB BEZDOMNYCH				
Liczba placówek	94	1	1	1
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	95	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	96	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	97	30	40	30
Liczba osób korzystających	98	334	437	437
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	99	2	3	3
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	100	206 000,00	206 000,00	206 000,00
OŚRODEK WSPARCIA O CHARAKTERZE RODZINNYCH DOMÓW				
Liczba placówek	101	1	1	1
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	102	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	103	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	104	36	36	36
Liczba osób korzystających	105	33	40	40
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	106	30	31	31
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	107	1 723 166,22	2 023 034,85	2 023 034,85

ŚRODOWISKOWY OŚRODEK WSPARCIA				
Liczba placówek	108	1	1	1
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	109	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	110	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	111	60	60	60
Liczba osób korzystających	112	64	99	99
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	113	56	57	57
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	114	2 525 851,17	3 482 065,62	3 482 065,62
CENTRUM ROZWOJU I INTEGRACJI SPOŁECZNEJ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH INTELEKTUALNIE				
Liczba placówek	115	1	1	1
W TYM (z wierszy 1-9)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	116	1	1	1
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	117	0	0	0
Liczba miejsc w placówkach ogółem	118	50	50	50
Liczba osób korzystających	119	38	50	50
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	120	28	32	32
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	121	878 222,02	2 172 936,70	2 172 936,70

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Ponadto, oprócz działających na terenie Lublina ośrodków wsparcia dla osób bezdomnych czyli schronisk, działa również 5 placówek dla osób bezdomnych, tj. 4 ogrzewalnie i 1 całoroczna noclegownia, zapewniających łącznie 124 miejsca, z których skorzystało łącznie 418 osób.

Tabela 34. Placówki dla osób bezdomnych

WYSZCZEGÓLNIENIE	L.p.	Rok poprzedni	Rok oceny	Potrzeby
		Rok 2021	2022	2023
OGRZEWALNIE				
Liczba placówek	1	4	4	4
Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 36 i 37)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	2	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	3	4	4	4
Liczba miejsc w placówkach ogółem	4	99	99	99
Liczba osób korzystających	5	203	239	239
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	6	brak danych	19	19
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	7	364 770,44	288 900,00	288 900,00
NOCLEGOWNIE				
Liczba placówek	8		1	1

Z tego: według organu prowadzącego (wiersze 36 i 37)				
Liczba placówek prowadzonych przez JST	9	0	0	0
Liczba placówek prowadzonych przez inny podmiot	10	1	1	1
Liczba miejsc w placówkach ogółem	11	25	25	25
Liczba osób korzystających	12	192	179	179
Kadra placówek - liczba osób zatrudnionych ogółem (wg stanu na 31 grudnia danego roku)	13	brak danych	4	4
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w złotych)	14	113 000,00	113 000,00	113 000,00

Źródło: Opracowanie własne MOPR

2.1. Środowiskowe domy samopomocy i kluby samopomocy

Osoby dotknięte zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym mogą otrzymać wsparcie w środowiskowym domu samopomocy (ŚDS) lub klubie samopomocy (Klub).

Środowiskowy dom samopomocy świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i treningów umiejętności społecznych, polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

Ze względu na kategorię osób, dla których środowiskowe domy samopomocy są przeznaczone, dzielą się na typy:

- typ A – dla osób przewlekle psychicznie chorych,
- typ B – dla osób z niepełnosprawnością intelektualną,
- typ C – dla osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych,
- typ D – dla osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Tabela 35. Środowiskowe Domy Pomocy funkcjonujące w Mieście Lublin w 2022 roku.

Lp.	Organ prowadzący	Środowiskowy Dom Samopomocy	Liczba miejsc	Typ środowiskowego domu samopomocy
1	Lubelskie Towarzystwo Dobroczynności	ŚDS „Roztocze”, ul. Wallenroda 2A, 20-607 Lublin	90	Typ B – dla osób z niepełnosprawnością intelektualną
2	Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym „Misericordia”	ŚDS „Misericordia”, ul. Abramowicka 2, 20-442 Lublin	75	Typ A – dla osób przewlekle psychicznie chorych
		Klub „Misericordia” ul. Abramowicka 2, 20-442 Lublin	15	
3	Lubelskie Stowarzyszenie Zdrowia Psychicznego	ŚDS „Serce”, ul. Gospodarcza 32, 20-213 Lublin	18	Typ A – dla osób przewlekle psychicznie chorych
4	Lubelskie Stowarzyszenie Alzheimerowskie	ŚDS „Mefazja”, ul. Towarowa 19, 20-205 Lublin	33	Typ C – dla osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych
5	Fundacja Nieprzetartego Szlaku	ŚDS „Akademia Artystyczna”, ul. Wyścigowa 31, 20-425 Lublin	15	Typ mieszany B i C – dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i dla osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych

6	Stowarzyszenie Przyjaciół Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego Nr 1	ŚDS „Absolwent”, Al. Spółdzielczości Pracy 65, 20-147 Lublin	45	Typ mieszany B i D – dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i dla osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi
		Klub „Absolwent”, Al. Spółdzielczości Pracy 65, 20-147 Lublin	15	
7	Miasto Lublin	ŚDS „Kalina”, ul. Kalinowszczyzna 84, 20- 201 Lublin	43	Typ C – dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych
8		ŚDS „Mozaika” Oddział Nr 1, ul. Zbożowa 22A, 20-827 Lublin	45	Typ mieszany B i D – dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i dla osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi
		ŚDS „Mozaika” Oddział Nr 2, ul. Nałkowskich 78, 20- 470 Lublin	60	Typ A – dla osób przewlekłe psychicznie chorych
		ŚDS „Mozaika” Oddział Nr 3, ul. Lwowska 28, 20-128 Lublin	15	Typ C – dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych
		Klub przy ŚDS „Mozaika” – Klub „Galeria”, ul. Pozytywistów 16, 20-639 Lublin	15	
		Klub przy ŚDS „Mozaika” – Klub „Przystań”, ul. Nałkowskich 78, 20-470 Lublin	15	

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Pobyt w środowiskowych domach samopomocy wymaga skierowania decyzją administracyjną do tego typu ośrodka, jednocześnie uczestnicy nie ponoszą odpłatności za usługi świadczone przez te placówki na ich rzecz.

W 12 placówkach dla osób z zaburzeniami psychicznymi (8 środowiskowych domach samopomocy – oferujących 439 miejsc oraz 4 klubach samopomocy oferujących 60 miejsc) na terenie miasta Lublina w 2022 r. wsparcie otrzymało łącznie 786 osób.

W środowiskowych domach samopomocy uzyskało wsparcie 527 osób, w tym w placówkach prowadzonych przez Miasto Lublin 201 osób, a w prowadzonych przez inny podmiot – 326 osób. Z uwagi na obowiązujący w pierwszym kwartale 2022 r. stan epidemii związany z wirusem SARS-CoV-2 środowiskowe domy samopomocy funkcjonowały w pełnym reżimie sanitarnym, zachowując zalecenia i rekomendacje dedykowane dla tego typu ośrodków. Jak wynika z powyższych danych liczba osób uczęszczających do środowiskowych domów samopomocy w porównaniu z rokiem ubiegłym wzrosła minimalnie co może być efektem zniesienia stanu epidemicznego i mniejszej obawy przed zakażeniem Covid-19 przez uczestników tych placówek.

Zgodnie z zapisami ustawy o pomocy społecznej, kluby samopomocy działające przy ŚDS są ośrodkami wspierającymi osoby z zaburzeniami psychicznymi w ich funkcjonowaniu w środowisku rodzinnym i społecznym. W ww. placówkach udzielane są takie rodzaje pomocy jak np.: wsparcie w nawiązywaniu i podtrzymywaniu kontaktów społecznych,

działania nakierowane na pogłębianie zainteresowań, motywowanie do podejmowania leczenia, nauka radzenia sobie w różnych sytuacjach życiowych i społecznych. Osoby korzystające z klubów samopomocy nie muszą być kierowane do ośrodka decyzją administracyjną i posiadać orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, a korzystanie z ich z usług jest nieodpłatne.

W Mieście Lublin funkcjonują 4 kluby samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi dysponujące łącznie 60 miejscami. W okresie sprawozdawczym z tej formy wsparcia skorzystało 259 osób, w tym w 2 ośrodkach prowadzonych przez Miasto Lublin – 64 osoby (Klub „Galeria” i „Przystań” przy Środowiskowym Domu Samopomocy „Mozaika”) oraz w 2 ośrodkach prowadzonych przez organizacje pozarządowe – 195 osób (kluby działające przy ŚDS „Misericordia” i ŚDS „Absolwent”).

Rekomendacje:

- na koniec 2022 r. na miejsca w Środowiskowych Domach Samopomocy oczekiwało 39 osób, natomiast w 2021 r. na placówki oferujące tę formę wsparcia oczekiwało 14 osób. Zauważalny jest wzrost zainteresowania tego typu placówkami. Wskazane jest bieżące monitorowanie i utrzymanie liczby miejsc w tych placówkach na dotychczasowym poziomie a w przypadku zwiększonego zainteresowania tą formą wsparcia – zwiększanie liczby miejsc w ŚDS lub klubach;
- kontynuacja działań ośrodków wsparcia na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi, rozszerzanie oferty funkcjonujących placówek oraz systematyczne szkolenie pracowników;
- okres pandemii koronawirusa oraz związane z nim obostrzenia wpłynęły znacząco na funkcjonowanie środowiskowych domów samopomocy i klubów samopomocy co skutkowało zmniejszeniem liczby uczestników (lęk przed zachorowaniem na COVID-19). Jednocześnie placówki te udzielały wsparcia poprzez alternatywne formy pracy z osobami zaburzonymi psychicznie oraz dostosowały swoją działalność do wprowadzonych rekomendacji i zaleceń w zakresie przeciwdziałania zakażeniu wirusem SARS-CoV-2. Natomiast łagodzenie obostrzeń związanych z koronawirusem począwszy od II kwartału 2022 r. wpłynęło na zwiększenie liczby osób korzystających z ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

2.2. Dzielne Ośrodki Wsparcia i Kluby seniora

Najliczniejszą pod względem liczebności grupą korzystającą z ośrodków wsparcia były osoby w podeszłym wieku. Na terenie Miasta Lublin w 2022 roku funkcjonowało 6 dziennych ośrodków wsparcia (dziennych domów pomocy), 21 klubów seniora oraz 1 świetlica. Z ich oferty skorzystało łącznie **1 238 seniorów**.

Dzielne ośrodki wsparcia (Centrum Usług Socjalnych, 3 Centra Dziennego Pobytu dla Seniorów, Dzienny Dom Senior+ oraz Środowiskowe Centrum Seniorów) oraz kluby seniora prowadzone są przez Zespół Ośrodków Wsparcia w Lublinie i rozlokowane są w różnych dzielnicach naszego miasta. Natomiast zadanie prowadzenia świetlicy dla seniorów zostało zlecone podmiotowi niepublicznemu – organem prowadzącym jest Polski Czerwony Krzyż Lubelski Oddział Okręgowy. Świetlica, która posiada 10 miejsc dla osób starszych. Świetlica funkcjonuje przy ul. Bursaki 17 w Lublinie.

Podstawowym założeniem systemu wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych w Lublinie jest umożliwienie im jak najpełniejszego i najdłuższego funkcjonowania w środowisku rodzinnym i sąsiedzkim w miejscu zamieszkania. Instytucjonalne, całodobowe formy opieki są ostatnią formą pomocy, która powinna być stosowana tylko w przypadku niemożności rozwiązywania problemów innymi sposobami. Jednocześnie działania Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie zmierzają do tego, aby system wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych na terenie miasta Lublin był na tyle zróżnicowany, by zapewniał ofertę dostosowaną do stanu zdrowia oraz sytuacji rodzinnej i bytowej każdej osoby wymagającej wsparcia.

W ramach dziennych ośrodków wsparcia w 2022 r. funkcjonowały następujące placówki:

1. Centrum Usług Socjalnych przy ul. Lwowskiej 28,
2. Centrum Dziennego Pobytu dla Seniorów Nr 2 przy ul. Gospodarczej 7,
3. Centrum Dziennego Pobytu dla Seniorów Nr 3 przy ul. Niecałej 16,
4. Centrum Dziennego Pobytu dla Seniorów Nr 4 przy ul. Pozytywistów 16,
5. Dzienny Dom „Senior+”, ul. Jana Pawła II 11,
6. Środowiskowe Centrum Seniorów przy ul. Józefa Śliwińskiego 5.

Zarządzeniem Prezydenta Miasta Lublin Nr 42/12/2022 z dnia 12 grudnia 2022 r. Centrum Dziennego Pobytu dla Seniorów Nr 1 przy ul. Poturzyńskiej 1 zostało wygaszone, natomiast w strukturze Zespołu Ośrodków Wsparcia rozpoczęło swoją działalność Środowiskowe Centrum Seniorów przy ul. J. Śliwińskiego 5 oferujące 30 miejsc pobytu dziennego oraz 40 miejsc w ramach Punktu Domowej Opieki (obiady z dowozem do miejsca zamieszkania).

Osoby starsze stają się uczestnikami ww. Ośrodków na podstawie decyzji administracyjnej wydanej przez pracowników Sekcji ds. ośrodków wsparcia. Za usługi świadczone przez te placówki naliczana jest opłata ustalana w zależności od wysokości dochodu uczestnika lub dochodu na osobę w jego rodzinie i uzależniona jest od pakietu usług, z jakiego korzystają osoby skierowane decyzją MOPR w Lublinie.

Lista klubów seniora prowadzonych przez Zespół Ośrodków Wsparcia w okresie sprawozdawczym przedstawiała się następująco:

1. Klub Seniora „Owocowa” przy ul. Owocowej 6 w Dzielnicy Ponikwoda,
2. Klub Seniora „Pogodna” przy ul. Droga Męczenników Majdanka 27 w Dzielnicy Bronowice,
3. Klub Seniora „Róży Wiatrów” przy ul. Róży Wiatrów 9 w Dzielnicy Dziesiąta,
4. Klub Seniora „Pod Świerkami” przy ul. Tuwima 5 w Dzielnicy Dziesiąta,
5. Klub Seniora „Dziesiąta” przy ul. Kunickiego 130 w Dzielnicy Dziesiąta,
6. Klub Seniora „Śródmieście” przy ul. Narutowicza 6 w Dzielnicy Śródmieście,
7. Klub Seniora „Roztocze” przy ul. Roztocze 1 w Dzielnicy Węglin,
8. Klub Seniora „Ruta” przy ul. Jana Pawła II 11, w Dzielnicy Czuby,
9. Klub Seniora „Nad Zalewem” przy ul. Krężnickiej 156, w Dzielnicy Zemborzyce,
10. Klub Seniora „Sławin” przy ul. Sławinkowskiej 50 w Dzielnicy Sławin,
11. Klub Seniora „Felin” przy ul. Zygmunta Augusta 15 w Dzielnicy Felin,
12. Klub Seniora „Kalina” przy ul. Lwowskiej 28 w Dzielnicy Kalina,

13. Klub Seniora „Sławinek” przy al. Warszawskiej 31 w Dzielnicy Sławinek,
14. Klub Seniora „Przy Zamku” przy ul. Ruskiej 15 w Dzielnicy Śródmieście,
15. Klub Seniora „Pozytywistów” przy ul. Pozytywistów 16 w Dzielnicy LSM,
16. Klub Seniora „Wieniawa” przy Al. Raclawickich 24 w Dzielnicy Wieniawa,
17. Klub Senior+ „Centrum Aktywizacji” przy ul. Nałkowskich 108 w Dzielnicy Wrotków,
18. Klub Seniora „Klub Aktywnych Kobiet” przy ul. Gospodarczej 7 w Dzielnicy Tatary,
19. Klub Seniora „Senior Montessori” przy ul. Lwowskiej 28 w Dzielnicy Kalinowszczyzna,
20. Klub Seniora „Głusk” przy ul. Głuskiej 145 w Dzielnicy Głusk,
21. Środowiskowy Klub Seniora przy ul. J. Śliwińskiego 5 w Dzielnicy Czechów.

Klub Seniora „Klub Aktywnych Kobiet” oraz „Senior Montessori” są prowadzone przez Zespół Ośrodków Wsparcia w ramach projektu „LUBInclusiON – działania profilaktyczne i usamodzielniające w środowisku lokalnym oraz utworzenie nowych miejsc usług społecznych”.

W grudniu 2022 r. zakończył swoje funkcjonowanie Klub Seniora „Czechów”, a w następstwie powyższego powstał Środowiskowy Klub Seniora przy Środowiskowym Centrum Seniora przy ul. J. Śliwińskiego 5. Ponadto w strukturze Zespołu Ośrodków Wsparcia w Lublinie rozpoczął swoją działalność Klub Seniora „Głusk”.

Z oferty klubów seniora, które łącznie oferują 360 miejsc w 2022 r. skorzystało 686 osób a wzrost zainteresowania wskazaną formą wsparcia jest znaczący. Korzystanie z zajęć oferowanych przez klub jest nieodpłatne.

W związku z trwającym w I kwartale 2022 r. stanem epidemii wirusa SARS-CoV-2 lubelscy seniorzy mogli liczyć na wsparcie pracowników Zespołu Ośrodków Wsparcia w Lublinie, m. in. poprzez przyznanie obiadów na wynos w opakowaniu jednorazowym z własnym odbiorem.

Rekomendacje:

- ze względu na tendencję wzrostową liczby osób w wieku emerytalnym wskazane jest systematyczne zwiększanie dostępności usług świadczonych na rzecz seniorów, zwiększanie liczby miejsc w ośrodkach oferujących wsparcie tej grupie społecznej oraz tworzenie nowych placówek dla tej grupy wiekowej;
- wskazane jest kontynuowanie działań ukierunkowanych na wspieranie seniorów świadczonych w istniejących ośrodkach wsparcia dla osób starszych;
- systematyczne szkolenia kadry, która wspiera rozwój i aktywizację społeczną osób starszych;
- wskazane jest dostosowywanie usług świadczonych dla seniorów w zależności od sytuacji epidemicznej, poprzez zapewnienie im alternatywnych form wsparcia, z których będą mogli skorzystać bez narażania na zakażenie się COVID-19 w okresie zwiększonej zachorowalności na koronawirusa.

2.3. Schroniska, ogrzewalnie, noclegownie

W okresie sprawozdawczym liczną grupę stanowiły osoby przebywające w ogrzewalniach, schroniskach i noclegowniach dla bezdomnych. Ośrodki te prowadzone są

przez organizacje pozarządowe na podstawie umów zawartych w wyniku przeprowadzonego otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych z zakresu pomocy społecznej należących do zadań własnych Gminy Lublin o charakterze obowiązkowym. W okresie sprawozdawczym w 9 ww. placówkach pomocy w formie schronienia udzielono 592 osobom, przy czym faktyczna liczba osób korzystających wyniosła 572 z uwagi na fakt korzystania 20 osób z wsparcia różnych ośrodków. Wsparcia udzielono również 39 mieszkankom i dzieciom przebywającym w domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz 437 osobom bezdomnym, którzy skorzystali z oferty Dziennego ośrodka dla osób bezdomnych.

W 2022 roku osobom bezdomnym udzieliły wsparcia następujące placówki:

1. Fundacja S.O.S. Ziemi Lubelskiej w Lublinie:

- Schronisko dla bezdomnych kobiet – mieszanek Miasta Lublin, ul. Bronowicka 3, 20-301 Lublin (20 miejsc) oferowało schronienie – w tym dostęp do kuchni, łazienki, świadczona była praca socjalna oraz poradnictwo prawne, psychologiczne i pedagogiczne, a także możliwość skorzystania z posiłków interwencyjnych i otrzymania odzieży.
- Ogrzewalnia dla bezdomnych kobiet – mieszanek Miasta Lublin, ul. Bronowicka 3A, 20-301 Lublin (15 miejsc) zapewniała schronienie w formie noclegu, wsparcie pracownika socjalnego oraz możliwość skorzystania z ciepłego napoju oraz odzieży na zmianę.
- Dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży – mieszanek Miasta Lublin, ul. Bronowicka 3, 20-301 Lublin (25 miejsc) udzielał potrzebującym kobietom wsparcia w postaci schronienia z możliwością skorzystania z kuchni i dostępem do łazienki, pomocy specjalistycznej: pracownika socjalnego, psychologa i poradnictwa prawnego, zapewniał odzież oraz posiłki interwencyjne.

2. Bractwo Miłosierdzia im. Świętego Brata Alberta w Lublinie

- Ośrodek Wsparcia dla Osób Bezdomnych - schronisko, ul. Dolna Panny Marii 32, 20–010 Lublin przeznaczony dla mężczyzn (35 miejsc) oferował schronienie, 3 posiłki dziennie, wsparcie specjalistów, pomoc rzeczową w formie ubrania i środków higienicznych
- Ogrzewalnia dla bezdomnych mężczyzn – ul. Dolna Panny Marii 32, 20–010 Lublin (30 miejsc) świadczyła pomoc w formie schronienia, gorącego napoju i wyżywienia, pomocy rzeczowej i zabiegów higienicznych, udzielała wsparcia przy załatwianiu ważnych spraw formalnych, urzędowych i zdrowotnych.

3. Caritas Archidiecezji Lubelskiej w Lublinie:

- Dzienny Ośrodek dla Osób Bezdomnych, Al. Unii Lubelskiej 15, 20-108 Lublin udzielał wsparcia osobom bezdomnym umożliwiając wymianę oraz pranie odzieży, zapewniając ciepły posiłek i gorący napój, oferując wsparcie psychologa, terapeuty, doradcy zawodowego i doraźnej pomocy pielęgniarskiej.

4. Nadzieja” Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu w Lublinie:

- Schronisko z usługami opiekuńczymi dla bezdomnych mężczyzn – mieszkańców Miasta Lublin, ul. Młyńska 10, 20–406 Lublin (24 miejsca) zapewniało całodobowy pobyt i wyżywienie, zabiegi sanitarno–higieniczne, umożliwiało

skorzystanie z prysznic, a w miarę potrzeby pomoc w zabiegach higienicznych, zaopatrywało w bieliznę i odzież, a także zapewniało usługi aktywizacyjne.

- Schronisko dla bezdomnych mężczyzn - mieszkańców Miasta Lublin, ul. Garbarska 17, 20–340 Lublin (34 miejsca) oferowało całonocny pobyt w ośrodku, gorący posiłek, umożliwiało wykonanie zabiegów higienicznych, pranie odzieży, zaopatrywało w bieliznę i odzież i zapewniało usługi aktywizacyjne.
- Całoroczna noclegownia dla bezdomnych mężczyzn – mieszkańców Miasta Lublin, ul. Młyńska 8, 20 – 406 Lublin (25 miejsc) zapewniała nocleg, gorący napój i posiłek interwencyjny, umożliwiała skorzystanie z prysznic, a w razie potrzeby oferowała wymianę odzieży.
- Ogrzewalnie dla bezdomnych mężczyzn - Abramowicka 2F, 20–442 Lublin (48 miejsc) i ul. Garbarska 17, 20–40 Lublin (6 miejsc) świadczyła pomoc w formie noclegu, umożliwiała skorzystanie z prysznic i wymiany odzieży, a także oferowała pomoc w postaci gorącego napoju i posiłku interwencyjnego.

W miesiącach listopad – grudzień 2022 roku w ramach zadań Sekcji ds. ośrodków wsparcia został przeprowadzony otwarty konkurs na prowadzenie Dziennego ośrodka dla osób bezdomnych – 30 miejsc. W odpowiedzi na ogłoszenie o konkursie wpłynęła 1 oferta złożona przez organizację pozarządową Caritas Archidiecezji Lubelskiej, która dotychczas realizowała to zadanie. W wyniku rozstrzygnięcia konkursu została zawarta umowa na prowadzenie tej placówki w okresie od 01.01.2023 r. do 31.12.2023 r.

W związku z trwającym w pierwszych miesiącach 2022 r. stanem epidemicznym na terenie kraju w dalszym ciągu w Lublinie otaczano dodatkowym wsparciem osoby bezdomne. Z uwagi na występujące zakażenia wirusem SARS-CoV-2 istniała potrzeba dalszego ograniczenia funkcjonowania i przemieszczania się w przestrzeni publicznej osób bezdomnych. W 2022 r. korzystano ze sprawdzonych sposobów i rozwiązań z 2020 i 2021 roku polegających na zabezpieczeniu w formie instytucjonalnej potrzeb bytowych osób dotkniętych kryzysem bezdomności na terenie miasta Lublin. Wzorem roku 2020 i 2021, w okresie styczeń – marzec 2022 r., organizacje pozarządowe prowadziły ogrzewalnie w systemie 24 – godzinnym, aby dać możliwość całonocnego przebywania osób bezdomnych w tych placówkach bez konieczności ich opuszczania. Dodatkowe środki finansowe przekazane na całonocne funkcjonowanie ogrzewalni wyniosły łącznie **63 900,00 zł**.

Kolejnym typem ośrodków, które zostały utworzone w ramach działań podejmowanych przez pracowników Sekcji w celu przeciwdziałania rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2 były **2 przejściowe ośrodki** dla bezdomnych kobiet i mężczyzn, którzy przebywali w przestrzeni publicznej oraz osób bezdomnych po przebyciu leczenia szpitalnym oczekujących na przyjęcie do placówek udzielających tymczasowego schronienia. Przejściowe ośrodki stanowiły placówki buforowe. W ośrodkach tych, osoby które ubiegały się o skierowanie do schroniska, przebywały dobrowolnie przez okres 10 dni bez możliwości opuszczania placówki, w celu zminimalizowania ryzyka zakażenia się koronawirusem. Przejściowe ośrodki funkcjonowały w okresie styczeń – marzec 2022 r. i zostały utworzone w wyniku przyjęcia ofert organizacji pozarządowych złożonych w odpowiedzi na zaproszenie

Prezydenta Miasta Lublin w zakresie prowadzenia tego typu ośrodków. Oferty zostały złożone przez Fundację SOS Ziemi Lubelskiej oraz „Nadzieja” Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu – podmioty te prowadziły tego typu placówki w latach 2020 - 2021 w okresach zwiększonej zachorowalności na COVID-19.

Przejściowy ośrodek dla bezdomnych kobiet mieszkanek Miasta Lublin – prowadzony przez Fundację SOS Ziemi Lubelskiej, przeznaczony był dla 5 bezdomnych kobiet. W okresie od dnia 01.01.2022 r. do dnia 31.03.2022 r. placówka zabezpieczała podstawowe potrzeby bytowe niezaszczepionym przeciw COVID-19 bezdomnym kobietom oraz dzieciom poprzez zapewnienie im całodobowego pobytu w pomieszczeniach ogrzewanych z dostępem do kuchni oraz nocleg. W tym czasie ze wsparcia ośrodka skorzystały 4 kobiety. Dotacja przekazana na funkcjonowanie placówki wyniosła 21 900,00 zł.

Przejściowy ośrodek dla bezdomnych mężczyzn mieszkańców Miasta Lublin przy ul. Kunickiego 35 w Lublinie był prowadzony przez Charytatywne Stowarzyszenie Niesienia Pomocy Chorym Uzależnionym od Alkoholu „Nadzieja”. Ośrodek zabezpieczał podstawowe potrzeby bytowe niezaszczepionych przeciw COVID-19 bezdomnych mężczyzn (w związku z zagrożeniami związanymi z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2) poprzez zapewnienie im całodobowego pobytu w pomieszczeniach ogrzewanych, opieki i nadzoru opiekuna, posiłku interwencyjnego w dniu przyjęcia oraz noclegu. Ośrodek funkcjonował w okresie od dnia 1 stycznia 2022 r. do dnia 31 marca 2022 r. Z jego usług skorzystało 17 mężczyzn. Dotacja przekazana na funkcjonowanie placówki wyniosła 64 200,00 zł.

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.) do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy udzielanie schronienia osobom go pozbawionym. Korzystanie ze schronisk, schroniska z usługami opiekuńczymi czy też domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży wymaga wydania decyzji administracyjnej kierującej osobę potrzebującą do danego ośrodka wsparcia. Decyzje te przygotowywane są przez pracowników Sekcji ds. ośrodków wsparcia. Ponadto pracownicy Sekcji ustalają odpłatność za usługi świadczone w tych placówkach. Wysokość odpłatności zależy od sytuacji życiowej i dochodowej ustalonej na podstawie art. 8 ust. 1 i 3 ustawy o pomocy społecznej i jest naliczana procentowo od kosztu usługi.

Osoby korzystające z ogrzewalni, noclegowni oraz ośrodków, które funkcjonowały w okresie pandemii, nie ponosiły opłat za pobyt w tych placówkach.

Rekomendacje:

- analiza danych w zakresie bezdomności wykazała, że liczba osób bezdomnych korzystających ze wsparcia instytucjonalnego utrzymuje się na podobnym poziomie co w latach ubiegłych, w związku z tym rekomenduje się utrzymanie miejsc w tego typu placówkach na dotychczasowym poziomie oraz kontynuowanie realizowanych przez ośrodki działań na rzecz tej grupy społecznej;
- sytuacja na terenie kraju związana z epidemią wirusa SARS-CoV-2 potwierdziła, jak ważne jest zabezpieczenie potrzeb osób bezdomnych. Utworzone i działające przejściowe ośrodki oraz funkcjonujące w systemie całodobowym ogrzewalnie w okresie styczeń-marzec 2022 r. stanowią odpowiedź Miasta Lublin na konieczność otoczenia wsparciem tej grupy osób.

1.4. Pozostałe ośrodki wsparcia

Szczególną formę wsparcia stanowi dom dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Ośrodek ten zapewnia schronienie matkom z dziećmi oraz kobietom w ciąży znajdującym się w sytuacji kryzysowej. Dom mieszczący się przy ul. Bronowickiej 3 w Lublinie prowadzony jest przez Fundację SOS Ziemi Lubelskiej. Placówka dysponując 25 miejscami, zabezpiecza potrzeby bytowe, nocleg i schronienie dla matek i ich dzieci oraz kobiet w ciąży. Mieszkancki Ośrodka otrzymują wsparcie specjalistów: psychologa, pedagoga, prawnika oraz pracownika socjalnego, których pomoc ma na celu minimalizowanie negatywnych skutków bezdomności. W domu organizowane są zajęcia mające na celu włączanie mieszkanki do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, kształtowanie umiejętności spędzania czasu wolnego, promowanie zdrowego stylu życia, rozwijanie uzdolnień i zainteresowań. Podejmowane przez kadrę ośrodka działania w dużym stopniu przyczyniają się do zmniejszenia zagrożeń związanych z bezdomnością poprzez naukę gospodarności, oszczędności, wzrost umiejętności efektywnego poszukiwania pracy oraz wzrost umiejętności przeciwdziałania i pokonywania problemów życiowych skutkujących bezdomnością. W 2022 r. z usług Ośrodka skorzystało **39 osób** (14 osób dorosłych i 25 dzieci).

W ramach obowiązującej umowy zawartej w 2021 r. pomiędzy MOPR w Lublinie, a Stowarzyszeniem – Bractwo Miłosierdzia im. Świętego Brata Alberta w Lublinie pod nazwą „Dożywianie osób i rodzin dotkniętych ubóstwem w formie kuchni społecznej – mieszkańców Miasta Lublin” przekazywana jest dotacja przeznaczona na dożywianie 85 osób miesięcznie. Usługa dożywiania w postaci gorącego posiłku świadczona była przez Bractwo Miłosierdzia im. Świętego Brata Alberta w Lublinie na rzecz osób ubogich, chorych, niepełnosprawnych, bezdomnych, uzależnionych, uchodźców oraz wszystkich, którzy tej pomocy potrzebowali. Ponadto w ramach realizowanego zadania Bractwo udzielało wsparcia osobom potrzebującym oferując tym osobom paczki żywnościowe zawierające produkty żywnościowe pozwalające na samodzielne przygotowanie posiłków w domu.

Dzienny Ośrodek Adaptacyjny dla Dzieci i Młodzieży z Niepełnosprawnością Intelektualną wspiera osoby od 1 do 24 roku życia z niepełnosprawnością intelektualną (głównie w stopniu głębokim) i niepełnosprawnością sprzężoną oraz ich rodziny. Ośrodek prowadzony jest przez Zespół Ośrodków Wsparcia w Lublinie i oferuje 30 miejsc. Terapia w DOA prowadzona jest przez specjalistów: logopedę, psychologów, oligofrenopedagogów, fizjoterapeutów, terapeutów zajęciowych. Zatrudniona jest też pielęgniarka oraz pracownik socjalny. W obrębie działalności ośrodka istnieją trzy formy pomocy: pobyt dzienny, punkt usług specjalistycznych oraz punkt informacyjny dla rodziców dzieci ryzyka i zagrożonych niepełnosprawnością. W 2022 r. skorzystało z usług placówki 31 osób.

Ośrodek Wsparcia dla Osób z Niepełnosprawnością „Benjamin” przy ul. Zbożowej 22A funkcjonuje w strukturze Zespołu Ośrodków Wsparcia w Lublinie i przeznaczony jest dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i fizyczną. Liczba miejsc w placówce wynosi 15. Zadaniem Ośrodka jest wspieranie uczestników poprzez objęcie ich kompleksową terapią i rehabilitacją, której celem jest uzyskanie optymalnego poziomu rozwoju psychofizycznego oraz jak największej samodzielności. Ośrodek świadczy następujące usługi:

żywieniową, opiekuńczo – pielęgnacyjną, rehabilitację społeczną (terapia psychologiczna, terapia zajęciowa, zajęcia wspomagająco–aktywizujące), rehabilitację fizyczną oraz prace socjalną. W placówce prowadzone są następujące formy pomocy: pobyt dzienny, pobyt okresowy 5-dniowy całodobowy, pobyt okresowy 5-dniowy wsparcia popołudniowo – nocnego oraz punkt usług specjalistycznych. W 2022 r. do ośrodka uczęszczało łącznie 16 osób, w tym z 6 miejsc pobytu całodobowego skorzystało 8 osób i z 9 miejsc pobytu dziennego skorzystało 8 osób.

Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie do końca 2021 r. prowadzony był przez Fundusz Obrony Życia, natomiast od stycznia 2022 r. organem prowadzącym tą placówkę jest Caritas Archidiecezji Lubelskiej. Placówka dysponuje 25 miejscami i jest czynna całą dobę. Zapewnia schronienie osobom i rodzinom pozostającym w trudnej sytuacji doświadczania przemocy w rodzinie, oferuje wyżywienie (3 posiłki dziennie) oraz wsparcie rzeczowe: odzież, obuwie, środki higieny osobistej dla dzieci i dorosłych, środki czystości, lekarstwa, pomoce dydaktyczne, zabawki itp. Ponadto mieszkańcom Ośrodka zapewnione jest wsparcie m. in. psychologa, pedagoga, prawnika, pracownika socjalnego i terapeuty, a także w miarę potrzeb udzielana jest pomoc medyczo – pielęgnarska i psychiatryczna. Podejmowane przez kadrę działania zapewniają kompleksowe wsparcie ofiary przemocy w rodzinie m. in. poprzez opracowanie indywidualnego planu pomocy, który prowadzi do przezwyciężenia sytuacji kryzysowej, w której osoba lub rodzina się znalazła. Ponadto Ośrodek prowadzi również dyżur telefoniczny, pod którym ofiary przemocy mogą uzyskać poradę i wsparcie. Ze wsparcia ośrodka w 2022 r. skorzystało 46 osób, w tym 1 rodzina (matka i 3 dzieci) dwukrotnie korzystała z usług placówki.

Centrum Rozwoju i Integracji Społecznej Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną powstał w ramach projektu „LUBInclusiON działania profilaktyczne i usamodzielniające w środowisku lokalnym oraz utworzenie nowych miejsc usług społecznych”. Ośrodek został powołany Uchwałą nr 636/XX/2020 Rady Miasta Lublin z dniem 01.09.2020 r. Placówka w ramach pobytu dziennego oferuje 26 miejsc, a ramach pobytu całodobowego 24 miejsca. Celem działalności Centrum jest wsparcie osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin, które ze względu na podeszły wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych w formie pobytu dziennego lub całodobowego. Z usług ośrodka w 2022 r. skorzystało 50 osób. W IV kwartale 2022 r. zmieniła się forma finansowania placówki, tj. środki finansowe na jej działalność pochodzą z budżetu Gminy Lublin. Ponadto zgodnie z Uchwałą Nr 1305/XLIII/2022 Rady Miasta Lublin z dnia 20 października 2022 r. od dnia 1 grudnia 2022 r. została wprowadzona odpłatność za pobyt i usługi świadczone przez ośrodek na rzecz osób z niego korzystających.

Środowiskowy Ośrodek Wsparcia „Kalina” powstał w ramach projektu „LUBInclusiON działania profilaktyczne i usamodzielniające w środowisku lokalnym oraz utworzenie nowych miejsc usług społecznych”. Ośrodek został powołany Uchwałą nr 635/XX/2020 Rady Miasta Lublin z dniem 01.07.2020 r. Placówka oferuje łącznie 60 miejsc, tj. 30 miejsc całodobowego pobytu (w tym 6 miejsc w ramach opieki wytchnieniowej) oraz 30 miejsc dziennego pobytu. Ośrodek przeznaczony jest dla osób niepełnosprawnych powyżej 56 r. ż. – z chorobą Alzheimera, zaburzeniami pamięci i schorzeniami pokrewnymi. Ośrodek w ramach swojej działalności świadczy usługi: dzienne od poniedziałku do piątku w godz. od 8.00 do 16.00 obejmujące: usługi prozdrowotne

(psychiatryczna opieka zdrowotna, psychoterapia indywidualna i grupowa, rehabilitacja ruchowa), usługi wspomagające (indywidualne wsparcie psychologiczne, praca socjalna, praca z rodziną, kontakt ze środowiskiem), usługi aktywizujące (terapia zajęciowa i aktywizująca, treningi umiejętności samoobsługowych, treningi umiejętności społecznych) oraz usługi bytowe (wyżywienie, dowóz uczestników). Natomiast usługi całodobowe obejmują: wyżywienie, usługi opiekuńcze, pielęgnacyjne, wspomagające, pomoc w załatwianiu spraw osobistych, pomoc w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych, utrzymywanie kontaktów z rodziną i środowiskiem, wspieranie w czynnościach samoobsługowych – pomoc w utrzymaniu czystości i higieny osobistej oraz pomoc w zaspakajaniu potrzeb kulturalnych, osobistych, religijnych, rehabilitacyjnych. Ponadto w ośrodku prowadzona jest rehabilitacja oraz od 2021 r. świadczone są usługi opieki wytchnieniowej w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa”. Z usług ośrodka w 2022 r. skorzystało 99 osób. W IV kwartale 2022 r. zmieniła się forma finansowania placówki, tj. środki finansowe na jej działalność pochodzą z budżetu Gminy Lublin. Ponadto zgodnie z Uchwałą Nr 1305/XLIII/2022 Rady Miasta Lublin z dnia 20 października 2022 r. od dnia 1 grudnia 2022 r. została wprowadzona odpłatność za pobyt i usługi świadczone przez ośrodek na rzecz osób z niego korzystających.

Ośrodek Wsparcia o charakterze Rodzinnych Domów „Kalina” powstał w ramach projektu „LUBInclusiON działania profilaktyczne i usamodzielniające w środowisku lokalnym oraz utworzenie nowych miejsc usług społecznych”. Placówka oferuje łącznie 36 miejsc, w tym w ramach pobytu całodobowego 16 miejsc oraz 20 miejsc pobytu całodobowego. Celem Ośrodka jest wspieranie osób i rodzin, które ze względu na wiek, chorobę lub niepełnosprawność wymagają częściowej pomocy w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych w formie pobytu dziennego lub okresowego całodobowego pobytu. Ośrodek w ramach swojej działalności świadczy usługi wspomagające dla osób w podeszłym wieku, z niepełnosprawnością fizyczną oraz zaburzeniami pamięci, zagrożone wykluczeniem społecznym. Ośrodek w ramach pobytu dziennego świadczy usługi od poniedziałku do piątku, w godzinach od 8.00 do 16.00, z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy, natomiast w ramach pobytu całodobowego świadczy usługi w systemie ciągłym przez 7 dni w tygodniu. W 2022 r. wsparcie otrzymało 40 osób. W IV kwartale 2022 r. zmieniła się forma finansowania placówki, tj. środki finansowe na jej działalność pochodzą z budżetu Gminy Lublin. Ponadto zgodnie z Uchwałą Nr 1305/XLIII/2022 Rady Miasta Lublin z dnia 20 października 2022 r. od dnia 1 grudnia 2022 r. została wprowadzona odpłatność za pobyt i usługi świadczone przez ośrodek na rzecz osób z niego korzystających.

Rekomendacje:

- z uwagi na różnorodną formę pomocy jaką oferują ww. placówki rekomendowane jest utrzymanie ich działalności na dotychczasowym poziomie oraz systematyczne podnoszenie kwalifikacji przez kadrę wskazanych ośrodków wsparcia.

Centrum Aktywności Środowiskowej

Centrum Aktywności Środowiskowej przy ul. Antoniny Grygowej 4B jest komórką organizacyjną Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie, funkcjonującą w strukturach Filii Nr 2. Centrum Aktywności Środowiskowej realizuje w szczególności

zadania z zakresu wspierania osób i rodzin z grupy zagrożonej wykluczeniem społecznym oraz pobudzania społecznej aktywności, w celu rozwiązywania indywidualnych, grupowych i środowiskowych problemów. Oferta Centrum Aktywności Środowiskowej jest skierowana do wszystkich mieszkańców Lublina. Uczestnikami Centrum Aktywności są osoby dorosłe oraz dzieci i młodzież. Z racji położenia, oferta najbardziej dostępna jest na obszarze działania Sekcji pracy socjalnej Nr 23, a w szczególności jej odbiorcami są mieszkańcy z ośmiu bloków socjalnych przy ul. Antoniny Grygowej 4 w Lublinie. Dzieci i młodzież są rekrutowane do Grup Wsparcia przez pracowników socjalnych w drodze wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego z rodzicami lub opiekunami dziecka. Podstawę uczestnictwa w zajęciach Grup Wsparcia stanowi kontrakt socjalny zawarty pomiędzy pracownikiem socjalnym a rodzicem/opiekunem dziecka, określający zakres wsparcia. Placówka jest czynna od poniedziałku do piątku w godzinach od 8⁰⁰ do 18⁰⁰ dla wszystkich chętnych osób. W okresie ferii zimowych i świątecznych oraz w wakacje Centrum Aktywności Środowiskowej czynne jest w godzinach od 8⁰⁰ do 16⁰⁰.

Decyzją Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie od 28 lutego 2022 r. placówka została przygotowana i zgłoszona do Centrum Zarządzania Kryzysowego jako punkt dla uchodźców. Od momentu przekształcenia placówki do dnia 22.04.2022 r. uchodźcy nie zostali skierowani do Centrum Aktywności Środowiskowej. W ramach działań na rzecz uchodźców wojennych z Ukrainy pracownicy Centrum Aktywności Środowiskowej zaangażowani byli w pełnienie dyżurów jako koordynatorzy w 7 punktach dla uchodźców.

Celem głównym działalności Centrum jest przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu mieszkańców Lublina, przez animowanie i tworzenie wielowymiarowej sieci wsparcia służącej przywróceniu samodzielności życiowej, w tym powrotu na rynek pracy.

W 2022 roku (po wznowieniu działalności) do Grup Wsparcia w oparciu o kontrakt socjalny (34 kontraktów) skierowano 53 osoby. Z uczestnikami Grup Wsparcia prowadzone było: indywidualne wsparcie edukacyjne (848 zajęć), zajęcia edukacyjne poprzez zabawę (95 zajęć), zajęcia integracyjno-sportowe na świeżym powietrzu (223 zajęcia), zajęcia plastyczne (165 zajęć), zajęcia rozwijające kreatywność (9 zajęć), muzyczne oraz ruchowo-taneczne (189 zajęć) oraz relaksacyjne (57 zajęć). Uczestnicy Grup Wsparcia brali również udział w grach edukacyjnych (116 zajęć). Odbyło się 14 wydarzeń kulturalnych oraz 14 pogadanek dotyczących problematyki przemocy w grupie rówieśniczej oraz środowisku domowym i lokalnym, w pogadankach uczestniczyły 42 osoby. Przeprowadzono również 14 pogadanek edukacyjnych dotyczących tolerancji i akceptacji osób starszych, w których uczestniczyły 34 osoby.

W 2022 roku w Centrum realizowany był również program profilaktyczny pn. „Razem przeciw uzależnieniom”, który miał na celu zapobieganie uzależnieniom poprzez nabycie wiedzy na temat rodzajów uzależnień, rozpoznawania pierwszych symptomów uzależnienia u siebie i innych osób, poszerzenie wiedzy na temat obecności zagrożeń, na które narażone są dzieci i młodzież. Ponadto zwiększenie świadomości uczestników programu na temat profilaktyki uzależnień oraz integracja grupy uczestników poprzez wspólne spędzanie czasu. Program był realizowany w okresie czerwiec – grudzień 2022 z 15 osobami w przedziale wiekowym 13 – 19 lat. W ramach działań promocyjnych uczestnicy programu zostali wyposażeni w pakiet praktycznych gadżetów opatrzonych logiem programu, a także

doposażono Centrum Aktywności w sprzęt multimedialny m.in.: w podłogę interaktywną, która uatrakcyjni ofertę Centrum i pozwoli zaoferować uczestnikom nowe narzędzie edukacyjne w myśl zasady – nauka przez zabawę. Środki z programu profilaktycznego pozwoliły również na zakup 50 paczek świątecznych dla uczestników Grup Wsparcia Centrum Aktywności Środowiskowej Filii Nr 2 MOPR w Lublinie. W ramach programu odbyły się 2 wyjazdy integracyjne do Kazimierza Dolnego połączone z warsztatami profilaktycznymi, stacjonarne grupowe warsztaty profilaktyczne w siedzibie placówki, 5 wyjść integracyjnych (kino, kręgielnia). Ponadto w ramach podsumowania działania w grudniu 2022 roku w Kurierze Lubelskim (wydanie papierowe oraz internetowe) ukazał się artykuł podsumowujący ww. działania.

W 2022 roku kontynuowano współpracę z 5 firmami szkoleniowymi (Centrum Szkoleniowo–Doradcze, DM – Projekt, Holistyczne Centrum Rozwoju, Fundacja Rozwoju Lubelszczyzny, oraz Centrum Kształcenia Proeuropejskiego). Na bieżąco uzyskiwano informację na temat ofert szkoleniowych. Łącznie 14 osób (w tym 3 seniorów) ukończyło różnorodne szkolenia z projektów unijnych (w tym 9 osób ukończyło staż zawodowy). Jedna osoba otrzymała ofertę pracy, po ukończonym stażu podjęła pracę.

W 2022 roku z oferty Centrum Aktywności skorzystało łącznie 281 osób w tym: 182 osoby dorosłe (w tym 31 seniorów i 26 osób z Ukrainy) oraz 99 dzieci i młodzież (w tym 53 skierowano do Grup Wsparcia w oparciu o kontrakt socjalny).

Rekomendacje:

- zintensyfikowanie współpracy w wymiarze instytucjonalnym, tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi indywidualnemu beneficjentów, podejmowanie wspólnych wysiłków na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i promowania postaw twórczych;
- rozwój reintegracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym przy wykorzystaniu potencjału społeczności lokalnej poprzez kontynuację wsparcia przy wykorzystaniu kontaktów z różnymi podmiotami oferującymi płatne szkolenia, kursy oraz staże zawodowe;
- aktywizacja osób dorosłych w tym seniorów w aspekcie nabywania nowych umiejętności m.in. przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu oraz poprzez ich aktywne włączanie w działania na rzecz społeczności lokalnej;
- promowanie zdrowego stylu życia poprzez organizowanie spotkań edukacyjnych oraz realizowanie zajęć rekreacyjno–sportowych na siłowni oraz terenach zielonych,
- rozpoznanie potrzeb w zakresie przeciwdziałania niepowodzeniom szkolnym dzieci i młodzieży poprzez prowadzenie systematycznego wsparcia edukacyjnego oraz stały monitoring wyników w nauce przy systematycznej współpracy z placówkami oświatowymi;
- objęcie wsparciem i opieką psychologiczno–pedagogiczną rodzin i rozpoznanie potrzeb w zakresie kompleksowej pomocy w dobie pandemii COVID – 19;
- realizacja II edycji programu profilaktycznego pn. „Razem przeciw uzależnieniom” mającego na celu podniesienie świadomości istniejących zagrożeń i ryzyka na które narażone są dzieci i młodzież;

- przeciwdziałanie utrwalonym postawom bierności zawodowej oraz powielaniu schematów wyuczonej bierności i bezradności życiowej beneficjentów poprzez wzmożoną aktywizację społeczną i zawodową (kształtowanie i wzmacnianie postaw samodzielności ekonomicznej).

XIII. MIESZKANIA CHRONIONE

Mieszkania chronione stanowią formę pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki do samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

W roku 2022 na terenie Miasta Lublin funkcjonowało łącznie **26 mieszkań chronionych z 75 miejscami**. Przeznaczone były w szczególności dla osób niepełnosprawnych, osób z zaburzeniami psychicznymi, cudzoziemców, usamodzielniających się wychowanków placówek oraz opuszczających rodziny zastępcze. Z pobytu w mieszkaniach chronionych w okresie sprawozdawczym skorzystało 76 osób.

Tabela 36. Mieszkania chronione

WYSZCZEGÓLNIENIE	L.p.	Rok 2021	Rok 2022	Prognoza 2023
MIESZKANIA CHRONIONE OGÓŁEM				
Liczba mieszkań, w tym:	1	26	26	26
Mieszkania chronione treningowe	2	20	19	19
Mieszkania chronione wspierane	3	6	7	7
Liczba miejsc ogółem	4	75	75	75
Liczba osób korzystających	5	82	76	76

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

1. Mieszkania chronione dla cudzoziemców

Miasto Lublin dysponuje również ofertą pomocy w postaci pobytu w mieszkaniach chronionych, przeznaczonych dla cudzoziemców. Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej o ten rodzaj wsparcia mogą ubiegać się cudzoziemcy legitymujący się statusem uchodźcy, ochroną uzupełniającą lub zezwoleniem na pobyt czasowy udzielonym w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. Zasady pobytu w mieszkaniach chronionych określa regulamin. Okres przebywania migrantów w mieszkaniu chronionym zależy od indywidualnej sytuacji osób i rodzin oraz stopnia zaangażowania w realizację programu wspierania.

W okresie sprawozdawczym prowadzono cztery mieszkania chronione dla cudzoziemców, przy czym jedno z mieszkań od września 2021 r. zostało wyłączone z użytkowania z uwagi na zły stan techniczny. W 2022 r. przeprowadzono generalny remont mieszkania, które zostanie przeznaczone do użytkowania w 2023 r.

Z pobytu w mieszkaniu chronionym skorzystało **8 cudzoziemców z 5 rodzin**. Łączne wydatki na wszystkie mieszkania chronione wyniosły: **114 121,75 zł.**, z czego:

- 9 976,27 zł przeznaczono na zakupy materiałów oraz wyposażenie,
- 104 145,48 zł przeznaczono na utrzymanie mieszkań, w tym 16 030,34 zł na czynsz, 18 581,59 zł na opłaty za wodę, nośniki energii oraz 69 533,55 zł usługi remontowe i inne.

W okresie sprawozdawczym z pobytu w mieszkaniu chronionym korzystały rodziny, których dochód był wyższy od ustawowego kryterium. Zatem, cudzoziemcy wnosili odpłatności za niepieniężne świadczenie z pomocy społecznej. Rodziny zobowiązane

do odpłatności za pobyt w mieszkaniu chronionym wniosły odpłatność w łącznej kwocie: 10 564,55 zł.

Mieszkania chronione dla cudzoziemców zostały dostosowane i aktualnie spełniają standardy rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 kwietnia 2018 roku w sprawie mieszkań chronionych (Dz. U. z 2018 r. poz. 822).

Tabela 37. Mieszkania chronione dla cudzoziemców

WYSZCZEGÓLNIENIE	L.p.	Rok 2021	Rok 2022	Prognoza 2023
MIESZKANIA CHRONIONE DLA CUDZOZIEMCÓW				
Liczba mieszkań	1	4	4	4
Liczba miejsc	2	17	17	17
Liczba osób korzystających	3	15	8	17

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Rekomendacje:

Obecnie cztery mieszkania chronione treningowe dla cudzoziemców spełniają standardy rozporządzenia Ministra Rodziny Pracy i Polityki Społecznej z dnia 26 kwietnia 2018r. w sprawie mieszkań chronionych (Dz. U. z 2018 r. poz. 822). Od września 2021 r. jedno z mieszkań zostało wyłączone z użytkowania gdyż wymagało generalnego remontu. Remont został przeprowadzony w 2022 roku. W związku z powyższym Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie dysponował w 2022 r. mieszkaniami przeznaczonymi łączne dla 13 osób. Po zakończonym remoncie obecna liczba miejsc (tj.17) jest wystarczająca.

2. Mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych

Dom Pomocy Społecznej im. św. Jana Pawła II dysponuje **15 mieszkaniami** chronionymi dla **33 osób** i w zależności od celu udzielania wsparcia prowadzone są jako mieszkania chronione treningowe lub wspierane. W roku 2022 funkcjonowało 8 mieszkań treningowych i 7 mieszkań wspieranych.

Z pobytu w mieszkaniach chronionych w 2022 r. skorzystało **37 osób** z różnym rodzajem niepełnosprawności (w tym 4 nowo przyjęte osoby).

We wskazanym DPS prowadzone są mieszkania chronione, w których realizowane są Programy Usamodzielniania lub Wspierania, dostosowane do indywidualnych potrzeb i możliwości mieszkańców, które umożliwią stopniowe osiągnięcie satysfakcjonującego poziomu funkcjonowania, jak również zapewniają potrzeby życiowe mieszkańców w dalszym procesie ich zdrowienia. Wsparcie oferowane mieszkańcom mieszkań chronionych koncentruje się na przywracaniu umiejętności prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie.

Głównym celem tych mieszkań, jest wyrobienie u mieszkańców umiejętności i nawyków niezbędnych w życiu codziennym, aktywizacji zawodowej, racjonalnego gospodarowania budżetem własnym, a także samokontroli stanu zdrowia i kondycji psychicznej. Przeznaczone są dla osób, które ze względu na chorobę, sytuację życiową, niepełnosprawność lub wiek potrzebują wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymagają usług w zakresie całodobowej opieki świadczonych przez jednostkę. W szczególności są to osoby korzystające z usług w środowiskowych domach samopomocy, warsztatach terapii zajęciowej lub zakładzie aktywności zawodowej, dla których pobyt

w mieszkaniu chronionym ma stanowić etap w procesie rehabilitacji społecznej lub zawodowej.

Do miesiąca października 2022 r. w ramach projektu „LUBInclusiON – działania profilaktyczne i usamodzielniające w środowisku lokalnym oraz utworzenie nowych miejsc usług społecznych” realizowanym na terenie miasta Lublin w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014 – 2020 funkcjonowały mieszkania wspomagane z przeznaczeniem dla 6 osób, prowadzone przez Dom Pomocy Społecznej im. św. Jana Pawła II przy ul. Ametystowej w Lublinie. Natomiast od miesiąca listopada 2022 r. wskazane powyżej mieszkania finansowane są ze środków budżetu Miasta Lublin. Wraz ze zmianą sposobu finansowania tych placówek, zmieniła się forma przyjmowania osób chętnych do tych mieszkań. Okres pobytu oraz wysokość odpłatności za pobyt w mieszkaniach wspomaganych od miesiąca listopada 2022 r. ustalany jest w drodze umowy cywilno–prawnej. Celem tych mieszkań jest przygotowywanie mieszkańców do uzyskania jak najwyższego poziomu samodzielności życiowej, adekwatnego do posiadanych zdolności. W roku 2022 z mieszkań wspomaganych skorzystało 6 osób.

Tabela 38. Mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych

WYSZCZEGÓLNIENIE	L.p.	Rok 2021	Rok 2022	Prognoza 2023
MIESZKANIA CHRONIONE DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH				
Liczba mieszkań	1	15	15	15
Liczba miejsc	2	33	33	33
Liczba osób korzystających	3	40	37	37

Źródło: Opracowanie własne MOPR w Lublinie

Rekomendacje:

- mając na uwadze zapotrzebowanie na formę pomocy społecznej w postaci pobytu w mieszkaniu chronionym wskazanym jest kontynuowanie systematycznych działań zmierzających do zwiększenia dostępności tego typu placówek;
- istotną kwestią związaną z funkcjonowaniem mieszkań chronionych jest dostępność mieszkańców do nowoczesnych form terapii zajęciowej, dopasowanej do ich indywidualnych i zmiennych w czasie potrzeb mających na celu rozwijanie lub utrwalanie samodzielności, sprawności w zakresie samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji ze społecznością lokalną oraz umożliwienia prowadzenia samodzielnego życia. Wskazaniem jest podjęcie działań zmierzających do poszerzania ofert zajęciowych w ramach potrzeb mieszkańców i dostępnych zasobów.

3. Mieszkania chronione dla osób usamodzielniających się

Zgodnie z art. 53 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, osobie opuszczającej pieczę zastępczą, w rozumieniu przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy lub zakład dla nieletnich może być przyznany pobyt w mieszkaniu chronionym.

Na dzień 31 grudnia 2022 roku do dyspozycji usamodzielnianych wychowanków pozostawało 7 mieszkań chronionych, o łącznej liczbie 25 miejsc, z których skorzystało w ciągu całego roku 30 osób. Wydatki poniesione w 2022 roku na prowadzenie mieszkań chronionych wyniosły 104 800,10 zł.

Tabela 39. Mieszkania chronione dla osób usamodzielniających się

WYSZCZEGÓLNIENIE	L.p.	Rok 2021	Rok 2022	Prognoza 2023
MIESZKANIA CHRONIONE DLA OSÓB USAMODZIELNIAJĄCYCH SIĘ OGÓŁEM				
Liczba mieszkań	1	7	7	7
Liczba miejsc	2	25	25	25
Liczba osób korzystających	3	23	30	30

Źródło: Opracowanie własne MOPR

Przyznanie lub odmowa przyznania świadczenia niepieniężnego z pomocy społecznej w postaci pobytu w mieszkaniach chronionych dokonywane było w drodze decyzji administracyjnej. W 2022 wydano 30 decyzji w tej sprawie. Od dnia 30 maja 2019 r. obowiązuje nowy Regulamin mieszkań chronionych prowadzonych przez MOPR w Lublinie wprowadzony zarządzeniem Dyrektora nr 1/2019 z dnia 30 maja 2019 r. We wcześniejszym Regulaminie o przyznaniu wsparcia w formie pobytu w mieszkaniu chronionym decydowała Komisja kwalifikacyjna. W świetle nowego Regulaminu wnioski są rozpatrywane przez pracownika Sekcji ds. pomocy osobom usamodzielnianym, jedynie w sytuacji gdy o wsparcie ubiega się więcej osób niż jest wolnych miejsc lub wątpliwości co do zasadności przyznania pobytu o przyznaniu wsparcia decyduje Zespół zadaniowy powołany Zarządzeniem Dyrektora nr 62/2021 z dnia 29 lipca 2021 r.

Osoba usamodzielniana zamieszkująca w mieszkaniu chronionym jest obowiązana do ponoszenia częściowych kosztów utrzymania tego mieszkania proporcjonalnie do swoich dochodów.

Odpłatność za pobyt w mieszkaniu chronionym jest ponoszona przez mieszkańców zgodnie z Uchwałą Nr 850/XXXIII/2013 Rady Miasta Lublin z dnia 5 września 2013 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach chronionych realizujących zadania własne Gminy Lublin – miasta na prawach powiatu (Dz. Urz. Woj. Lub. z dnia 17 września 2013 r. poz. 3912, z późn. zm.) i jest uzależniona od sytuacji dochodowej osoby usamodzielnianej oraz kosztów utrzymania mieszkania.

W roku 2022 z tytułu odpłatności za pobyt w mieszkaniu chronionym na konto dochodowe MOPR w Lublinie wpłynęła kwota 28 422,68 zł (dochody Miasta Lublin). Wydano 83 decyzje w sprawie odpłatności. W uzasadnionych przypadkach Prezydent może zwolnić osobę usamodzielniającą się z ponoszenia opłat.

Rekomendacje:

- utrzymanie zasobu instytucjonalnego w zakresie mieszkań chronionych dla osób usamodzielniających się na obecnym poziomie.

XIV. POMOC OBYWATELOM UKRAINY W ZWIĄZKU Z KONFLIKTEM ZBROJNYM NA TERYTORIUM TEGO PAŃSTWA

Rok 2022 postawił przed wszystkimi kolejne, trudne wyzwanie. Sytuacja związana z wojną w Ukrainie wymusiła podjęcie dodatkowych, nieznanych dotąd działań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy, którzy znaleźli się na terytorium RP w związku z toczącymi się działaniami zbrojnymi na terenie ich państwa. Od pierwszego dnia wybuchu wojny tj. 24 lutego 2022 r., pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie stanęli przed nową rzeczywistością – potrzebą zaangażowania dodatkowych sił i wdrożenia nowych działań, wymagających kreatywności i szczególnego zaangażowania.

1. Miejskie punkty zbiorowego zakwaterowania

W związku z zaistniałą sytuacją niezbędnym stało się zabezpieczenie całej struktury pomocowej, tak aby zapewnić wszystkim przybywającym godne warunki pobytu. Jedno z kluczowych zadań stanowiło utworzenie punktów czasowego noclegu dla uchodźców z Ukrainy, gdzie osoby potrzebujące – głównie kobiety i dzieci – znalazły bezpieczne schronienie.

Początkowo utworzono punkty w kilku lokalizacjach, jednak w miarę zwiększających się potrzeb, zaistniała konieczność zwiększenia liczby interwencyjnych punktów noclegowych, których łącznie powstało 14, tj. ul. Podwale 3A (Straż Miejska), al. Zygmuntowskie 4 (Strefa H2O), ul. Magnoliowa 8 (Lubelskie Centrum Kształcenia Ustawicznego i Zawodowego w Lublinie), ul. Piłsudskiego 22 (Miejski Klub Sportowy – Start), ul. Pogodna 54 (Internat Ośrodka Szkolno–Wychowawczego dla Dzieci i Młodzieży Nieśłyszącej i Słabosłyszącej), ul. Pogodna 52 (bursa), ul. Rzeckiego 10 (Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 5), ul. Chodźki 13 B (Dom Studenta Nr 4 Uniwersytetu Medycznego), ul. Czwartaków 13 (Dom Studencki „Helios”), ul. Zemborzycka 82 (Bursa Szkolna Nr 7 Zespołu Szkół Transportowo – Komunikacyjnych), al. Zygmuntowski 4 (Hala Sportowa MOSiR im. Zdzisława Niedzieli), ul. Elsnera 5 (Technikum Gastronomiczno – Hotelarskie), ul. Nałkowskich 110 (Szkoła Podstawowa Nr 30), ul. Radości 13 (Szkoła Podstawowa Nr 28).

Od pierwszych dni wojny w Ukrainie koordynacją punktów czasowego pobytu uchodźców zajmuje się Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie przy wsparciu wolontariuszy z lubelskich organizacji pozarządowych – począwszy od uruchomienia punktów po dbanie o systematyczne zaopatrzenie, pozyskiwanie darów rzeczowych oraz zabezpieczanie najistotniejszych potrzeb zakwaterowanych tam osób. Do koordynacji działań wytypowano Zastępcę dyrektora ds. pomocy środowiskowej, pracownika ds. komunikacji społecznej i pracownika Działu ds. pomocy środowiskowej. Dodatkowo, przy współpracy z Wydziałem Zdrowia i Profilaktyki UM Lublin, zorganizowano w punktach miejsca, w których dyżury pełnili wyznaczeni lekarze pediatrzy, tak aby najmłodszy obywatele Ukrainy mogli jak najszybciej skorzystać z ich poradnictwa. W powyższych miejscach działały również zespoły pierwszego kontaktu świadczące pomoc psychologiczną, językową, a także prawną.

W pierwszych tygodniach wojny w punktach przebywało codziennie blisko 2 000 obywateli Ukrainy. Z kadry pracowników MOPR w Lublinie powołano pracowników, którzy

w ramach równoważnego systemu pracy pełnili 12 – godzinne dyżury w punktach. Codzienna pomoc pracowników MOPR w Lublinie, udzielana zakwaterowanym w punktach uchodźcom, obejmowała stałe monitorowanie funkcjonowania punktu, czuwanie nad prawidłowym wypełnieniem kwestionariuszy osobowych osób zakwaterowanych w punkcie, codzienne zapotrzebowanie na catering (uwzględniające zalecenia lekarskie co do stosowanej diety) bądź pomoc w wydawaniu posiłków przygotowywanych w stołówce (w zależności od lokalizacji punktu), dbanie o zabezpieczenie artykułów spożywczych, środków czystości i higieny osobistej, odzieży i obuwia dla obywateli Ukrainy, dbałość o porządek na terenie punktu oraz współpraca z gospodarzem obiektu, w którym usytuowany jest dany punkt.

Dodatkowo, do zadań pracownika MOPR, pełniącego funkcję koordynatora, należało sporządzanie 3 razy dziennie raportów dotyczących obłożenia punktu na potrzeby Wydziału Bezpieczeństwa Mieszkańców i Zarządzania Kryzysowego UM Lublin, prowadzenie rejestru zakwaterowania obywateli Ukrainy oraz dystrybucja ulotek, zawierających ważne informacje dotyczące m. in. instytucji pomocowych wraz z danymi teleadresowymi w języku ukraińskim.

Poza zabezpieczaniem podstawowych potrzeb socjalnych, praca koordynatora obejmowała także pomoc w uzyskaniu niezbędnych dokumentów, numerów PESEL, pozyskaniu przysługujących świadczeń czy skorzystaniu z oferty międzynarodowych organizacji humanitarnych, a także wsparcie w uzyskaniu kart SIM, niezbędnych do nawiązania kontaktu z bliskimi, którzy pozostali w Ukrainie. Niejednokrotnie istniała również potrzeba zorganizowania relokacji osoby zainteresowanej wyjazdem do innego kraju, co wiązało się z koniecznością dokonania ustaleń, przygotowania i sprawdzenia niezbędnej dokumentacji oraz organizacją transportu.

Niezwykle istotne działanie, nadzorowane przez pracowników MOPR w Lublinie, stanowiło wsparcie w organizacji wizyt lekarskich i monitorowaniu procesu leczenia poprzez kontakt z przedstawicielami służby zdrowia, pilnowaniu terminów umówionych wizyt lekarskich, realizacji recept (koszt recept pokrywany jest ze środków pozyskanych od darczyńców i sponsorów, zorganizowanych przez koordynatorów punktów np. lokalne parafie, osoby prywatne). W związku z traumatycznymi przeżyciami związanymi z wojną wiele osób wymagało również wsparcia psychologicznego, a także, niejednokrotnie, specjalistycznego leczenia psychiatrycznego. W przypadku zaistnienia takiej potrzeby, koordynator punktu organizował niezbędną pomoc.

Dzięki ścisłej współpracy z prywatnymi darczyńcami i sponsorami, przedstawicielami innych instytucji i służb miejskich a także organizacjami pozarządowymi m. in. Międzynarodową Federacją Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężyca, Caritas Archidiecezji Lubelskiej, Stowarzyszeniem Homo Faber, Centrum Wolontariatu w Lublinie udało się pozyskać na rzecz potrzebujących obywateli Ukrainy wiele artykułów spożywczych i przemysłowych, niezbędnych do wyposażenia punktów czasowego pobytu uchodźców. Wszystkie pozyskane produkty były sortowane i rozdysponowywane według potrzeb do punktów zaś nadzór nad sprawną realizacją powyższych zadań sprawowali pracownicy Dział ds. pomocy środowiskowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie.

Ponadto, pracownik Działu obsługiwał uruchomiony dyżurny numer telefonu pod którym mieszkańcy Lublina, którzy przyjęli pod swój dach uchodźców z Ukrainy mogli zgłaszać zapotrzebowanie na rzeczy niezbędne ukraińskim rodzinom.

Należy zaznaczyć, iż poza pełnieniem funkcji koordynatorów punktów czasowego zakwaterowania uchodźców, pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie realizowali również zadania polegające na wspieraniu funkcjonowania punktów. Łącznie, blisko 280 pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie było zaangażowanych w obsługę miejskich punktów tymczasowego zakwaterowania obywateli Ukrainy.

W związku z realizacją zadania dotyczącego utworzenia i prowadzenia miejsc zakwaterowania na obszarze powiatu, które są przeznaczone dla obywateli Ukrainy Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublin otrzymał środki z Funduszu Pomocy na realizację powyższego zadania. W 2022 roku wykorzystano środki w wysokości 525 894,43 zł, z tego: 511 365,65 zł przeznaczono na dodatki specjalne dla pracowników w związku z powierzeniem dodatkowych obowiązków pracownikom, którzy obsługują interwencyjne punkty noclegowe dla osób uciekających przed wojną oraz 14 528,78 zł wydatkowano na: zakup usługi prania pościeli i ręczników – 4 994,78 zł, zakup paliwa – 3 215,50 zł, wywóz kontenera z odpadami – 2,16 zł, zakup worków na śmieci, ścierek, detergentów, środków do dezynfekcji – 4 896,45 zł, mydła oraz papier toaletowy dla obywateli Ukrainy – 291,51 zł, zakup proszku do prania – 6,00 zł, zakup kremów do rąk i szamponów do włosów dla obywateli Ukrainy – 1 122,38 zł.

Należy również podkreślić, iż Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie jest jednym z członków Lubelskiego Społecznego Komitetu Pomocy Ukrainie, który wspólnie z innymi organizacjami i instytucjami od pierwszych dni wojny prowadzi różnorodne działania pomocowe na rzecz uchodźców z Ukrainy.

2. Świadczenia z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy

W związku z realizacją powierzonego zadania Zarządzeniem 121/2/2022 Prezydenta Miasta Lublin z dnia 13 kwietnia 2022 r. w sprawie wskazania Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie do realizacji zadań Gminy Lublin w zakresie przyznawania świadczeń pieniężnych z tytułu zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy w 2022 r. wypłacono świadczenia na łączną kwotę 30 093 800 zł. Wypłaty obejmowały 6 342 wnioski, złożone przez 2 606 podmiotów na 12 180 obywateli Ukrainy.

Ulegająca dynamicznym zmianom liczba obywateli Ukrainy przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej mających zapewnione zakwaterowanie i wyżywienie przez podmioty lub osoby fizyczne oraz spełniających warunki do przyznania świadczenia pieniężnego a także brak ustalonego planu rocznego wydatków i związanym z nim comiesięcznym, doraźnym zapotrzebowaniem na środki pochodzące z budżetu Funduszu Pomocy powoduje brak prognozy na 2023 r.

Tabela 40. Wydatki dot. świadczenia pieniężnego na zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok oceny 2022	Prognoza rok 2023
ŚWIADCZENIE PIENIĘŻNE NA ZAPEWNIENIE ZAKWATEROWANIA I WYŻYWIENIA OBYWATELOM UKRAINY			
Liczba osób/podmiotów, które złożyły wnioskiem	1	2 606	0
Liczba obywateli Ukrainy objętych wnioskami	2	12 180	0
Kwota świadczeń	3	30 093 800	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR

3. Świadczenia z pomocy społecznej oraz jednorazowe świadczenie pieniężne

Na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, udzielana była pomoc dla obywateli Ukrainy w postaci jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę, przeznaczonego na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe.

W 2022 roku przyznano świadczenia dla 13 273 osób z 6 847 rodzin na łączną kwotę 4 052 037,45 zł (wraz z kosztami obsługi);

Z Funduszu Pomocy obywatelom Ukrainy wypłacono również świadczenia pieniężne na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej. W roku 2022 przyznano następujące świadczenia:

- posiłki w szkołach i przedszkolach dla dzieci i młodzieży. Wsparciem objęto 485 osób z 361 rodzin na łączną kwotę 75 510,89 zł;
- zasiłki okresowe z powodu niepełnosprawności, bezrobocia oraz rodziny wielodzietnej przyznano 14 osobom z 14 rodzin na kwotę 19 369,46 zł;
- zasiłki stałe z powodu niepełnosprawności oraz wieku przyznano 29 osobom z 25 rodzin na łączną kwotę 44 407,74 zł;
- z przeznaczeniem na sprawienie pogrzebu na kwotę 17 990 zł.

W związku z atakiem zbrojnym na Ukrainę oraz napływem uchodźców na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, zaistniała potrzeba udzielania wsparcia obywatelce Ukrainy w formie całodobowych usług opiekuńczo - bytowych w domu pomocy społecznej. Działania w tym zakresie prowadzone były przez Dział ds. domów pomocy społecznej i ośrodków wsparcia Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie

W związku z powyższym w ramach zadań udzielono wsparcia poprzez skierowanie i umieszczenie jednej osoby pochodzenia ukraińskiego w domu pomocy społecznej zlokalizowanym na terenie innej gminy w okresie od czerwca do grudnia 2022 r. Środki finansowe w wysokości 26 154,00 zł na pokrycie odpłatności za pobyt w ww. placówce przekazane zostały przez Lubelski Urząd Wojewódzki w Lublinie w ramach Funduszu Pomocy Ukrainie. Z uwagi na dalszą potrzebę zabezpieczenia potrzeb opiekuńczo-bytowych ww. osoby, pobyt w domu pomocy społecznej został przedłużony od stycznia 2023 r. na kolejny okres, tj. do czerwca 2023 r. Pracownicy MOPR pozostają w stałym kontakcie z pracownikami ww. placówki w ramach monitorowania pobytu tej osoby w domu pomocy społecznej.

W ramach szeroko zakrojonych działań podejmowanych na rzecz uchodźców przez atakiem zbrojnym obywatelom Ukrainy, Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie od 24 lutego 2022 r. świadczy usługi na rzecz uchodźców w postaci bezpłatnej pomocy psychologicznej. Osoby doświadczające traumy związanej z dramatycznymi wydarzeniami za naszą wschodnią granicą otrzymywały wsparcie kadry Ośrodka. Liczba osób, które otrzymały pomoc ośrodka wyniosła 238.

4. Świadczenia z tytułu wypłaty świadczeń rodzinnych

W 2022 r. wydatki z tytułu wypłat świadczeń rodzinnych dla obywateli Ukrainy przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, których pobyt jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa wynosiły 1 720 221 zł. Największe wydatki poniesione zostały na wypłatę zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, które stanowią 81,64% udzielonego wsparcia. Na drugiej pozycji w kategorii wydatków na świadczenia rodzinne znajduje się świadczenie rodzicielskie (12,58%). Dynamicznie zmieniająca się sytuacja dotycząca pobytu obywateli Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, wynikająca z tego stale zmieniająca się ilość osób uprawnionych do pobierania świadczeń rodzinnych oraz konieczność bieżącej weryfikacji prawa do ich pobierania, comiesięczna analiza wydatków wraz z comiesięcznym, doraźnym zapotrzebowaniem na środki pochodzące z budżetu Funduszu Pomocy a także brak planu rocznego wydatków powoduje odejście od prognoz na 2023 r.

Tabela 41. Wydatki na świadczenia rodzinne dot. obywateli Ukrainy

WYSZCZEGÓLNIENIE	L.p.	Rok oceny 2022	Prognoza 2023
ZASIŁKI RODZINNE I DODATKI DO ZASIŁKÓW RODZINNYCH			
Liczba rodzin	1	1 226	0
Kwota świadczeń w złotych	2	1 387 192	0
JEDNORAZOWY DODATEK Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA			
(ujmowany w pozycji "Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych")			
Liczba świadczeń	3	21	0
Kwota świadczeń w złotych	4	21 000	0
JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA			
Liczba świadczeń	5	28	0
Kwota świadczeń w złotych	6	28 000	0
ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE			
ŚWIADCZENIE PIELEGNACYJNE			
Liczba świadczeń	7	7	0
Kwota świadczeń w złotych	8	14 833	0
ZASIŁEK PIELEGNACYJNY - Ogółem			
Liczba świadczeń	9	323	0
Kwota świadczeń w złotych	10	69 714	0
W tym: (od poz. 11 do poz. 18)			

ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA NIEPEŁNOSPRAWNEGO DZIECKA			
Liczba świadczeń	11	48	0
Kwota świadczeń w złotych	12	10 360	0
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O ZNACZNYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI			
Liczba świadczeń	13	83	0
Kwota świadczeń w złotych	14	17 912	0
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ W WIEKU POWYŻEJ 16 ROKU ŻYCIA O UMIARKOWANYM STOPNIU NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI, KTÓRA POWSTAŁA PRZED UKOŃCZENIEM 21 ROKU ŻYCIA			
Liczba świadczeń	15	27	0
Kwota świadczeń w złotych	16	5 828	0
ZASIŁEK PIEŁĘGNACYJNY DLA OSOBY, KTÓRA UKOŃCZYŁA 75 LAT			
Liczba świadczeń	17	165	0
Kwota świadczeń w złotych	18	35 614	0
SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY			
Liczba świadczeń	19	0	0
Kwota świadczeń w złotych	20	0	0
ZASIŁEK DLA OPIEKUNA			
Liczba świadczeń	21	0	0
Kwota świadczeń w złotych	22	0	0
OPŁACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA ZDROWOTNEGO			
Liczba osób	23	1	0
Kwota świadczeń w złotych	24	1 335	0
OPŁACENIE SKŁADKI UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO			
Liczba osób	25	1	0
Kwota świadczeń w złotych	26	4 082	0
ŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE			
Liczba osób	27	37	0
Kwota świadczeń	28	216 400	0

Źródło: Opracowanie własne MOPR

5. Działania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej

5.1 Poradnictwo i wsparcie psychologiczne

Dodatkowym wyzwaniem w 2022 roku było objęcie wsparciem osób uciekających przed wojną w związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie. Osoby takie przeżywają traumę i często są w szoku, ponieważ utraciły wszystko, co daje człowiekowi poczucie bezpieczeństwa. Wojna w Ukrainie pogłębiła kryzys emocjonalny i rodzinny jakiego doświadczają liczni mieszkańcy Miasta Lublin. Wobec tego bardzo rośnie zapotrzebowanie na pomoc psychologiczną. Niepokój o przyszłość, rozpad więzi rodzinnych i małżeńskich, stanowi wskazanie do terapii jako sposobu rozwiązywania trudności. Kompetentna pomoc

terapeutyczna stanowi dla wielu osób i rodzin drogę przezwyciężania kryzysu i powrotu do równowagi.

Wybuch wojny spowodował zarówno wzrost napięcia i lęku w mieszkańcach miasta Lublin jak i napływ uchodźców, którzy także wymagali niezbędnej pomocy psychologicznej. Od pierwszych dni konfliktu zbrojnego pracownicy poradni udzielali takiego wsparcia. Zaangażowali się także w pracę w punktach tymczasowego zakwaterowania.

Niezbędne jest dalsze wspieranie psychologiczne uchodźców oraz innych osób zaangażowanych w pomoc Ukrainie.

Trudne doświadczenia spowodowały konieczność poszerzania umiejętności terapeutycznych na rzecz osób z doświadczeniami traumy. W ramach działalności w 2022 roku w Specjalistycznej Poradni dla Rodzin odbyły się również działania skierowane do takiej grupy odbiorców, były to:

- Konsultacje psychologiczne przeprowadzane dla uchodźców (osób dorosłych) z Ukrainy na terenie Poradni oraz punktów recepcyjnych w Lublinie, odbyło się 234 spotkania w których uczestniczyło 236 osób;
- Konsultacje psychologiczne przeprowadzane dla uchodźców (dzieci i młodzieży) z Ukrainy na terenie Poradni oraz punktów recepcyjnych w Lublinie, odbyło się 168 spotkań dla 212 osób;
- Szkolenie dla wolontariuszy Centrum Interwencji Kryzysowej w Lublinie pracujących z uchodźcami z Ukrainy – 29 uczestników, 2 godziny;
- Warsztaty dla wolontariuszy pomagającym uchodźcom z Ukrainy pn. „Radzenie sobie z traumą wojenną” – odbyło się 2 spotkania w których uczestniczyły 52 osoby.

5.2 Korzystanie z oferty placówek wsparcia dziennego przez dzieci pochodzenia Ukraińskiego

Ponadto w 2022 roku, w związku z działaniami wojennymi na terytorium Ukrainy, na podstawie art. 27 ust. 3 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 103 z późn. zm.) z oferty placówek wsparcia dziennego, za zgodą Wojewody Lubelskiego, mogły korzystać dzieci pochodzenia ukraińskiego. W 2022 roku z oferty 1 placówki skorzystało 2 dzieci pochodzenia ukraińskiego.

5.3 Sprawowanie opieki nad małoletnimi obywatelami Ukrainy przez opiekunów tymczasowych

Zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, małoletniego obywatela Ukrainy, o którym mowa w art. 1 ust. 1, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osób dorosłych odpowiedzialnych za niego zgodnie z prawem obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej, reprezentuje oraz sprawuje pieczę nad jego osobą i majątkiem opiekun tymczasowy. Nadzór nad realizacją praw i obowiązków opiekuna tymczasowego sprawuje ośrodek pomocy. Powiatowe centrum pomocy rodzinie zapewnia wsparcie przy sprawowaniu nadzoru nad realizacją praw i obowiązków opiekuna

tymczasowego wyznaczonego dla małoletnich, którzy przed przybyciem na terytorium Rzeczypospolitej byli umieszczeni w pieczy zastępczej na terytorium Ukrainy.

Nadzór nad realizacją praw i obowiązków opiekunów tymczasowych obejmuje m.in.:

- nawiązanie kontaktu telefonicznego i osobistego z osobami ustanowionymi opiekunami tymczasowymi,
- ustalenie sytuacji rodzinnej, zdrowotnej i mieszkaniowej opiekuna tymczasowego i dziecka,
- sporządzenie wywiadu środowiskowego,
- wizyty w środowisku, monitorowanie prawidłowości sprawowanej opieki, dbałości o zdrowie, realizowania obowiązku szkolnego przez dziecko,
- udzielanie poradnictwa w zakresie przysługujących rodzinom świadczeń, dostępnych form pomocy,
- utrzymywanie kontaktu telefonicznego i osobistego,
- informowanie sądu w przypadku stwierdzenia nieprawidłowego funkcjonowania rodziny lub wyjazdu opiekuna,
- w przypadku zmiany miejsca pobytu opiekuna tymczasowego, informowanie o tym ośrodek pomocy społecznej właściwy ze względu na miejsce nowego zamieszkania,
- prowadzenie „karty pracy z opiekunem tymczasowym”,
- udzielanie informacji osobom, które na terenie Ukrainy były ustanowione opiekunami zastępczymi o przysługujących im świadczeniach oraz procedurze składania wniosków i udzielanej pomocy,
- przygotowanie dokumentacji niezbędnej do prowadzenia ewidencji małoletnich.

Dodatkowe obowiązki pracownicy wykonywali zgodnie z zarządzeniem nr 51/2022 Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie z dnia 25 kwietnia 2022 r. w sprawie procedury nadzoru nad realizacją praw i obowiązków opiekunów tymczasowych na terenie Miasta Lublin.

Nadzór nad realizacją praw i obowiązków opiekunów tymczasowych na terenie Miasta Lublin sprawowało bezpośrednio 23 pracowników socjalnych zatrudnionych w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie, z tego:

- 17 pracowników Wydziału pomocy środowiskowej sprawowało nadzór nad **216** opiekunami tymczasowymi, którzy zostali ustanowieni dla **254** małoletnich;
- 5 pracowników w dziale ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej sprawowało nadzór nad 67 opiekunami tymczasowymi którzy zostali ustanowieni dla 78 małoletnich;
- 1 pracownik sekcji ds. pomocy osobom usamodzielnianym sprawował nadzór nad 18 opiekunami tymczasowymi ustanowionymi dla 20 małoletnich.

W trakcie 2022 roku nadzorem objęto łącznie 301 opiekunów tymczasowych pod których opieką pozostawało 352 dzieci.

W ramach wydziału pomocy środowiskowej w toku prowadzonych działań przekazano **łącznie 199** pism do Sądu Rejonowego Lublin-Zachód w Lublinie V Wydział Rodzinny i Nieletnich, Sądu Rejonowego Lublin-Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku

IV Wydział Rodzinny i Nieletnich oraz Sądu Rejonowego w Zamościu III Wydział Rodzinny i Nieletnich.

Zgodnie z art. 26. ust 4b ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa: „w postępowaniach o przyznanie świadczeń i dofinansowania, o których mowa w ust. 1, w imieniu i na rzecz opiekuna tymczasowego, o którym mowa w art. 25 ust. 7 zdanie trzecie (tj. jeżeli małoletni przed przybyciem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej byli umieszczeni w pieczy zastępczej na terytorium Ukrainy i przybyli wraz z osobą sprawującą nad nimi tę pieczę, sąd ustanawia tę osobę opiekunem tymczasowym dla wszystkich tych małoletnich), wnioski o świadczenia i dofinansowanie składa i działa w tych postępowaniach wyłącznie starosta lub upoważniony przez niego pracownik jednostki organizacyjnej powiatu”. Przepis ten oznacza, że jeśli opiekunem tymczasowym dziecka zostanie ustanowiona osoba, która na terytorium Ukrainy, bezpośrednio przed przybyciem z tym dzieckiem do Polski, sprawowała pieczę zastępczą nad tym dzieckiem, to wówczas do złożenia wniosku o dane świadczenie rodzinne, w imieniu tego opiekuna tymczasowego, jest uprawniony wyłącznie starosta lub inna osoba upoważniona przez starostę będąca pracownikiem innej jednostki organizacyjnej powiatu (np. dyrektor powiatowego centrum pomocy rodzinie, dyrektor placówki opiekuńczo-wychowawczej lub inna osoba). Następnie przyznane opiekunowi tymczasowemu reprezentowanemu przez ww. osobę, przez organ właściwy świadczenie rodzinne, po ich przekazaniu przez organ właściwy na konto powiatu na terenie którego opiekun tymczasowy sprawuje opiekę, powiat będzie przekazywał opiekunowi tymczasowemu z uwzględnieniem możliwości ich przekazywania w formie rzeczowej lub opłacania usług. Z uwagi na powyższe w 2022 roku pracownik Działu ds. rodzinnej pieczy zastępczej i asysty rodzinnej, który posiada upoważnienie Prezydenta Miasta Lublin, złożył wnioski drogą elektroniczną, poprzez portal PUE/ZUS, o świadczenie wychowawcze 500+ w imieniu **9 opiekunów tymczasowych**, którzy na terytorium Ukrainy stanowili pieczę zastępczą dla 20 dzieci, a obecnie mieszkają w Lublinie.

Zgodnie z art. 25a ww. ustawy małoletni obywatel Ukrainy, który przybył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osoby sprawującej faktyczną pieczę nad nim, oraz małoletni obywatel Ukrainy, który przybył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i przed przybyciem był umieszczony w pieczy zastępczej na terytorium Ukrainy, podlega wpisowi do ewidencji małoletnich. W ewidencji małoletnich przechowuje się wszystkie dane wymienione w art. 25a ust. 5 ustawy. Upoważnienie do przetwarzania i udostępniania danych z ewidencji małoletnich posiada dwóch pracowników Sekcji informatycznej. **Do końca 2022 roku w ewidencji małoletnich wprowadzono dane 19 dzieci (3 z pieczy instytucjonalnej i 16 z pieczy rodzinnej).**

5.4 Pobyt w pieczy zastępczej dzieci będących obywatelami Ukrainy

Zgodnie z art. 27 ust. 4 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, w placówce opiekuńczo-wychowawczej są umieszczane dzieci będące obywatelami Ukrainy, przebywające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, których pobyt jest uznawany za legalny, w wieku powyżej 3. roku życia. Umieszczenie dziecka w wieku do 3. roku życia w placówce jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce opiekuńczo-wychowawczej

umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa. Do limitów, o których mowa w art. 28 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (liczba dzieci w placówkach wsparcia dziennego przypadających na jednego wychowawcę - 15), art. 95 ust. 3, 4 i 4a (14 dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego i specjalistyczno-terapeutycznego oraz 8 dzieci w placówce typu rodzinnego) nie wlicza się umieszczonych w pieczy zastępczej dzieci będących obywatelami Ukrainy, przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, których pobyt jest uznawany za legalny. Każdorazowe przyjęcie dziecka wymaga zgody wojewody oraz odpowiednio wójta, starosty lub marszałka województwa. Pobyt w pieczy zastępczej dziecka będącego obywatelem Ukrainy, przebywającego na terytorium Rzeczypospolitej jest finansowany z budżetu państwa (art. 27 ust. 17 ustawy).

W 2022 roku w związku z wybuchem wojny na Ukrainie działania Sekcji ds. placówek opiekuńczo-wychowawczych i wsparcia dziennego obejmowały dodatkowo zapewnienie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych dla małoletnich uchodźców wojennych, pozbawionych opieki. W tym celu współpracowano z koordynatorami punktów tymczasowego zakwaterowania dla uchodźców z Ukrainy, funkcjonariuszami Policji i Straży Miejskiej. W ciągu całego 2022 roku **19 dzieci cudzoziemskich**, które znalazły się na terytorium Polski z powodu działań wojennych w Ukrainie zostało umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w trybie interwencyjnym. (w tym: 18 dzieci pochodzenia ukraińskiego i 1 dziecko pochodzenia uzbeckiego).

Ponadto przekazywano Lubelskiemu Urzędowi Wojewódzkiemu w Lublinie sprawozdania - początkowo w trybie codziennym, następnie w trybie cotygodniowym, dotyczące liczby wolnych miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, liczby miejsc w placówkach utworzonych specjalnie dla dzieci ukraińskich oraz liczbie dzieci ukraińskich umieszczonych w placówkach, wraz z opisem okoliczności, w których trafiły do placówek. Sprawozdania dotyczyły również liczby dzieci z ukraińskiej pieczy zastępczej, które wraz z opiekunami zamieszkały w Lublinie.

6. Wydatki związane z kryzysem uchodźczym w ramach środków pochodzących z UNICEF

W ramach uzgodnionego przez miasto Lublin i UNICEF planu pracy Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie na przestrzeni 2022 r. realizował działania zarówno na rzecz wsparcia uchodźców z Ukrainy, jak i w zakresie wzmocnienia potencjału samych służb społecznych udzielających pomocy osobom potrzebującym.

W budżecie MOPR w Lublinie na realizację działań w 2022 roku zabezpieczono środki w wysokości 2 131 983,00 zł, z czego wydatkowano kwotę 1 032 406,46 zł. Środki w łącznej wysokości 1 032 406,46 zł zostały wydatkowane w ramach poniższych działań:

- koszty zatrudnienia i wynagrodzenia dla pracowników opieki społecznej – wydatkowano łącznie 422 273,86 zł, w tym: 419 819,60 zł przeznaczono na dodatki specjalne dla pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Lublinie realizujących działania związane ze wsparciem uchodźców z Ukrainy oraz 2 454,26 zł przeznaczono na zatrudnienie obywatela Ukrainy do asystowania pracownikom

socjalnym w kontaktach z rodzinami uchodźców z Ukrainy, wsparcia w wypełnianiu wniosków i tłumaczeniu dokumentów;

- wzmacnianie potencjału służb społecznych – wydatkowano łącznie 15 889,90 zł, w tym: 13 489,90 zł przeznaczono na szkolenia i superwizję dla pracowników MOPR w Lublinie oraz kwotę 2 400,00 zł w ramach umowy zlecenia przeznaczono na superwizję dla pracowników socjalnych pełniących dyżury miejskich punktach zbiorowego zakwaterowania;
- zapewnienie z miejskich punktach zakwaterowania zbiorowego uchodźców materiałów higienicznych oraz środków czyszczących – wydatkowano łącznie 294 289,20 zł - w ramach uzgodnionego z UNICEF planu pracy Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Lublinie dokonywał zakupu i dystrybuował środki higieny osobistej oraz środki czystości w miejskich punktach zbiorowego zakwaterowania uchodźców z Ukrainy;
- zapewnienie przekąsek dla dzieci i specjalistycznej żywności dla dzieci niepełnosprawnych w miejskich punktach zakwaterowania – wydatkowano łącznie 299 953,50 zł – w ramach tego zadania MOPR w Lublinie zabezpieczał i przekazywał artykuły spożywcze na potrzeby dzieci przebywających w miejskich punktach zakwaterowania, w tym na przygotowania posiłku do szkoły, drugiego śniadania, jak również podwieczorku, paczek mikołajkowych i posiłków świątecznych.

7. Moduł I programu „Pomoc obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnością” finansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Miasto Lublin w okresie od 15.06.2022 r. do 31.12.2022 r realizowało Moduł I programu „Pomoc obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnością”. Program prowadzony był przez Dział ds. osób niepełnosprawnych MOPR Lublin. Odbiorcami ostatecznymi programu byli obywatele Ukrainy z niepełnosprawnością, których pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznany za legalny, na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz posiadają dokument potwierdzający I lub II stopień niepełnosprawności wydany w ramach ukraińskiego systemu orzekania. Pomoc finansowa osobom z niepełnosprawnością z Ukrainy udzielana była w formie świadczenia na sfinansowanie wymaganego udziału własnego w zakupie lub naprawie wyrobów medycznych wydawanych na zlecenie, wskazanych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 29 maja 2017 r. w sprawie wykazu wyrobów medycznych wydawanych na zlecenie. W ramach programu wpłynęło 2 wnioski, z czego pozytywnie został rozpatrzony jeden. Wyplacono kwotę 600,00 zł.

XV. DODATKI I REKOMPENSATY W ZAKRESIE NIEKTÓRYCH ŹRÓDEŁ CIEPŁA

1. Dodatki węglowe

W związku z nowym zadaniem zleconym do realizacji samorządom, Miasto Lublin realizowało wypłatę dodatków węglowych na podstawie ustawy z dnia 5 sierpnia 2022r. o dodatku węglowym. Wdrożenie i koordynację powierzono Zastępcy dyrektora ds. pomocy środowiskowej.

Dodatek węglowy w kwocie 3 tys. zł przysługiwał gospodarstwu domowemu (jednoosobowemu lub wieloosobowemu), w którym głównym źródłem ogrzewania jest kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy, zasilane paliwami stałymi, wpisane lub zgłoszone do centralnej ewidencji emisyjności budynków. Przez paliwa stałe rozumie się węgiel kamienny, brykiet lub pellet zawierające co najmniej 85% węgla kamiennego. Pracownicy Działu pomocy środowiskowej zajmowali się koordynacją działań związanych z wypłatą świadczeń poczynając od przygotowania wzorów decyzji, pism, zarządzeń prezydenta poprzez szkolenie pozostałych pracowników z obsługi programu informatycznego oraz obowiązujących przepisów prawa. Ponadto przygotowywali zapotrzebowania na środki niezbędne do wypłaty, przygotowywali sprawozdania aż do wydania decyzji i wypłaty przyznanych świadczeń oraz końcowego rozliczenia otrzymanej dotacji. Opracowano **42** wzory decyzji, postanowień, wezwań, informacji oraz **86** projektów zarządzeń prezydenta.

W roku 2022 do Ośrodka wpłynęło łącznie **9 293** wnioski o przyznanie dodatku węglowego. Pozytywnie rozpatrzonych i wypłaconych zostało **7 291 dodatków węglowych** na kwotę **21 873 000,00 zł**.

Wydatki związane obsługą dodatków węglowych, wyniosły 387 567,11 zł. Przeznaczono je na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń – 368 861,91 zł oraz pozostałe wydatki bieżące – 18 705,20 (zakup tonerów, jednorazowych biletów komunikacji miejskiej oraz opłaty pocztowe).

2. Dodatki dla gospodarstw domowych

W 2022 roku, zgodnie z ustawą z dnia 15 września 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie niektórych źródeł ciepła w związku z sytuacją na rynku paliw (Dz.U. z 2022 r. poz. 1967 z późn. zm.) z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 MOPR w Lublinie realizował wypłatę dodatków dla gospodarstw domowych. Wdrożenie i koordynację powierzono Zastępcy dyrektora ds. pomocy środowiskowej.

Zgodnie z art. 24 ust. 11 ww. ustawy dodatek dla gospodarstwa domowego wynosi:

1. 3.000 złotych – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł na paliwo stałe zasilany peletem drzewnym lub innym rodzajem biomasy, z wyłączeniem drewna kawałkowego;
2. 1.000 złotych – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia albo piec kaflowy, zasilane drewnem kawałkowym;
3. 500 złotych – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł gazowy zasilany skroplonym gazem LPG;

4. 2.000 złotych – w przypadku gdy głównym źródłem ciepła jest kocioł olejowy.

Pracownicy Działu pomocy środowiskowej zajmowali się koordynacją działań związanych z wypłatą świadczeń poczynając od przygotowania wzorów decyzji, pism, zarządzeń prezydenta poprzez szkolenie pozostałych pracowników z obsługi programu informatycznego oraz obowiązujących przepisów prawa. Ponadto przygotowywali zapotrzebowania na środki niezbędne do wypłaty, przygotowywali sprawozdania aż do wydania decyzji i wypłaty przyznanych świadczeń oraz końcowego rozliczenia otrzymanej dotacji. Opracowano 34 wzory decyzji, postanowień, wezwań, informacji oraz 49 projektów zarządzeń prezydenta. Sporządzono 7 wniosków dotyczących zapotrzebowania na środki finansowe niezbędne do realizacji zadania i 4 raporty z realizacji zadania.

W roku 2022 do Ośrodka wpłynęło łącznie 2 050 wniosków, wypłacono 1 395 dodatków na łączną kwotę 1 721 500,00 zł, w tym:

1. 29 dodatków po 500 zł w przypadku gdy głównym źródłem ciepła był kocioł gazowy zasilany skroplonym gazem LPG (14 500,00 zł);
2. 1 178 dodatków po 1 000 zł w przypadku gdy głównym źródłem ciepła był kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, ogrzewacz powietrza, trzon kuchenny, piecokuchnia albo piec kaflowy, zasilane drewnem kawałkowym (1 178 000,00 zł);
3. 35 dodatków po 2 000 zł w przypadku gdy głównym źródłem ciepła był kocioł olejowy (70 000,00 zł),
4. 153 dodatki po 3 000 zł w przypadku gdy głównym źródłem ciepła był kocioł na paliwo stałe zasilany peletem (459 000,00 zł).

Wydatki związane z obsługą wypłaty dodatków wyniosły 30 679,79 zł. Przeznaczono je na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń.

3. Dodatek elektryczny

Zgodnie z ustawą z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej, na podstawie której zlecono do realizacji samorządom nowe zadanie, Miasto Lublin realizowało wypłatę dodatków elektrycznych. Zadanie to zostało zlecone do realizacji Miejskiemu Ośrodkowi Pomocy Rodzinie w Lublinie. Wdrożenie oraz koordynację zadania powierzono Zastępcy dyrektora ds. wsparcia społecznego oraz Zastępcy dyrektora ds. pieczy zastępczej i wspierania rodziny.

Dodatek elektryczny przysługiwał odbiorcy energii elektrycznej w gospodarstwie domowym, w przypadku, gdy główne źródło ogrzewania było zasilane energią elektryczną. Wysokość dodatku dla gospodarstwa domowego wynosiło 1000 zł, natomiast w przypadku rocznego zużycia przez gospodarstwo więcej niż 5 MWh, odbiorcom przysługiwał dodatek w podwyższonej wysokości w kwocie 1500 zł.

Pracownicy Działu ds. osób niepełnosprawnych oraz Działu ds. placówek opiekuńczo-wychowawczych, wsparcia dziennego i usamodzielnień zajmowali się koordynacją działań związanych z realizacją zadania, w tym przygotowaniem wzorów zarządzeń upoważniających pracowników MOPR w Lublinie do rozpatrywania wniosków, a także decyzji oraz pism rozstrzygających wnioski.

Nabór wniosków o wypłatę dodatku elektrycznego trwał w terminie od 1 grudnia 2022 r. do 1 lutego 2023 r. Na dzień 31 grudnia 2022 r. wpłynęło 490 wniosków. Wypłaty realizowane będą do 31 marca 2023 r.

Spis tabel, wykresów, map

Spis tabel:

Tabela 1. Struktura wiekowa mieszkańców Miasta Lublin w latach 2015 – 2021	5
Tabela 2. Wybrane elementy infrastruktury społecznej	9
Tabela 3. Osoby bezrobotne na terenie Miasta Lublin (stan na dzień 31 grudnia 2022 r.)	11
Tabela 4. Struktura osób długotrwale bezrobotnych pod względem poziomu wykształcenia – stan na koniec grudnia 2022 r.	13
Tabela 5. Struktura osób długotrwale bezrobotnych pod względem wieku – stan na koniec grudnia 2022 r.	14
Tabela 6. Struktura osób długotrwale bezrobotnych pod względem stażu pracy – stan na koniec grudnia 2022 r.	14
Tabela 7. Środki finansowe na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w budżecie jednostki samorządu terytorialnego (zadania własne i zadania zlecone w zł).....	18
Tabela 8. Zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej na terenie Miasta Lublin	22
Tabela 9. Zatrudnienie w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Lublinie	22
Tabela 10. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia.....	26
Tabela 11. Powody przyznania pomocy.....	28
Tabela 12. Formy udzielanej pomocy i prognoza na 2022 rok	29
Tabela 13. Dane dotyczące pomocy w formie usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi na przestrzeni lat 2020-2022.....	31
Tabela 14. Koszty funkcjonowania Centrum Interwencji Kryzysowej.....	40
Tabela 15. Koszty funkcjonowania Specjalistycznej Poradni dla Rodzin.....	43
Tabela 16. Wydatki na świadczenia w latach 2021 i 2022.....	46
Tabela 17. Wydatki na świadczenia rodzinne i dodatki do zasiłku rodzinnego, świadczenia opiekuńcze oraz świadczenia z funduszu alimentacyjnego.....	47
Tabela 18. Wydatki na świadczenia rodzicielskie.....	49
Tabela 19. Wydatki na jednorazowe świadczenia „Za życiem”	50
Tabela 20. Wydatki na świadczenia wychowawcze.....	51
Tabela 21. Wydatki na świadczenia „Dobry Start”	52
Tabela 22. Limity środków PFRON w latach 2021 i 2022 (w zł).....	53
Tabela 23. Formy pomocy w ramach zadań PFRON.....	54
Tabela 24. Warsztaty terapii zajęciowej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin	56
Tabela 25. Placówki wsparcia dziennego prowadzone na terenie Miasta Lublin.	60
Tabela 26. Wspieranie rodziny i piecza zastępcza	63
Tabela 27. Powiat zadania PCPR oraz MOPR.....	68
Tabela 28. Placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie Miasta Lublin.....	79
Tabela 29. Wydatki na usamodzielnienia.....	84
Tabela 30. Formy pomocy dla osób usamodzielnianych	86
Tabela 31. Domy pomocy społecznej funkcjonujące na terenie Miasta Lublin	92
Tabela 32 . Liczba osób korzystających w 2022 roku z ośrodków wsparcia w Mieście Lublin	94
Tabela 33. Ośrodki wsparcia.....	95
Tabela 34. Placówki dla osób bezdomnych	99
Tabela 35. Środowiskowe Domy Pomocy funkcjonujące w Mieście Lublin w 2022 roku.....	100
Tabela 36. Mieszkania chronione.....	114
Tabela 37. Mieszkania chronione dla cudzoziemców	115
Tabela 38. Mieszkania chronione dla osób niepełnosprawnych	116
Tabela 39. Mieszkania chronione dla osób usamodzielniających się.....	117
Tabela 40. Wydatki dot. świadczenia pieniężnego na zapewnienie zakwaterowania i wyżywienia obywatelom Ukrainy	121
Tabela 41. Wydatki na świadczenia rodzinne dot. obywateli Ukrainy	122

Spis wykresów:

Wykres 1. Liczba mieszkańców Miasta Lublin w poszczególnych grupach wiekowych w 2021 roku	5
Wykres 2. Dzieci urodzone w Lublinie w latach 2014 – 2020.....	6
Wykres 3. Ruch naturalny w Lublinie w latach 2015 - 2021	6
Wykres 4. Prognozowany ruch naturalny w Lublinie w latach 2020 – 2050.....	7
Wykres 5. Saldo migracji wewnętrznych w zestawieniu z przyrostem naturalnym w Mieście Lublin w latach 2015– 2021.....	7
Wykres 6. Przewidywana liczba mieszkańców Miasta Lublin według funkcjonalnych grup wieku w latach 2020 – 2050.....	8

Wykres 7. Poziom i stopa bezrobocia wg miesięcy w 2022 r. dla miasta Lublin	11
Wykres 8. Osoby bezrobotne będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy – stan na koniec grudnia 2022 roku	12
Wykres 9. Liczba osób ogółem oraz w szczególnej sytuacji na rynku pracy będących w ewidencji MUP w Lublinie według płci – stan na koniec grudnia 2022 r.	13
Wykres 10. Struktura osób długotrwale bezrobotnych pod względem poziomu wykształcenia – stan na koniec grudnia 2022 r	13
Wykres 11. Struktura osób długotrwale bezrobotnych pod względem wieku – stan na koniec grudnia 2022 r. ..	14
Wykres 12. Struktura osób długotrwale bezrobotnych pod względem stażu pracy – stan na koniec grudnia 2022 r.	15
Wykres 13. Liczba rodzin objętych wsparciem MOPR z podziałem na powody przyznania pomocy według kolejności występowania w 2022 roku	27
Wykres 14. Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w 2022 roku	66
Wykres 15. Liczba rodzin zastępczych z podziałem na typy w latach 2019 – 2022	67
Wykres 16. Rodzaje i liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2019-2022	78
Wykres 17. Liczba miejsc w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i liczba dzieci w nich przebywających w latach 2019-2022	79
Wykres 18. Liczba osób, objętych wsparciem przez domy pomocy społecznej, ośrodki wsparcia, mieszkania chronione w 2022 roku.....	90

Spis map:

Mapa 1. System pomocy środowiskowej na terenie Miasta Lublin – obszary działania Sekcji pracy socjalnej w 2022 roku	25
Mapa 2. Placówki wsparcia dziennego na terenie Miasta Lublin w 2022 roku	59
Mapa 3. Placówki opiekuńczo-wychowawcze na terenie Miasta Lublin w 2022 roku	77
Mapa 4. Domy pomocy społecznej, placówki i ośrodki wsparcia na terenie Miasta Lublin w 2021 roku	89